

OBRANA

**Rozhovor
s Robertom
Ficom**

**Neútočný
Afganistan**

**Vojaci na XXII.
ZOH v Soči**

**Odkaz
Michaila
Kalašnikova**





Krvavá nedeľa

„Rozrezali mu chodidlá, na viacerých miestach stiahli kožu z tela, odrezali uši, nos, jazyk, vykľali oči a napokon ho ešte živého hodili do plameňov horiaceho domu,“ opísal predseda vlády Slovenskej republiky Robert Fico sadistické mučenie 21-ročného partizána Martina Herku v Hornom Kláku, ktorého krv preliali príslušníci jednotky Edelweiss. Premiér na spomienkových stretnutiach 19. januára pri príležitosti 69. výročia vypálenia a vyvraždenia dedín Klák a Ostrý Grúň povedal, že nie je prívržencom toho, aby sa takto drasticky opisoval sadizmus vraždiacich nacistov. „Ako však inak vzbudiť súcit aj dnes, aby sme súčasníkom priblížili spôsoby mučenia partizánov a tých, čo im pomáhali? My sa pred hrdinstvom tých ľudí hlboko skláňame. Cítme si obete, na ktorých vyrástol aj stojí náš dnešný mierový život v slobodnej Európe,“ povedal predseda vlády na spomienkových stretnutiach, ktorých dôstojný rámec dotvárala hudba ozbrojených síl a vojaci zo zvolenskej posádky.

Útok na Ostrý Grúň a Klák naplánoval štáb jednotky Edelweiss na nedeľu 21. januára 1945. Aj na základe informácií domácich konfidentov sa pomstili za to, že dedinčania pomáhali partizánom. Ich útok sa stal krvavou masakrou najmä žien, detí a starcov. Mužom sa totiž z väčšej časti podarilo stiahnuť do hôr a nikto neveril, že alkoholom posilnení nacisti budú zabíjať nevinných a bezbranných. Tí najskôr prepadli Ostrý Grúň, kde zavraždili 64 ľudí. V Kláku ich zabili 84.

Text a foto: Pavol Vitko





Pavol Vitko,
šéfredaktor

„V podstate ich ľutujem, aj keď je to smutné, že vlastne nevedia, o čom píšu,“ od srdca zhodnotil Ján Sládek zo Smoleníc postoje niektorých internetových diskutérov, ktorí sa v diskusiách pod článkami o slovenských vojakoch usilujú dehonestovať ich prácu. S Jánom Sládekom, ako aj so súrodencami Ondrejom, Štefanom a Máriou Mahajovou z Trstína, som sa náhodou stretol práve v čase, keď nám padli ďalší dvaja vojaci v Afganistane. Mali za sebou túru v Malých Karpatoch. Mladí muži boli oblečení v maskáčových uniformách našich ozbrojených síl, no ich príslušníkmi nie sú. Chalani už majú svoje zamestnanie, Majka je vysokoškoláčka. „Vojaci sme srdcom. Vážime si ich prácu. Priznám sa, aj im závidíme, aj ich obdivujeme, pretože je to povolanie, na ktoré môže byť každý z nich hrdý, hoci môže prísť o život. Preto je nám veľmi ľúto Edmunda Makovníka aj Patrika Fraštiu, ktorí zomreli v operácii ISAF. Počas túry sme si spomenuli aj na nich....“ povedal za partiu turistov Ján Sládek s hviezdami kapitána na neformálnych výložkách. Pamiatke našich kolegov kapitána Edmunda Makovníka a rotmajstra Patrika Fraštiu sa venujeme najmä na stranách 8 a 9. Vraciame sa k nej aj v rozhovore s predsedom vlády Slovenskej republiky Robertom Ficom (s. 6 a 7), ktorý je venovaný najmä bezpečnosti v rámci EÚ. S budovaním našich ozbrojených síl súvisí aj potrebná modernizácia techniky. Minister obrany Martin Glváč v rámci úsilia o jej zintenzívnenie odovzdal v januári vojakom 30 moderných nákladiakov (s. 18 a 19). Na s. 34 a 35 prinášame reportáž z výcviku na úrovni družstvo v Leviciach. V januári vláda SR aj na základe požiadaviek vedenia nášho ministerstva odsúhlasila plán, podľa ktorého Slovensko umožní na svojom území 19 cvičení zahraničných jednotiek. Naši vojaci zase pôjdu na 18 cvičení mimo Slovenska, pričom vzdušné sily nás budú reprezentovať na 7 leteckých dňoch. Vo februári budeme držať palce športovcom Dukly a ďalším olympionikom, ktorí budú reprezentovať našu krajinu na Zimných olympijských hrách v Soči (s. 16 a 17). Spomeňme si pritom aj na ďalšieho skvelého reprezentanta našich ozbrojených síl a Slovenska, ktorý 20. februára pred 15 rokmi vyletel v skafandri kozmonauta ku hviezdám. Plukovník Ivan Bella je v súčasnosti vojenský pridelenec na Ukrajine. Spolu s ním veríme, že sa situácia u našich východných susedov čo najskôr upokojí. Je dobré, že spoluprácu s ukrajinskými vojakmi sme od minulého roku začali rozvíjať aj v našich zahraničných misiách a popri kolegoch z Maďarska, Chorvátska a Srbska pôsobia v misii UNFICYP na Cypre v Sektore 4 pod slovenským velením aj vojaci z Ukrajiny.

Na obálke: Partnerstvo v ISAF • Foto: 5. pluk špeciálneho určenia

4 Afganistan: výzvy 2014

6 Rozhovor s predsedom vlády SR Robertom Ficom



6

8 Smútok za Edmundom a Patrikom

16 VŠC Dukla na XXII. ZOH v Soči

18 Nové terénne vozidlá Tatra 815 a Aktis



18

21 Zomrel Michail T. Kalašnikov

24 Svetové trenčianske simulátory

26 Bitka na rieke Lech

30 Vojak dvoch armád Emil Farkaš

34 Výcvik mechanizovaných družstiev levického práporu

36 Pracovný a rodinný život vojakov

44 Oprášte bežky!



44

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk



Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXII. • č. 2/2014 • Redakčná uzávierka 24. 1. 2014 • Do výroby zadané 27. 1. 2014 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, Komunikačný odbor • Vedúci oddelenia: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Zástupkyňa šéfredaktora: Mgr. Hana KLOBUŠICKÁ, tel.: 0960 312 945, 0903 820 193, e-mail: hana.klobusicka@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJACKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk • Fotoeditor: Mgr. Ivan KELEMENT, tel.: 0960 31 28 06, 0903 820 698, e-mail: ivan.kelement@mod.gov.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, Komunikačný odbor MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: ALFA print, s. r. o, Martin • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. NEPREDAJNE





Afganistan: výzvy 2014

Vojna v Afganistane vstupuje rokom 2014 do novej fázy. Počas uplynulej dekády sa na eliminácii vplyvu Talibanu podieľali v drvivej väčšine USA a ich spojenci. Dnes na takmer všetkých bojových operáciách participujú vyškolené jednotky Afganských národných bezpečnostných síl (ANBS).

Spolupráca spojencov a Afgancov viedla k tomu, že na prelome rokov 2013 – 2014 boli prakticky všetky veľké sídla aj 34 provinčných hlavných miest Afganistanu pod kontrolou vlády, a fenomén povstaleckých bojov bol vytlačený do periférie. Napriek tomu aj dnes Afganistan ostáva vojnovým konfliktom, ktorý je poznačený obeťami a v ktorom bude zvládnutie bezpečnostnej situácie v roku 2014 čeliť viacerým výzvam.

Stabilita a bezpečnosť

Pre stabilitu a bezpečnosť Afganistanu bude rok 2014 kľúčový najmä z troch dôvodov.

- Po prvé, bude nevyhnutné v maximálnej možnej miere obmedziť násilie spôsobujúce civilné a vojenské obete. V tomto zmysle by sa mali aktivity ANBS, ktoré sú v čoraz väčšej miere zodpovedné za stabilitu krajiny, sústrediť na elimináciu dvoch fenoménov: povstalecké útoky a ohrozenia z vlastných radov.

- Po druhé, napriek relevantnému navýšeniu kapacít ANBS zvládať bezpečnostné výzvy zostáva ich vitalita ďalej krehká a závislosť od tzv. procesov TAA (výcvik, asistencia a konzultácie) zabezpečovaných jednotkami ISAF bude kľúčová.

- Po tretie, je potrebné doviesť do finále Bilaterálnu bezpečnostnú dohodu, ktorá má nahradiť starší dokument z roka 2003 a definovať postavenie a úlohu americkej prítomnosti v Afganistane k 1. januáru 2015. Jej skompletizovanie má nielen politický aspekt, ale aj kľúčový význam pre vojenských plánovačov, ktorí prítomnosť koalíčných partnerov v Afganistane po roku 2014 budú odvodzovať od záverov americko-afganských rokovaní.

Tri faktory bezpečnosti

Bezpečnostná situácia v Afganistane je determinovaná viacerými faktormi a medzi najdôležitejšie aj dnes patrí intenzita a (ne)úspešnosť povstaleckých útokov, proti ktorým je namierená tzv. doktrína COIN. Dnes sú útoky povstalcov, ktorí v konfrontácii s ISAF a ANBS využívajú najmä IED (Improvised Explosive Device – improvizované výbušné zariadenie), postupne eliminovaným javom. Stratégia povstalcov je pritom veľmi jednoduchá. Na začiatku je vždy tzv. vysoko-profilový útok, ktorého cieľom nie je ani tak dosiahnutie výrazných strát protivníka, ako skôr zviditeľnenie v cieľových skupinách kľúčových regiónov, najmä so silným paštúnskym zastúpením, ako aj snaha kompenzovať (či skôr zastrieť) neschopnosť viesť operácie inde než v sateľitných oblastiach Kábulu či Kandaháru. V neprospech povstalcov hrá aj ohrozenie dogmy o boji proti prítomnosti „cudzieho elementu“ – spojeneckých vojsk, ktorá dominovala ideologickej taktike Talibanu

počas celej uplynulej dekády. Keďže sú to dnes ANBS, ktoré sa podieľajú na takmer všetkých bojových operáciách a príslušníci ISAF sú čoraz menej prítomní, aj táto dogma stráca kredibilitu.

Podobným fenoménom sú ohrozenia, resp. útoky z vlastných radov. Ide o veľmi nebezpečný jav, ktorý si každý deň vyžaduje zodpovednú reakciu spojencov a ANBS na taktickej, operačnej i strategickej úrovni. Taktická úroveň v tomto prípade zahŕňa precvičovanie streleckých zručností v zastavanom priestore i využívanie tzv. strážnych anjelov (vždy „navzájom závislá“ dvojica vojakov), ktorí by mali zvyšovať

Pre budúcnosť
Afganistanu je
podstatné spoľahlivé
pôsobenie ANBS,
zaistenie bezpečnosti
veľkých miest a pokrok
na vládnej úrovni.

vzájomný pocit bezpečnosti. Na operačnej úrovni sa trvalo počíta s vyššou intenzitou zberu spravodajských informácií o cieľových skupinách, resp. jednotlivcoch a rovnako s analýzou a vyhodnocovaním ich biometrických dát. Na strategickej úrovni ide najmä o úsilie NATO/ISAF postihnúť v čo najväčšej miere úroveň výcviku a úrovne pripravenosti jednotiek prítomných v Afganistane. V tomto zmysle sú závery sympózia NATO JFC Brunssum (NATO Joint Force Command Brunssum – Spojené veliteľstvo Síln NATO v Brunssume) z februára minulého roka v mnohom prínosné pre doktrínálnu politiku NATO a všetky výcvikové procesy v rámci NATO relevantné pre Afganistan.

Spolupráca a koordinácia

Druhým faktorom, ktorý vo výraznej miere ovplyvňuje bezpečnostnú situáciu v Afganistane a de facto i počet obetí, je úroveň spolupráce medzi ISAF a ANBS. Vzájomná koordinácia, spoločný výcvik a odovzdávanie skúseností, na ktorých úspešne participujú aj slovenskí vojaci, má svoje opodstatnenie aj pri eliminácii fenoménu tzv. útokov iniciovaných nepriateľom, ktorý až donedávna slúžil ako berná minca pre vyhodnocovanie úrovne pokroku vojenského ťaženia spojencov. Príkladom bola séria operácií Kalak Hode, ktorá sa sústredila na obmedzenie povstaleckých aktivít a útokov iniciovaných nepriateľom v provincii Uruzgan severne od Kandaháru a bola výraznou skúškou samostatnosti ANBS. Spomínané fenomény však iba dotvárajú komplexnosť

celku, proti ktorému sú namierené aktivity ISAF a ANBS. Ďalšími sú únosy, taktika zastrešovania a samovražedné útoky, ktoré sa nedarí celkom eliminovať. Pre budúcnosť Afganistanu je však v tejto fáze podstatné spoľahlivé pôsobenie ANBS, zaistenie bezpečnosti veľkých miest a pokrok na vládnej úrovni. S tým súvisí tretí faktor, ktorý vo výraznej miere determinuje súčasnú bezpečnostnú situáciu v Afganistane – Bilaterálna bezpečnostná dohoda medzi afganskou vládou a USA.

Bezpečnostná dohoda

Bilaterálna bezpečnostná dohoda má pôvod v Dohode o strategickom partnerstve z roka 2012, v ktorom sa americká a afganská vláda zaväzujú nahradiť starší dokument z roka 2003. Nová dohoda by mala upravovať právny rámec pre prítomnosť USA v Afganistane po ukončení misie ISAF v roku 2014. Dohoda by mala nastaviť parametre budúcej spolupráce v oblasti obrany oboch krajín, potvrdiť ich pretrvávajúce partnerstvo, a najmä potvrdiť záväzok, že USA Afganistan neopúšťajú. Dohoda nebude určovať počet vojakov, ktorí v Afganistane ostanú, skôr by sa mala sústrediť na povahu aktivít, ktoré budú USA v krajine po roku 2014 vykonávať. Primárne pôjde o podporné činnosti pri protiteroristických operáciách s cieľom zlikvidovať sieť al-Káidy v Afganistane a v neposlednom rade o nastavenie podmienok, za ktorých bude môcť americká armáda využívať aj afganské vojenské vybavenie po skončení misie ISAF.

Dohoda prešla schvaľovacím procesom v 2 500-člennom kmeňovom zastúpení Loja Džirga, no prezident Karzaj podmienil jej podpis splnením dodatočných požiadaviek. Úspešné zvládnutie aprílových prezidentských volieb je tak do istej miery podmienené práve úspešným finalizovaním tejto dohody.

Najtragickejší rok

Súčasná bezpečnostná situácia v Afganistane nie je ani zďaleka taká optimistická, ako sa javí na základe ideálneho scenára. Potvrdením tohto stavu je aj tragická udalosť, ktorá zasiahla OS SR 27. decembra minulého roka, keď pri bežnom konvoji vojenských vozidiel mimo vojenskej základne spojeneckých síl pri Kábule prišli o život dvaja slovenskí vojaci.

Rok 2013 bol pre slovenskú misiu najtragickejší, je však pozitívne, že celkový počet obetí v uplynulých rokoch klesá. Zvládnutie bezpečnostných výziev v roku 2014, aj za príspevku slovenského kontingentu, najmä v oblasti spoločného výcviku, by mohlo prispieť k potvrdeniu tohto trendu.

Text: Matej Drotár, Ivo Samson

Foto: U. S. Army



Predseda vlády SR Robert Fico:

EÚ a NATO: nevidím žiadny rozpor

Rozhovor s predsedom vlády Robertom Ficom sme si dohodli už pred vianočnými sviatkami a mal byť venovaný jeho decembrovej účasti na zasadnutí Európskej rady v Bruseli. Európski lídri rokovali aj o spoločnej obrane a bezpečnosti. No 27. decembra zahynuli pri teroristickom útoku naši dvaja vojaci v operácii ISAF. Premiér spolu s ministrom obrany Martinom Giváčom sprevádzali telá padlých z americkej základne v Nemecku na Slovensko. Rozhovor preto začíname spomienkou.

Iste každý pochopí, že taká tragédia patrí aj pre najvyšších ústavných činiteľov k tým ľudsky najťažším, pretože vojaci pôsobia v zahraničných misiách v mene našej vlasti. Išlo o teroristický útok najagresívnejšieho charakteru, ktorý sme ostro odsúdili. Členom vyšetrovacieho tímu je aj zástupca našej krajiny a my budeme dôsledne vyžadovať riadne vyšetrenie a vyvodenie zodpovednosti voči jeho iniciátorom. Myslím, že si to zaslúžia obeť, pozostalí, ale aj naša krajina, ktorá prišla o svojich vojakov.

Ako hodnotíte činnosť slovenských vojakov v ISAF? Akú našu účasť možno očakávať v Afganistane po roku 2014?

Využijem tento priestor aj na vyjadrenie vďaka členom našej jednotky v tejto misii, pretože ich pôsobenie robí našej krajine výborné meno a ich služba má pre krajinu významný prínos. A to nehovorím v žiadnom prípade ako nejakú floskulu, ale opieram sa o hodnotenia našich partnerov.

Pôsobenie našich vojakov v operácii ISAF bolo nakoniec predmetom aj našich rokovaní v Bielom dome v USA. Môžem potvrdiť, že máme veľký záujem na tom, aby misia NATO v Afganistane pri stabilizácii situácie v krajine a odstraňovaní terorizmu bola úspešná, a preto sme sa zaviazali, že budeme pôsobiť aj v jej ďalšej fáze po roku 2014. Asi viete, že konkrétna podoba tejto nadväznej misie je predmetom rokovaní členských štátov NATO. Pre Slovensko je mimoriadne dôležité, aby bolo spoľahlivým a dôveryhodným partnerom, ktorý vie podporiť spoločné ciele. Faktom je, že naša účasť na misii ISAF robí Slovensku veľmi dobré meno. Samozrejme, o ďalšom pôsobení v Afganistane bude rozhodovať, v súlade s ústavnými pravidlami, vláda SR a Národná rada SR.

Lídri 28 členských štátov Európskej únie po piatich rokoch hovorili o spoločnej európskej bezpečnostnej a obrannej politike.

S akými postojmi prichádzalo Slovensko a aké sú najdôležitejšie výsledky rokovaní?

Spoločná bezpečnostná a obranná politika únie, napriek tomu, že ide už o dlhodobú ambíciu EÚ, sa dostala v dôsledku finančnej a hospodárskej krízy úplne do úzadia. Témou rokovania, o ktorom hovoríte, bola predovšetkým snaha o zvýšenie efektivity vynakladaných zdrojov na obranu. Možnosti sú tu nepochybne vo vyššej miere integrácie a spájania vo výrobe zbraňových systémov, ktoré by viedli k nižším nákladom na ich výrobu. V priestore EÚ sa napríklad vyrába 15 druhov tankov, čo sú obrovské náklady, aj prevádzkové, v USA je to podstatne menej druhov. Hovorilo sa o viacerých vývojových projektoch, napríklad o vývoji bezpilotného lietadla a iných, ktoré by priniesli významný impulz či prácu rôznym vedecko-výskumným pracoviskám, ale aj firmám, ktoré takúto špeciálnu techniku vyrábajú. Z dlhodobého hľadiska ide o zachovanie konkurencieschopnosti EÚ aj v oblasti obranného priemyslu.

Čiže dosah výroby, ale aj vývoj v obrannom sektore bol tiež predmetom rokovaní.

V rámci podpory obranného priemyslu došlo k dohode, že EÚ bude vytvárať spoločné programy. Dá sa už teraz špecifikovať, ako by sa na nich mohlo Slovensko podieľať?

O konkrétnych projektoch je teraz predčasné hovoriť, ale môžem potvrdiť, že ak sa vytvorí priestor pre spoločné iniciatívy, napríklad projekty spoločného vedecko-technického pokroku a vývoja, o ktorých sa tiež hovorilo v Európskej rade, Slovensko môže veľmi zaujímavo prispieť. Určite tu máme svoje kapacity a tradíciu výroby či vývoja zbraňových systémov.

Predseda Európskej komisie José Manuel Barosso upozornil, že európska obrana nie je luxus, ale nevyhnutnosť. Zdôraznil význam obranného priemyslu v ekonomike EÚ s poznámkou, že ide o sektor, ktorý zamestnáva asi 1,5 milióna ľudí. Vy ste povedali, citujem: „Nikdy už Slovensko nebude mať taký obranný priemysel, ako malo v rámci Československa. Ale ak máme niektoré elementy, tak je našou povinnosťou nepozerať sa na rôzne moralistické reči, ale ponúkať tieto elementy úplne tvrdo a nekompromisne tak, ako ich ponúkajú aj iné krajiny.“ Mohli by ste byť konkrétnejší, ako by štát mohol pomôcť našim výrobcom špeciálnej techniky?

Predovšetkým treba byť realistami v tom, že vo výrobe vojenskej techniky sú určujúce národné záujmy a nie závery Európskej rady. Ide o obrovský výrobný sektor so zásadným dosahom na ekonomiku národných štátov. Netajím sa svojím kritickým názorom, že stiahnutie sa z odbytových trhov zbrojnej techniky v 90. rokoch bolo unáhlené, pretože tie krajiny, ktoré nás vtedy kritizovali, uvoľnené trhy obsadili svojimi výrobcami. Preto sa aj Slovensko na tomto poli, takisto ako iné krajiny, musí správať úplne pragmaticky a bojovať o tieto trhy. Rovnako v tejto súvislosti treba povedať, že väčšina krajín, ktoré sa zúčastňujú na zahraničných vojenských misiách sa zároveň podieľajú aj na obnove krajín zničených vojenskými konfliktami. Musíme preto viac využívať potenciál slovenských zahraničných zastupiteľstiev a posilniť ekonomickú dimenziu zahraničnej politiky. Naše zastupiteľstvá musia viac pomáhať našim podnikateľom, aby sa v týchto krajinách mohli ľahšie presadiť. Pri obnove vojnou zničených oblastí máme potenciál najmä pri rozvoji infraštruktúry, ale aj v strojárskom priemysle.

Ako vnímate budovanie spôsobilostí európskej obrannej politiky a súčasne závery a ciele Severoatlantickej aliancie – aj vzhľadom na úlohy, ku ktorým sa naša krajina zaviazala?

Osobne nevidím v týchto dvoch líniiach – obrannej politike EÚ a NATO žiadny rozpor, práve naopak, často aj z úst predstaviteľov zo Severnej Ameriky počuť, že by

si želali Európu s vyššou obrannou kapacitou. Pozícia Slovenska je však úplne jasná. Základom bezpečnosti našej krajiny je Severoatlantická aliancia. Udržanie silnej transatlantickej väzby zostáva našim životným záujmom. Musíme prispievať k posilňovaniu úspešnosti, či už NATO, ale aj Európskej únie, od ktorých závisí istota medzinárodného postavenia SR.

Dá sa v budúcnosti očakávať v rámci Európskej únie vznik spoločnej armády?

Tu treba stať oboma nohami na zemi a povedať, že toto je hudba vzdialenej budúcnosti. Napokon, ani NATO, ktorého sme členskou krajinou nedisponuje spoločnou armádou, a stupeň integrácie medzi členskými krajinami EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany nedosahuje ani zďaleka takú vysokú úroveň ako v NATO. Na postupovanie v tejto oblasti existujú v rámci silných, kľúčových členských štátov EÚ zásadné rozpory, a preto tu v dohľadnej dobe nemožno čakať väčší progres. Práve preto jasne hovoríme, že pilierom bezpečnosti je transatlantická spolupráca v rámci NATO.

Bude ešte opodstatnená činnosť takých iniciatív, ako je V4?

V každom prípade bude opodstatnená. Za Slovensko môžem povedať, že popri úzkej spolupráci s Českou republikou, ktorá bola aj predmetom spoločných rokovaní vlád SR a ČR, máme v každom prípade záujem na rozvoji aktivít v rámci V4. Asi máte informáciu o tom, že krajiny V4 plánujú v roku 2016 vytvoriť spoločnú bojovú jednotku pod vlajkou EÚ, čoho dôvodom je lepšia spolupráca a zocvičenosť jednotiek týchto krajín. Uzavrela sa dohoda o hľadaní nových perspektívnych oblastí spolupráce v rámci obranného plánovania krajín V4, rovnako máme ambíciu každý rok zorganizovať spoločné vojenské cvičenie. Je úplne zrejmé, že tak ako v iných oblastiach, ak dokážeme aj v otázkach obrany schopnosti užšie spolupracovať, môže to našu pozíciu len posilniť.

Vráťme sa ešte k novembrovej návšteve Bieleho domu. S prezidentom USA Barackom

kom Obamom ste hovorili aj o bezpečnostnej situácii v krízových regiónoch sveta a o spolupráci so Spojenými štátmi.

Predovšetkým túto návštevu, ale aj prvú návštevu francúzskeho prezidenta na Slovensku a iné, vnímam ako potvrdenie faktu, že Slovensko je chápané ako dôveryhodný a spoľahlivý partner, ktorý je schopný prebrať aj v bezpečnostných otázkach spoločného významu zodpovednosť. Nakoniec aj to bol dôvod, že v stredu, 15. januára sa so mnou telefonicky spojil viceprezident USA Joe Biden, aby nadviazal na naše spoločné rokovanie v Bielom dome. Ako som už po návšteve USA informoval, nosnými témami tejto návštevy bola práve spolupráca v misii ISAF, kde sme potvrdili pripravenosť našej účasti aj po roku 2014. Takisto sme hovorili o pripravenosti Slovenska pomôcť pri eliminácii chemických zbraní v Sýrii. A nevyhli sme sa ani oblasti ekonomiky a obchodnej výmeny, keďže USA sú pre Európu najdôležitejším obchodným partnerom. Zvyšovanie obchodnej výmeny medzi USA a EÚ má dosah aj na ekonomickú kondíciu našej krajiny. Pre mňa osobne bolo toto rokovanie, ako aj rokovania s inými svetovými štátnikmi potvrdením, že Slovensko je vnímané ako relevantný partner, s ktorým má zmysel hovoriť, pretože sa na neho dá spoľahnúť. To je pre našu malú krajinu, práve v dnešnej neistej dobe, mimoriadne dôležité.

Ako hodnotíte činnosť Ozbrojených síl Slovenskej republiky – aj vzhľadom na nevyhnutnosť rozsiahlej modernizácie našej armády v budúcom období?

Ja som veľmi rád, že armáda je napriek úsporám vnímaná ako inštitúcia, v ktorej je poriadok, a ktorá má dôveru v spoločnosti. Je dôležité, aby sme napriek nevyhnutnému šetreniu boli schopní plniť si naše záväzky a potvrdzovali našu dôveryhodnosť. Za to, že to tak je, treba sa poďakovať všetkým v rezorte obrany a armáde, a samozrejme – aj samotným vojakom.

Zhovárал sa: Pavol Vitko

Foto: Úrad vlády SR a Paul Martinka, TASR





major Edmund MAKOVNÍK
† 18.10.1979
† 27.12.2013

Pro rodinu, Edmund
gusto a křivka, že se detekci, dříve
vlasti a vstoupil do armády a společníci
to vyjasní. dříve ať
konečně?

pro rodinu
1.2000
ať by se
pro rodinu
pro rodinu



rotm. Patrik FRAŠTIA
† 15.11.1974
† 27.12.2013

Pro rodinu, Patrik
přelom, že byl se svou rodinou
vstoupil do armády a společníci
to vyjasní. dříve ať
konečně?

pro rodinu
1.2000
ať by se
pro rodinu
pro rodinu



Smútok za Edmundom a Patrikom

V piatok 27. decembra zahynuli v afganskom Kábule po teroristickom útoku príslušníci 5. pluku špeciálneho určenia Ozbrojených síl SR nadporučík Edmund Makovník (†34) a rotný Patrik Fraštia (†39). „To, čo sa stalo, je pre nás naozaj veľmi ťažké a všetkých nás to zasiahlo,“ zdôraznil minister obrany Martin Glváč 29. decembra, keď slovenský vládny špeciál previezol padlých vojakov z americkej vojenskej základne v Ramsteine do vlasti.

Z nemeckého letiska sprevádzali telá padlých hrdinov aj predseda vlády Robert Fico, náčelník generálneho štábu generálporučík Peter Vojtek a veliteľ 5. pluku špeciálneho určenia plukovník Ľubomír Šebo. Po prilete do Bratislavy vzdali úctu padlým vojakom rodiny Edmunda Makovníka a Patrika Fraštia, ako aj podpredseda vlády a minister vnútra Robert Kaliňák, veľvyslanec USA na Slovensku Theodore Sedgwick, kolegovia z 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny. V Afganistane spolu s nimi zahynul aj jeden americký vojak.

Z našej pamäti nezmiznú

Slovenská republika bude aj naďalej zodpovedným a spoľahlivým partnerom proti terorizmu a bude pokračovať v akciách medzinárodného krízového manažmentu. Potvrdil to minister obrany Martin Glváč po tom, ako vládny špeciál priviezol do Bratislavy telá dvoch padlých príslušníkov našich ozbrojených síl. „Chcem ubezpečiť rodiny zosnulých vojakov,

že myšlienkami sme všetci s nimi a ich mená z pamäti ozbrojených síl nikdy nezmiznú,“ povedal genpor. Vojtek.

Príslušníci elitného žilinského pluku boli od novembra súčasťou tímu, ktorý v Kábule pripravoval podmienky pre nasadenie špeciálnej jednotky SOAG. Tá bola začiatkom roka vyslaná v zmysle platného mandátu Národnej rady SR do Afganistanu. „Naši vojaci plnili rutinnú činnosť pod vedením líderskej krajiny, ktorou sú v tomto prípade Spojené štáty americké. Išlo o teroristický útok, keď pravdepodobne na diaľku bolo odpálené civilné auto naložené trhavinami,“ ozrejmil minister obrany situáciu. V konvoji bol ešte jeden Slovák, ktorého výbuch nezranil. Veliteľ slovenského kontingentu v ISAF plukovník Svetozár Bohuš uviedol, že nie sú indície, ktoré by nasvedčovali, že útok bol vedený zámerné na našich vojakov. Povedal: „Útoky extrémistických protivládnych síl sú zamerané na čokoľvek, čo pomáha zlepšeniu situácie v krajine.“

„Od roku 2002, keď pôsobíme v Afganistane, sme tu vlni stratili prvých troch vojakov. Dovtedy sme boli hrdí, že v tejto krajine pôsobíme ako jedna z minimálnych krajín bez strát. Dúfali sme, že je to aj výsledkom výcviku a všetkej prípravy, ktorú sa snažíme dať našim ľuďom,“ povedal genpor Peter Vojtek. Dodal: „Naši vojaci, ktorí v ISAF naďalej slúžia, sú tam s vedomím, že to môže stretnúť kohokoľvek z nich – a týka sa to aj ich rodín. Vyjadrujem im hlbokú úctu.“

Patrik – športovec, kamarát

Patrik Fraštia miloval hory, šport a dbal na svoju výbornú fyzickú kondíciu. Bol rozvedený, no udržiaval kontakty so svojou bývalou manželkou a mal krásny vzťah so svojím synom Maťkom. Kolegovia ho mali veľmi radi aj pre nekonfliktnú povahu. Dobrý kamarát z 5. pluku, s ktorým slúžil 10 rokov, v smútočnom príhovore povedal: „Stále mám pred očami taký film. V ňom nikdy neposedíš a okrem úloh, ktoré sme dostávali, stále na niečom ďalšom pracuješ.“

Buduješ prístrešky, stoly, lavice, poličky... Tvojimi koníčkami si nám zlepšoval skromné podmienky života v operáciách. Všetko si robil najmä z dreva. Bolo to tak okaté, že Američania ti dali prezývku „BEAVER“, čo v preklade znamená bobor.“

Základnú školu absolvoval v Žiline. V rokoch 1989 – 1992 navštevoval poľnohospodárske učilište a vzdelanie si doplnil nadstavbovým štúdiom s maturitou v roku 1997. Profesionálnym vojakom sa stal v roku 1998. Do roku 2001 slúžil v Martine, potom v Žiline. Prvý raz bol vyslaný na plnenie úloh v zahraničí od 23. marca 2001 do 20. marca 2002. V operácii KFOR v Kosove slúžil v pozícii vodič ženijného-odmínovacieho družstva. Ako špecialista skupiny prieskumu, obrany a ochrany čaty slúžil šesť mesiacov v roku 2005 v operácii Iracká sloboda. Doma mal medzitým funkciu technika a potom rešpektovaného staršieho operátora - výsadkára skupiny špeciálneho určenia. V tejto pozícii bol opätovne vyslaný od 13. 9. 2011 do 22. 3. 2012 na plnenie úloh do vojenskej operácie ISAF. Posledný raz vycestoval do Afganistanu 16. 11. 2013 ako starší operátor poradnej skupiny síl pre špeciálne operácie (SOAG).

„Patrik bol dobrým vojakom, ktorý robil svoju prácu s nadšením a hrdosťou. Chcem vyjadriť svoju úprimnú vďaku i obdiv za všetko, čo v boji za mier a stabilitu vo svete urobil,“ povedal 27. decembra na pohrebe Patrika Fraštiu v Kysuckom Novom Meste minister obrany Martin Glváč. Na pohrebe sa zúčastnil aj prezident a hlavný veliteľ OS SR Ivan Gašparovič. Náčelník GŠ OS SR genpor. Peter Vojtek prečítal rozkaz ministra obrany o povýšení Patrika Fraštiu in memoriam do hodnosti rotmajster.

Vyznamenania rotmajstra Patrika Fraštiu († 39)

- Pamätná medaila ministra obrany SR 1. stupňa, zlatá (in memoriam)
- Pamätná medaila náčelníka GŠ OS SR 1. stupňa, zlatá (in memoriam)
- Medaila 5. pluku Jozefa Gabčíka
- Medaila Za službu v mierových a pozorovateľských misiách I. aj II. stupňa
- Pamätná medaila k 20. výročiu vzniku OS SR
- Odznak Vojnový veterán
- Pamätná medaila za účasť vo vojenskej operácii OS SR
- Medaila za účasť v koalícnej operácii Iracká sloboda
- Medaila NATO „Non-Article 5“ za nasadenie v operácii ISAF v Afganistane
- Medaila OS SR Za humanitárnu pomoc

Edo patril k elite

Edmund Makovník sa ženil v septembri 2008 a s manželkou Luciou túžili po dieťati. Chceli ho mať po jeho druhom návrate z ISAF. Edmund už slúžil jednu polročnú rotáciu v operácii Afganistane v roku 2012



a obaja vedeli, že by bolo lepšie, ak prežijú deväť mesiacov spolu a bez stresov. Aj doma im však náročné vojenské povolanie prinášalo odlúčenie, pretože Edmund dochádzal do svojej žilinskej posádky z Košíc. Bol hrdým Košičanom, absolvoval tu základnú školu aj športové gymnázium. V roku 2003 promoval na košickej Vojenskej leteckej akadémii v odbore riadenie letovej prevádzky. Do roku 2010 slúžil v posádke Zvolen, naposledy ako starší dôstojník skupiny taktického leteckého navádzania brigády velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl. Vo svojej špecializácii patril k najlepším.

Jeho dlhoročný kamarát v uniforme o ňom na pohrebe povedal: „Ďakujem ti za privítanie a všetku prípravu v Afganistane v septembri 2012. Prišiel som ťa po polroku vystriedať v práci, ktorú si excelentne začal. Absolvovali sme spolu kurzy v Holandsku, v Českej republike, na Sardínii či v Amerike, a hlavne nespočetné množstvo výcvikov u nás doma. Vždy si dokazoval, že patríš medzi elitu.“

Edmund Makovník od 1. septembra 2010 potvrdzoval svoju profesionalitu v 5. pluku špeciálneho určenia. Bol tu starší dôstojník – výsadkár skupiny taktického leteckého navádzania oddielu špeciálneho určenia. V roku 2012 šesť mesiacov slúžil v Afganistane. Keď druhý raz pred koncom roka 2013

prijal rozkaz vycestovať do ISAF, pôsobil tu na pozícii starší dôstojník poradnej skupiny síl pre špeciálne operácie.

„Pamätáme a vážime si všetku prácu, ktorú naši vojaci v misiách medzinárodného krízového manažmentu robia pre naplnenie túžby o bezpečnejšom a priateľskejšom svete. Edmund ďakujeme ti za všetko, česť tvojej pamiatke!“ rozlúčil sa s Edmundom Makovníkom na smútočnom obrade tiež s plnými vojenskými poctami minister obrany Martin Glváč, ktorý ho svojím rozkazom povýšil do hodnosti kapitán in memoriam. V Košiciach sa s ním tiež rozlúčili aj genpor. Peter Vojtek a prezident Ivan Gašparovič.

Vyznamenania kapitána Edmunda Makovníka († 34)

- Pamätná medaila ministra obrany SR 1. stupňa, zlatá (in memoriam)
- Pamätná medaila náčelníka GŠ OS SR 1. stupňa, zlatá (in memoriam)
- Medaila 5. pluku Jozefa Gabčíka
- Medaila od afganských partnerov
- Odznak Vojnový veterán
- Pamätná medaila ministra obrany SR 3. stupňa, bronzová
- Pamätná medaila OS SR za účasť vo vojenskej operácii ISAF
- Medaila NATO „Non-Article 5“ za operáciu ISAF v Afganistane

Text: Pavol Vitko, KOD

Foto: Ivan Kelement



Správa o nezmyselnom útoku, pri ktorom 27. decembra prišli o život dvaja slovenskí vojaci a príslušník amerických vzdušných síl, ma skutočne zarmútila. Smútime spolu so Slovenskom a v mene všetkých Američanov chcem vyjadriť hlbokú a úprimnú sústrasť krajanom, priateľom a rodinným príslušníkom, ktorí stratili svojich blízkych. Slovinci môžu byť právom nesmierne hrdí na mimoriadne dôležité schopnosti statočných mužov a žien OS SR, ktorými prispeli do misie ISAF a na prácu, ktorú odvedli pri budovaní lepšej budúcnosti Afganistanu. Vlni som osobne navštívil Kandahar a rozprával som sa s americkými vojenskými veliteľmi. Môžem potvrdiť, že slovenskí vojaci sa tešia mimoriadne veľkej úcte príslušníkov amerických ozbrojených síl, ktorí si vážia ich nasadenie, nadšenie a výkonnosť. Skutočnosť, že decembrový útok zasiahol Slovákov a Američanov slúžiacich bok po boku, je dôkazom vysokej úrovne spolupráce a nasadenia oboch krajín. Spojené štáty americké sú hlboko vďačné vláde Slovenskej republiky, OS SR a slovenskému národu za ich obete a plnenie záväzku našej kolektívnej bezpečnosti v Afganistane aj na celom svete.

Theodore Sedgwick

veľvyslanec Spojených štátov amerických na Slovensku



Najťažšia previerka

„Každý rok máme viacero náročných cvičení a previerok, ale smrť našich dvoch kolegov a kamarátov v Afganistane je pre nás najťažšia psychologická previerka,“ konštatuje plukovník Ľubomír Šebo, veliteľ 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny.

Vojaci 5. pluku sa stretávajú s nebezpečenstvom počas výcviku aj nasadenia. Veliteľ Šebo si z vyše 20-ročnej histórie útvaru veľmi dobre pamätá ťažké úrazy pri výsadkovej činnosti vrátane zlomenej chrbtice či panvy. V novembri 2011 vybuchlo pod autom jeho bojovníkov v ISAF nástražné výbušné zariadenie a traja utrpeli ľahšie zranenia. Ďalší sa v Afganistane zranil pri autohavárii. Vojaci 5. pluku sa v ISAF nevyhli ani prestrelkám. Guľky ich však netrafili. „Okrem dobrého výcviku nám do decembra tak trochu žičila aj šťastena,“ neveselo dodá plukovník.

So vztyčenými hlavami

Ako sa aj tí najlepšie cvičení vojaci dokážu vyrovnáť s tým, že v nasadení padli ich kolegovia nadporučík Edmund Makovník a rotný Patrik Fraštia? Oba boli súčasťou

predsunutej 5-člennej zostavy, ktorá pre ostatných Žilčanov pripravovala podmienky na nasadenie. Ešte predtým však cvičili spoločne a boli súčasťou živého organizmu jednotky. „Vyrovnávame sa s tým ťažko. Vyhodnotiť situáciu už teraz by bolo predčasné. Samozrejme, naši vojaci sú špičkovito vycvičení a mimoriadne odolní. Je to však zároveň približne 350 ľudí, ktorí majú svoje city a rodinné väzby. Preto by som bol nerád, keby v nás ostatní videli len nejakých zautomatizovaných robotov,“ otvorene priznáva plukovník Šebo. O to viac je hrdý na svojich borcov, ktorí vycestovali začiatkom januára plniť do ISAF úlohy tak, ako bolo stanovené. „Nikto nezaváhal, nikto sa nevzdal. Hovoril som s nimi ja, mali rozhovor aj so psychológom. Pravdaže, hoci to nedávali najavo, napätie sa z nich vycítiť dalo. Napokon – odchádzali od rodín po vianočných sviat-



koch a to sa na nich prejavilo. Všetci však odchádzali so vztýčenými hlavami a s pevnými kolenami...”

Pripravovali techniku a zázemie

Edmund Makovník a Patrik Fraštia v Kábule zaistovali spolu s tromi kolegami pre celú jednotku z 5. pluku okrem iného spojenie v rámci jednotky, ako aj spojenie s veliteľstvom slovenského kontingentu v ISAF v Kandaháre a tiež so Slovenskom. V oblasti logistiky mali dôležité úlohy napríklad pri zapožičaní bojových vozidiel od Američanov, ich preskúšaní a príprave na činnosť. V ich kompetencii bola aj príprava ubytovania, zbrojných skladov, údržby techniky či zabezpečenia stravovania a hygieny. „Samozrejme, taká malá jednotka akou je naša, využíva logistické zázemie partnera, ktorého vo vojenskej reči voláme aj sponzor. V našom prípade sú to Američania. Spolupráca s nimi je mimoriadne dobrá. Na základe medzivládnych dohôd nám značnú časť zázemia a servisu poskytujú bezodplatne,“ konštatuje plk. Šebo. Dodáva, že Edmund aj Patrik, okrem toho, že boli vynikajúci vojaci, boli tiež mimoriadne organizačne talentovaní a zruční. Aj preto sa ostatní mohli spoľahnúť, že zapožičaná technika v ISAF bude „doladená“ podľa požiadaviek vyplývajúcich z úloh jednotky a aj zázemie pre kolegov pripravuje na maximálnej možnej úrovni.“

Nemohli sa brániť

Vyšetrovanie okolností zákerného útoku na vojenský konvoj, pri ktorom 27. 12. 2013 zahynuli v Kábule dvaja slovenskí a jeden americký vojak, ešte nie je ukončené. Plukovník Šebo však už teraz konštatuje, že jeho chlapci spolu s ostatnými nemali žiadnu možnosť sa brániť. Navyše, útok sa odohral na



mieste, kde sa dal ťažko predvídať. „Afganistan nie je celkom bezpečný nikde. Naši však neprechádzali vyslovene nebezpečnou či odlahlou zónou. Na križovatke, cez ktorú denne prejdú

stovky aj vojenských áut, sa dal útok očakávať len ťažko. Cesta pritom vedie medzi dvoma vojenskými základňami, ktoré delia iba stovky metrov,“ povie plukovník, ktorý počas jednej z návštev v ISAF po tejto ceste sám prechádzal. Bezpečnostná situácia sa však stále mení.

A aj preto v prvej polovici januára, keď sme pripravovali tento článok, plk. Šebo a jeho kolegovia spolu s koalíčnymi partnermi posudzovali, vojakov akých odborností vyšlú do ISAF za ich dvoch padlých kolegov. Požiadavky oproti tým z jesene minulého roka, keď prebehla rekognoskácia, už totiž môžu byť čias-

točne modifikované. Mandát nám pritom umožňuje vyslať z 5. pluku špeciálneho určenia tri desiatky vojakov.

Pred ďalšou rotáciou

Príslušníci 5. pluku špeciálneho určenia plnia v Afganistane úlohy vojenskej asistencie. Ide najmä o odborné školenia a výcvik pre vojakov Afganskej národnej armády od taktickej cez operačnú až po strategickú úroveň prípravy tamajších špeciálnych síl. „Učíme ich zostavovať a riadiť konvoje, zabezpečovať presuny, plánovať...“ konštatuje plk. Šebo. Jeho vojaci sa zdokonaľujú v priamom nasadení v operáciách, ako aj pri domácom výcviku najmä s americkými kolegami. „V prvom polroku máme až štyri mesiace plánovaných školení a výcvikov v Žiline či na Lešti s našimi americkými partnermi.“ Je to dôležité aj preto, lebo pluk pripravuje v polovici roka na vyslanie ďalšiu rotáciu SOAG (Special Operation Advisory Group – Poradenský a výcvikový tím špeciálnych síl). Vrcholom výcvikového roka by pre 5. pluk malo byť mnohonárodné cvičenie špeciálnych jednotiek NATO, ktoré sa pod názvom Kričiaci kameň (Jackal stone) uskutoční v druhej polovici roka v Nemecku.

Plukovník Ľubomír Šebo vie, že jemu aj jeho ľuďom bude navždy chýbať technický talent a jeden z najlepších vojakov vo svojej odbornosti navádzača taktického letectva kapitán in memoriam Edmund Makovník. Rovnako, ako aj ženista rotmajster in memoriam Patrik Fraštia, všestranný športovec, skialpinista, horský cyklista a aj manuálne mimoriadne zručný vojak. Budú chýbať aj svojim rodinám, ktorým veliteľ ešte raz vyslovuje úprimnú sústrasť. 5. pluk špeciálneho určenia v Žiline pri plnení úloh na Edmunda a Patrika nikdy nezabudne.



Text: Pavol Vitko

Foto Ivan Kelement a archív 5. pluku š.ú.

Nežiadajú o predčasný návrat

Veliteľ slovenského kontingentu v ISAF plukovník Svetozár Bohuš bol do 15. mája 2012 riaditeľ Ústavu špeciálneho zdravotníctva. Do konca júna 2013 potom pôsobil na veliteľstve ISAF v Kábule. Po krátkej prestávke sa s našimi vrátil do „Afganu“ už v decembri. Hovorili sme s ním o aktuálnej situácii v SLOVCON-e

Ako sa SLOVCON vyrovnáva so stratou dvoch kamarátov?

Tragická smrť kapitána Edmunda Makovníka a rotného Patrika Fraštiu sa dotkla všetkých vojakov v jednotke, no zároveň ich ešte viac stmelila. Ja sám som hrdý na hodnotenia priamych nadriadených, ktorí vyzdvihujú, že napriek takému závažnému incidentu jednotka pokračuje v plnení úloh bez náznakov ohrozenia disciplíny a motivácie. Žiadny z vojakov sa nerozhodol pre predčasný návrat domov. No v prípade, ak by niektorý z nich prejavil záujem ukončiť misiu, či už zo zdravotných, alebo psychických dôvodov, bude mu vyhovel. Robíme však všetko, čo je v našich silách, aby sme svojim kolegom pomohli vyrovnať sa s ťažkou situáciou. V jednotke je prítomný vojenský duchovný. Zároveň bol do priestoru operácie vyslaný tím psychológov. Pri takých-

to situáciách sú však prvoradi veliteľia na jednotlivých stupňoch. Sú to naozaj profesionáli a je mi ctou slúžiť s príslušníkmi takých kvalít, aké preukázali počas incidentu, a najmä po ňom. Okrem toho je dôležité, že jednotka dostáva podporu nielen od svojich blízkych, ale aj od kolegov z materského útvaru, ako aj od hlavných predstaviteľov rezortu ministerstva obrany.

Aké základné úlohy vykonávajú v súčasnosti vaši vojaci?

V priestore operácie v súčasnosti pôsobí poradný tím špeciálnych síl – SOAG, skupina poradcov pre prápor afganskej brigády síl rýchlej reakcie – SFAT a strážna jednotka. Ďalej má Slovensko svojich vojakov na všetkých stupňoch velenia operácie ISAF.



Nová plukovnícka pozícia v ISAF

Ozbrojené sily SR v januári obsadili druhú plukovnícku pozíciu v hlavnom veliteľstve koalíčných síl ISAF v Kábule. Funkciu riaditeľa štábu (Director of staff) prevzal plukovník Ladislav Dovhun.

Táto pozícia je najvyššia, ktorú doteraz v hlavnom veliteľstve ISAF obsadzovali priamo naše ozbrojené sily. Súčasný 2. zástupca náčelníka generálneho štábu generálmajor Pavel Macko v roku 2007 velil v ISAF štábu pre riadenie operácií. No do Afganistanu vyslali genmjr. Macka z Veliteľstva pozemných síl NATO v nemeckom Heidelbergu, kde vtedy pôsobil. Druhú plukovnícku pozíciu na veliteľstve ISAF obsadzujú v súčasnosti naše ozbrojené sily v štábe J5, čo je plánovanie operácií. Zastáva ju plk. Marián Kurilla.

Dôvera a profesionalita

„Svoje vyslanie vnímam predovšetkým ako vyjadrenie dôvery velenia koalíčných síl našim ozbrojeným silám, ktoré chcem reprezentovať v medzinárodnom prostredí veliteľstva ISAF na najvyššej profesionálnej úrovni,“ povedal nám plukovník Dovhun, ktorý už má skúsenosť s dvoma nasadeniami v zahraničí. V rokoch 2007 a 2008 bol styčným dôstojníkom veliteľstva UN-FICYP na Cypre pre turecké sily. V operácii NATO pôsobil v Kosove, kde bol v rokoch 2009 – 2010 zástupcom náčelníka štábu mnohonárodného veliteľstva Stred. Dva

razy vycestoval za našimi vojakmi v ISAF v rámci inšpekcii generálneho štábu.

„Očakávam, že práca v ISAF mi prinesie nové skúsenosti, rozhľad a prispeje k môjmu ďalšiemu odbornému rastu,“ hovorí muž, ktorý v roku 1991 absolvoval Vysokú vojenskú technickú školu v Liptovskom Mikuláši v odbore protivzdušná obrana pozemných vojsk. Kariéru dôstojníka začal v Janoviciach nad Úhlavou. Keď sa vrátil na Slovensko, pôsobil v protiletadlovom raketovom pluku Rožňava a na Veliteľstve vzdušných síl vo Zvolene. V roku 2005 ukončil dvanásťmesačný vyšší veliteľsko-



S ktorými koalícnymi partnermi máme najintenzívnejšiu spoluprácu?

Našími hlavnými partnermi sú príslušníci americkej armády, a to hlavne pre jednotky poradcov, ktorí pôsobia priamo na amerických základniach. Spolupráca a podpora partnerských jednotiek sa dotýka prakticky všetkých oblastí života od ubytovania, stravy až po spoločné

operácie. Samozrejme, máme vynikajúce vzťahy aj s ostatnými partnermi. Môžem spomenúť napríklad rumunských a belgických kolegov. Vynikajúcu spoluprácu máme aj s českým kontingentom, a to predovšetkým v oblasti zabezpečovania leteckých preprav.

Môžete zhodnotiť vývoj bezpečnostnej situácie najmä vzhľadom na dislokáciu našich vojakov?

V priestoroch dislokácie slovenských jednotiek je bezpečnostná situácia zložitá. Protivládne sily využívajú povstalecké aktivity na zvrátenie procesu stabilizácie afganskej spoločnosti. Ich útoky sú zamerané na akýkoľvek prvok pomáhajúci k zlepšeniu situácie.

Ako vplýva afganská zima na zdravotný stav našich vojakov?

Počasie nemá na náš zdravotný stav výrazný vplyv.

Napriek tragickej udalosti čo vás v ostatnom období v rámci činnosti našich vojakov v ISAF potešilo?

I keď to možno pre vás doma vyznieva ako fráza, z môjho pohľadu je to najmä súdržnosť kolektívu a ústretová ochota plniť úlohy. Cez Vianoce všetkých potešili živé stromčeky z Lešti a darčeky. Teraz sa už všetci tešia z príjemného teplejšieho počasia. No po skúsenostiach z vlaňajšieho leta viem, že počas letných horúčav, budeme snívať o ranných mrazíkoch.

Text: Pavol Vitko
Foto: archív 5. PŠU

Smutná bilancia

Tohto roku sa z Afganistanu stiahne väčšina spojeneckých vojakov i techniky. Bezpečnosť v krajine bude starosťou afganskej polície a armády. Konflikt najťažšie zasiahol civilné obyvateľstvo. Vlani v Afganistane v jeho dôsledku zomrelo 2 730 civilistov a 5 169 utrpelo zranenia. Podľa OSN od roku 2001 zahynulo v priamom dôsledku konfliktu 20 tisíc civilných osôb, z toho 80 % následkom násilných akcií protikoaľičných síl. Daň na životoch si však vyberá aj konfliktom spôsobený nedostatok potravin, vody a nedostupnosť lekárskej starostlivosti.

V roku 2013 v Afganistane zahynulo 160 spojeneckých vojakov, najmenej za ostatných šesť rokov (rok 2012 si vyžiadalo 402 obetí). Spojené štáty prišli o 127 vojakov (v roku 2012 ich bolo 310). Od roku 2001 položilo v Afganistane život v boji, počas útokov, teroristických akcií a nehôd 3 409 spojeneckých vojakov, z toho 2 734 padlo za obeť nastraženým pasciam IED. Vlani výrazne poklesol počet prípadov, keď členovia afganských bezpečnostných síl obrátili zbrane proti koaličným vojakom – z 53 obetí v roku 2012 na 16 v roku 2013. Narastajú aj straty oficiálnych afganských bezpečnostných zložiek. V roku 2013 zomrelo 2 676 príslušníkov afganskej armády a polície, rok predtým 1 870.

Podľa správy OSN spojeneckí vojaci vlani zabili, poranili alebo zajali do 12 000 bojovníkov Talibanu, kým pred rokom ich bolo 4 000.

Počty padlých spojeneckých vojakov v Afganistane (2001-2013)

Albánsko	1	Gruzínsko	27	NATO	10	Španielsko	34
Austrália	40	Holandsko	25	Nemecko	54	Švédsko	5
Belgicko	1	Jordánsko	2	Nový Zéland	11	Taliansko	48
Česká republika	5	Južná Kórea	1	Nórsko	10	Turecko	14
Dánsko	43	Kanada	158	Poľsko	38	USA	2 301
Estónsko	9	Litva	3	Portugalsko	2	Veľká Británia	447
Fínsko	2	Lotyšsko	1	Rumunsko	21		
Francúzsko	86	Maďarsko	7	Slovensko	3		

Zdroj: iCasualties, UNAMA



štábný kurz vo Veľkej Británii. Potom velil 2. protiletadlovej skupine KUB v Nitre. Od roku 2011 pôsobil v generálnom štábe. Do Afganistanu odchádzal z pozície náčelníka odboru plánovania a riadenia operácií

strategického centra krízového manažmentu GŠ. A aké konkrétne úlohy ho čakajú v ISAF, kde bude slúžiť do konca tohto roka? V januári krátko pred odletom nám povedal: „Pôjde o typické štábne práce na vysokej koalíčnej úrovni velenia, pričom náčelníkom štábu bude trojhviezdičkový turecký generál.“ A konkrétne? „Okrem iného budem mať na starosti príjem a distribúciu dokumentov a písomností vrátane archivácie všetkých materiálov o činnosti štábu a podriadených jednotiek. Do pracovnej náplne patrí aj zabezpečenie personálnej bezpečnosti, organizácia porád či stretnutí, organizácia návštev, vedenie prehľadu o plnení úloh.“ Samozrejme, všetko nebude zabezpečovať sám. Celkovo bude mať v priamej podriadenosti približne tri desiatky vojakov, nerátajúc ďalšie desiatky tlmočníkov a obslužného personálu.

...aj šťastie

S manželkou a dvoma deťmi sa lúčil v období, keď ozbrojené sily stále intenzívne prežívali smútok za našimi dvoma vojakmi, ktorí v decembri padli v ISAF. Na kapitána in memoriam Edmunda Makovníka a rotmajstra in memoriam Patrika Fraštiu myslel aj plk. Dovhun a jeho blízki. „Pravdaže, isté obavy v rodine boli, no po 23 rokoch spoločného života manželka vie, čo je to vojenská služba a aké prináša riziká. Som jej vďačný, že ma v mojom rozhodnutí podporila,“ povedal plukovník. Keď sme sa ho pred odletom pýtali, či si do ISAF odnáša aj nejaký suvení, usmial sa a ukázal nám ho. Bola to malá podkovička od dcéry. Darovala mu ju pre šťastie.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement



Návšteva hlavného veliteľa

Prezident SR a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Ivan Gašparovič sa tradične na sklonku roka 2013 stretol s predstaviteľmi rezortu obrany. S ministrom obrany Martinom Glváčom, náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálporučíkom Petrom Vojtekom a ďalšími diskutoval o plnení úloh ozbrojených síl. Skonštatovali, že prioritou aj naďalej zostáva modernizácia. Prezident vedeniu rezortu obrany aj príslušníkom GŠ OS SR poďakoval za úsilie naplňovať hlavné ciele obrannej politiky štátu a konštatoval, že „ozbrojené sily pri sťažených podmienkach dokázali plniť svoje náročné úlohy a spolu s Kanceláriou prezidenta SR patria dlhodobo k najdôveryhodnejším inštitúciám“. Martin Glváč informoval prezidenta o slovenských vojakoch v zahraničných operáciách a misiách a aj o konsolidačných opatreniach v rámci rezortu obrany.

Foto: Ivan Kelement



Ocenili Imricha Gablecha

Prezident Ivan Gašparovič udelil 7. januára štátne vyznamenania pri príležitosti nového roka a s ním spojeného výročia vzniku samostatnej Slovenskej republiky šiestnástim osobnostiam. Plukovník v. v. Imrich Gablech, ktorý od roku 1941 slúžil v československých perutiach britských RAF, bol spomedzi nich jediný vojak. „Vážim si všetkých ocenených a naozaj som veľmi rád, že štátne vyznamenanie z rúk prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča dostal aj plukovník vo výslužbe Imrich Gablech, pretože na ľudí, ktorí bojovali proti fašizmu, nesmieme zabúdať,“ povedal minister obrany Martin Glváč po tom, ako bol plk. v. v. Imrich Gablech na Bratislavskom hrade vyznamenaný Radom Bieleho dvojkríža II. triedy za aktívnu účasť v boji proti fašizmu a za celoživotné úsilie pri obrane demokracie. Imrich Gablech je nositeľom najvyššieho českého vyznamenania – Radu Bieleho leva. Udelili mu aj britské a poľské štátne vyznamenania a vyznamenal ho aj Martin Glváč.

Foto: Pavol Vitko

P. Macko 2. zástupcom náčelníka GŠ OS SR
Druhým zástupcom náčelníka Generálneho štábu OS SR sa 19. decembra stal generálmajor Pavel Macko. Prišiel z funkcie veliteľa Výcvikového centra spojeneckých síl NATO v poľskej Bydgoszczy, ktorá bola doteraz najvyššou funkciou slovenského profesionálneho vojaka v NATO. V Poľsku generálmajor Macko zodpovedal za výcvik veliteľov členských a partnerských krajín NATO najmä pred vyslaním do Afganistanu. Ako prvý slovenský generál zastával vysokú funkciu aj v operácii ISAF v Afganistane. V minulosti pôsobil tiež v pozícii veliteľa veliteľstva logistiky, zástupcu veliteľa pozemných síl, náčelníka Štábu pre operácie GŠ OS SR a riaditeľa Kancelárie ministra obrany.

Slávnostné zhromaždenie GŠ OS SR

Príslušníci Generálneho štábu OS SR sa 7. januára zišli na slávnostnom zhromaždení pri príležitosti Dňa vzniku Slovenskej republiky a jej ozbrojených síl. Privítal ich 1. zástupca náčelníka GŠ OS SR generálporučík Peter Gajdoš. Náčelník odboru personálneho manažmentu GŠ OS SR plukovník Maroš Brláš vyhlásil rozkaz prezidenta SR. Náčelník GŠ OS SR generálporučík Peter Vojtek uviedol: „Predchádzajúci rok, v ktorom sme oslávili dvadsiate výročie OS SR, bol rokom zmien, pomoci obyvateľstvu, ale aj bolestných strát.“

Bratislava má nového veliteľa

V stredu 8. januára sa za prítomnosti náčelníka GŠ OS SR generálporučíka Petra Vojteka, veliteľa Síl výcviku a podpory OS SR plukovníka Martina Stoklasu, veliteľa Čestnej stráže prezidenta SR plukovníka Miroslava Ištvána a ďalších v priestoroch vojenského areálu Bratislava – Vajnory uskutočnil slávnostný nástup pri príležitosti odovzdania a prevzatia funkcie veliteľa Veliteľstva posádky Bratislava. Podplukovník Roman Grnáč odovzdal velenie posádky plukovníkovi Jánovi Marekovi, ktorý dovtedy pôsobil ako náčelník Odboru pre operácie na Veliteľstve síl výcviku a podpory.

Zmena v Nemšovej

V piatok 10. januára sa uskutočnil slávnostný ceremoniál odovzdania a prevzatia funkcie náčelníka štábu Základne stacionárnych komunikačných a informačných systémov. Veliteľ základne plukovník Ing. Ľubomír Gacko odovzdal štandardu náčelníka štábu podplukovníkovi Ing. Jaroslavovi Hamárovi, ktorý sa stal novým náčelníkom štábu. Podplukovník Ing. Igor Hurtoš poďakoval veliteľovi základne za spoluprácu pri plnení úloh a svojmu nástupcovi zaželal veľa úspechov.

Ako sme vlni pomáhali

Zásahy pri mimoriadnych udalostiach v SR si vlni vyžiadali z rozpočtu ministerstva obrany Slovenskej republiky 741 697 eur, z toho 447 532 eur zásahy pri požiaroch. Na odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí sa v roku 2013 podieľalo v rámci OS SR 933 osôb a 92 kusov techniky, vrtuľníky Mi-17 pri hasení požiarov absolvovali 334 letov a zhodili 366 500 litrov vody. Vojaci zasahovali v 22 prípadoch hasenia požiarov a odstraňovania následkov povodní i snehovej kalamity. Pomáhali pri vyslobodzovaní havarovaného civilného vrtuľníka z Váhu, pri pátraní po stratenom lietadle a zúčastnili sa aj na pátraní po nezvestnej osobe.



Minister obrany SR Martin Glváč si 19. januára v maďarskej obci Hejce a na vrchu Borsó uctil pamiatku 42 obetí leteckého nešťastia vojenského špeciálu An-24. Od najväčšej leteckej tragédie v dejinách Ozbrojených síl SR uplynulo 8 rokov.



Spomienka na vrchu Borsó

Devätnásť január 2006 je najčernejším dátumom v novodobých dejinách Ozbrojených síl SR. Práve na tomto mieste je vidieť, že niekedy rozhodujú minúty či sekundy o tom, čo bude alebo nebude, a ako sa náš život môže v jedinom okamihu zmeniť,“ povedal po pietnej spomienke na vrchu Borsó minister obrany a vyzval prítomných, aby si spomenuli na všetkých vojakov, ktorí zahynuli počas plnenia povinností.

Ako uviedol náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generpor. Peter Vojtek, ozbrojené sily doteraz prišli v rámci zahraničných operácií o 57 vojakov. „Žiaľ, smrť patrí k tomu, čo prináša vojenské povolanie. Verím však, že podobná tragédia sa už nikdy nezopakuje,“ povedal. Bývalý náčelník Generálneho štábu OS SR generál v.v. Ľubomír Bulík priznal, že spomienka v obci Hejce a na vrchu Borsó je vždy veľmi silná a emotívna: „Čas lieči veľa vecí, ale to, čo sa stalo tu, zostane v človeku na celý život.“

Na pietnej spomienke sa zúčastnil aj kapitán Martin Farkaš, ktorý ako jediný leteckú tragédiu prežil. „Niektoré veci, ako napríklad bolesť



po zraneniach časom blednú, ale spomienka na tých, ktorí tu zomreli, je stále veľmi čerstvá a veľmi mi chýbajú,“ povedal.

Vojenské lietadlo An-24 so 43 príslušníkmi slovenského kontingentu KFOR odštartovalo z letiska v kosovskej Prištine podvečer 19. januára 2006. Po necelých troch hodinách malo pristáť na košickom letisku. Do cieľa však nedoletelo, havarovalo na severovýchode Maďarska pri obci Hejce po náraze do kopca Borsó len päť kilometrov od slovenských hraníc. Väčšina z vojakov, ktorá pri tragédii zahynula, bola z trebišovského mechanizovaného práporu.

Najväčšiu leteckú tragédiu v dejinách Ozbrojených síl SR pripomína na mieste rad pamätníkov a priamo v obci Hejce pamätník, ktorý odhalili v roku 2007. Jeho ústredným motívom je bronzová socha padajúcej postavy, obkolesená do bronzu zaliatymi štyrmi 6-metrovými stromami, ktoré sa pri páde lietadla zlomili. Pamätník je postavený na podstavci z tatranskej žuly.

Foto: Ivan Kelement



Na tohtoročné XXII.
zimné olympijské
hry sa nominovalo
13 pretekárov
VŠC Dukla Banská Bystrica.

Zoči-voči Soči

Adam Žampa

Olympijské hry sa uskutočnia od 7. do 23. februára v ruskom prímorskom meste Soči a v horskom stredisku Krasnaja Pol'ana. Ruskí organizátori so svojím projektom olympiády porazili mestá Salzburg (Rakúsko), Jaca (Španielsko), Alma-Ata (Kazachstan), Pchjongčchang (Južná Kórea), Sofia (Bulharsko) a Bordžomi (Gruzínsko).

Bodaj by prasiatko ostalo prázdne

Najväčším železkom v ohni je biatlonistka Anastasia Kuzminová. „Na olympiádu v Soči sa pripravujem intenzívnejšie ako kedykoľvek predtým. Najmä na tréningoch sa ukazuje, že bežecká forma je. Strelecká tiež, hoci na pretekoch to ide stále raz lepšie a raz horšie,“ povedala nám. V čom to váži? „Jednoznačne v hlave,“ zasmiala sa zlatá medailistka z minulej olympiády. Dodala: „Musím nájsť cestu k sebe, uvoľniť sa a krásne to pôjde. Čo mám natrénované, musím ukázať aj na pretekoch – a to je celé...“ Spýtali sme sa jej, ako vníma skutočnosť, že bude vo svojej rodnej krajine pretekať v pozícii reprezentantky Slovenska. „V Banskej Bystrici sa cítim už ako doma, na Slovensku som spokojná a chcem mu priniesť úspech. Tiež sa teším, že do Soči určite prídu moji rodičia, kamaráti, známi, takže polovica Rusov bude povzbudzovať Rusku Nasťu v slovenskom drese, preto budem mať dvojnásobnú motiváciu. No pri pretekoch sa to budem usilovať nevnímať, sústredím sa len na terče a bežeckú dráhu predomnou.“

Ako sa dá prekonať hranica medzi veľmi dobrými a tými najlepšimi biatlonistkami? Aj naša ďalšia biatlonová nádej Jana Gerková hovorí, že popri výbornom behu

je to bezchybná streľba. V Dukle je od roku 2006 a hovorí, že má za sebou vôbec najťažšiu prípravu, ktorej venovala maximum. Náročné boli najmä sústredenia vo vysokej nadmorskej výške v Taliansku, Švajčiarsku a Rakúsku. Jana, ktorá bola ôsma na majstrovstvách sveta v roku 2013 a má dve 6. miesta zo svetových pohárov v rokoch 2012 a 2013, patrí k širšej svetovej špičke. Na olympiáde bude s najväčšou pravdepodobnosťou štartovať vo všetkých disciplínach a verí aspoň v jedno umiestnenie v prvej šestke. Alebo prečo nie viac? „To by muselo ostať prasiatko prázdne,“ pousmeje sa. A čo znamenajú jej slová? Do Soči si berie klasickú porcelánovú pokladničku v tvare prasiatka a za každý netrafený terč hodí do neho jedno euro. Nechcela nám povedať, čo potom s prasiatkom urobí, no všetkým je zrejmé, že čím viac si takto našetrí tým horšie.

Samota bola ubíjajúca

Seniorom medzi biatlonistami je Pavol Hurajt, ktorý pred štyrmi rokmi vybojoval vo Vancouveri bronz. Ako sa mu darí aj v 36 rokoch udržiavať si formu a motiváciu? „V minulosti som trénoval sám. Bolo to veľmi náročné až ubíjajúce, najmä na psychiku. Až pred dvoma rokmi som začal trénovať s kolegami z repre-



zentácie pod vedením nemeckého trénera Manfreda Gayera. Je to lepšie a teším sa, že v predolympijskej príprave sa mne a aj ostatným chalanom vyhlí zranenia alebo vážnejšie ochorenia.“ P. Hurajt ide na svoju tretiu olympiádu a vie, že pre neho to bude tá posledná. Nateraz nerieši, čo bude po nej. Absolútne sa sústreďí na Soči. Do Ruska si neberie žiadny suvenír, nemá pred štartom zaužívaný nijaký rituál a vie, že pred pretekmi si dá obľúbené cestoviny. „Nikdy nehovorím o číslach ani pozíciách, každý z nás môže prekvapiť. Chcem odviesť maximum, na čo mám a uvidíme, na čo to bude stačiť...“

Bez Dukly by nebolo Soči

Naša slalomárska nádej Petra Vlhová sa začiatkom decembra zranila pri tréningu v Taliansku. „Zachytila bránku a bolesti vo si natrhla biceps a lopatkový sval,“ hovorí jej tréner Ivan Ilanovský. Našťastie, ako prízvukuje, od vlaňajšieho júla je Petra príslušníčkou VŠC Dukla Banská

Na XXI. zimných olympijských hrách v roku 2010 v kanadskom Vancouveri najúspešnejšie reprezentovali Duklu a Slovensko biatlonisti Anastasia Kuzminová (1. miesto rýchlostné preteky a 2. miesto stíhacie preteky) a Pavol Hurajt (3. miesto preteky s hromadným štartom, 5. miesto vytrvalostné preteky). Predstavili sa aj biatlonisti Martina Halinárová, Jana Gereková, Ľubomíra Kalinová, Natália Prekopová, Marek a Miroslav Matiaškovci či Dušan Šimočko. V zjazdovom lyžovaní súťažila Veronika Zuzulová, v skokoch Tomáš Zmoray. V štvorboboch skúsil šťastie Martin Tešovič. Slovensko reprezentovalo spolu 73 športovcov.

Bystrica. „Dukla nám poskytuje skvelé zázemie a má výborných fyzioterapeutov. Petre pomohli napríklad aj lokálnou kryoterapiou, teda schladzovaním liečeného svalstva. Postupne zvyšujeme intenzitu tréningu a aj keď rameno ešte trochu bolí, verím, že do Soči bude opäť fit.“ Liptáčka Petra, ktorá sa narodila v roku 1995, je podľa svojho trénera v tom pravom športovom zmysle bojovníčka. Ivan Ilanovský mieni, že má na to, aby v slalome a aj v obrovskom slalome skončila v prvej dvadsiatke. Jej najväčším úspechom je víťazstvo v jednom z pretekov tohtoročného Európskeho pohára a víťazstvo na 1. zimnej olympiáde mládeže v Innsbrucku pred troch rokov. Vlni pri svojej premíere na svetovom pohári skončila v rakúskom Semmeringu jedenásta.

Kazár, Chrapanová, Žampa...

Ďalšími reprezentantmi Dukly na ZOH v Soči budú biatlonisti: čatár Matej Kazár, desiatnik Martin Otčenáš, rotný Miroslav Matiaško a Martina Chrapanová. V zjazdovom lyžovaní sa predstaví aj Adam Žampa. Reprezentovať budú aj bobisti nadrotmajster Martin Tešovič, Lukáš Kožienka a Milan Jagnešák. Slovensko bude spolu reprezentovať do 60 olympionikov, najviac hokejistov (25) a biatlonistov (15). Lekárom výpravy je aj Vladimír Vachalík z Dukly.

Text: Pavol Vitko

Foto: DUKLA a Nordic Focus

Olympijský kalendár reprezentantov Dukly

Biatlon

Dátum	čas	Vzdialenosť	Disciplína	Kategória
8.2.	18:30	10 km	Rýchlostné preteky	Muži
9.2.	18:30	7,5 km	Rýchlostné preteky	Ženy
10.2.	19:00	12,5 km	Stíhacie preteky	Muži
11.2.	19:00	10 km	Stíhacie preteky	Ženy
13.2.	18:00	20 km	Vytrvalostné preteky	Muži
14.2.	18:00	15 km	Vytrvalostné preteky	Ženy
16.2.	19:00	15 km	Preteky s hromadným štartom	Muži
17.2.	19:00	12,5 km	Preteky s hromadným štartom	Ženy
19.2.	18:30	2x6+2x7,5 km	Zmiešané štafety	Ženy + Muži
21.2.	18:30	4x6 km	Preteky štafiet	Ženy
22.2.	18:30	4x7,5 km	Preteky štafiet	Muži

Zjazdové lyžovanie

Dátum	Čas	Disciplína	Kategória
10. 2.	od 8:00	Superkombinácia	Ženy
14. 2.	od 8:00	Superkombinácia	Muži
15. 2.	od 8:00	Super G	Ženy
16. 2.	od 8:00	Super G	Muži
18. 2.	1.kolo 8:00, 2. kolo 11:30	Obrovský slalom	Ženy
19. 2.	1.kolo 8:00, 2. kolo 11:30	Obrovský slalom	Muži
21. 2.	1.kolo 13:45, 2. kolo 17:15	Slalom	Ženy
22. 2.	1.kolo 13:45, 2. kolo 17:15	Slalom	Muži

Boby

Dátum	Čas	Disciplína	Kategória
16. 2.	1. jazda 17:15, 2 jazda 18:50	dvojsedadlové	Muži
16. 2.	3. jazda 15:30, 4 jazda 17:05	dvojsedadlové	Muži
22. 2.	1. jazda 17:30, 2 jazda 19:00	štvorsedadlové	Muži
23. 2.	3. jazda 10:30, 4 jazda 12:00	štvorsedadlové	Muži

Z ďalších športov:

Hokejový turnaj našej A-skupiny otvárame v stredu 13. februára o 13.30 s USA. 15. 2. o 9.00 hráme so Slovincami. V nedeľu 16. februára o 13.30 na náš tím čaká domáce Rusko. V sobotu 22. februára o 16.00 sa hrá o bronz a deň na to o 13.00 bude finále.

Behy na lyžiach (SR: 2 muži, 2 ženy) sa začínajú v sobotu 8. februára skiatlonom žien od 11.00. Vyvrcholia behom mužov voľnou technikou s hromadným štartom v nedeľu 23. februára od 8.00.

Akrobatické lyžovanie (SR: 2 ženy) otvára 6. februára od 15.00 kvalifikačná jazda žien na terénnych nerovnostiach. Vyvrcholením bude finále skikrosu žien 21. februára po 11.30

Sánkovanie (SR: 5 mužov a 1 žena) otvára v sobotu 8. februára od 15.30 1. jazda jednotlivcov. Záverečná súťaž tímov sa uskutoční 13. februára po 17.15.

Krasokorčuľovanie (SR: 1 žena) sa začína 6. februára a 2. februára ho končia ženy voľnými jzdami od 16.00. Exhibícia je v sobotu 22. 2. Od 17.30.

Rýchlokorčuľovanie na krátkej dráhe (SR: 1 žena) otvárajú muži aj ženy 1. februára rozjazdmi po 10.45. Rýchlokorčuľovanie vyvrcholí finále žien na 1000 metrov v piatok 21. februára o 18.50 a tesne po 19-tej finálovou štafetou mužov na 5000 m.

Otvárací ceremoniál sa začína v piatok 7. februára od 17.00 h.

Záverečný ceremoniál bude v nedeľu 23. februára o 17.00 h.



Anastasia Kuzminová

TATRY a AKTISY nahrádzajú veteránov

Minister obrany SR Martin Glváč odovzdal 16. januára v Nemšovej vojakom 19 nových ťažkých terénnych vozidiel Tatra 815 a 11 stredných terénnych vozidiel Aktis. Tatry 815 – 7 vyrobil pre rezort obrany Vojenský opravárenský podnik v Trenčíne. Oba typy nahradia zastaranú Praga-V3S a Tatru 148.

„Verím, že vojakom budú dobre slúžiť a že sa v roku 2014 stretneme pri takejto príležitosti viackrát. Príslušníkom ozbrojených síl želám veľa šťastných kilometrov, a najmä to, aby sa autá využívali predovšetkým v mierových podmienkach,“ povedal minister obrany SR Martin Glváč. Nahradenie zastaranej techniky a výzbroje je podľa neho jednou z priorit vedenia rezortu obrany.

Doma aj v operáciách

Šéf rezortu obrany vyzdvihol, že oba druhy automobilov boli vyrobené na Slovensku. „Akákoľvek práca pre slovenské firmy je určite dôležitá,“ povedal. Podľa náčelníka Generálneho štábu OS SR genpor. Petra Vojteka sú nové vozidlá moderné a možno ich použiť nielen v zahraničných misiách, ale aj v rámci domáceho krízového manažmentu. „Dokážeme sa na nich prepravovať cez zaplavené územia alebo v oblastiach, kde sa s bežnou technikou nevieme dostať. Sú to skutočne vojenské vozidlá na úrovni a spĺňajú všetky požiadavky.“ Nové vozidlá sú využiteľné aj v rámci domáceho krízového manažmentu napríklad ako prepravný prostriedok pri evakuácii obyvateľstva z postihnutých oblastí. Moderná konštrukcia vozidiel, použité súčiastky ako



aj úžitkové vlastnosti zabezpečujú plnú kompatibilitu s ostatnými členskými štátmi NATO.

Ťažké terénne Tatry boli na základe požiadavky ozbrojených síl pridelené do útvarov v Michalovciach (6), v Rožňave (2), v Kuchyni (1), v Nitre (2), v Sliači, v Hlohovci (2), v Novákoch (1), v Žiline (2) a v Martine (2). Stredné terénne vozidlá AKTIS sú určené pre útvary v Trebi-

šove (1), v Michalovciach (1), v Kuchyni (1), vo Zvolene (2), v Sliači (1), v Martine (3), v Nemšovej (1) a v Žiline (1). „Hlavnými kritériami, podľa ktorých sme automobily rozdeľovali, bolo zabezpečenie prevádzkyschopnosti jednotlivých útvarov vrátane zlepšenia ekonomiky a bezpečnosti prevádzky ich automobilovej techniky,“ povedal podplukovník Martin Ržonca, náčelník odboru Úradu

logistického zabezpečenia OS SR Trenčín. Spomenul, že v ozbrojených silách máme ešte 249 vozidiel P-V3S valník, vyrobených od 50. až po koniec 70. rokov. Postupne budú nahrádzané aj valníky Tatra 148. Máme ich 31 a boli vyrobené v 70. rokoch.

Niekoľko porovnaní

Pplk. Ržonca uvádza, že nová Tatra T 815 má približne o tretinu nižšiu spotrebu ako stará Tatra 148. Dodáva: „Na novom vozidle možno použiť v krízových oblastiach prídavné pancierovanie, ktoré je schopné v oveľa vyššej miere ochrániť osádku. Nová tatrovka tiež spĺňa medzinárodnú normu ADR na prepravu nebezpečného nákladu, a tak môže podľa najnovších pravidiel prepravovať aj



	TATRA T815-780R59 19 270 4x4.1R	AKTIS 4x4	Tatra T148 VNM	P – V3S M2
Dĺžka (mm)	7 720 mm	7 800	8 595	6 910
Šírka (mm)	2 550	2 550	2 500	2 320
Výška (mm)	2 730	3 350	3 250	2 970
Svetlá výška (mm)	410	389	290	400
Hmotnosť užitočná (kg)	8 500	4 100	13 000 cesta 8 000 terén	5 500 cesta 3 500 terén
Hmotnosť celková (kg)	19 000	12 000	23 500 cesta 18 500 terén	11 350 cesta 9 350 terén
Stúpavosť v %	min 76	60	75	75
Počet valcov	V8	6 v rade	8 v rade	6 v rade
Max. rýchlosť (km/hod)	115	89	80	75
Brodivosť (mm)	1 200	750	800	1 100
Výkon motora (kW)	270	162	148,6	88

pohonné látky či muníciu. Samozrejme, dôležitý je aj oveľa vyšší komfort osádky, čím nedochádza tak skoro k jej únave, čo okrem iného zvyšuje bezpečnosť prevádzky.“

Na postrehy z praxe sme sa spýtali slobodníka Attilu Jonáša. Slúži v prapore radiačnej, chemickej a biologickej ochrany v Rožňave ako vodič. Predtým ako „vyfasoval“ novú Tatru, jazdil na staršom Aktise aj vétrieske. „Na novej tatrovke oce-

ňujem napríklad nezávislé kúrenie. Je to dobré pre motor, ktorý možno predhriať a nie je taký zaťažovaný, ako keď najmä v mrazoch štartujem za studena. Vo V3S som mohol iba snívať o nezávislom vyhrievaní kabíny. Pri zimných výcvikoch na Lešti som mrzol ako snehuliak. Trpeli kľby aj dýchacie cesty. V lete zasa bolo v kabíne horúcejšie ako vonku, pretože motor V3S-ky susedí s kabínou a poriadne hreje. Zato Tatra v lete ponúka klima-

tizáciu.“ Slobodník Attila Jonáš v rámci komfortu vodiča chváli poloautomatickú prevodovku, ktorá umožňuje nastavenie viacerých režimov jazdy. Môže si zvoliť režim jazdy v ľahšom alebo ťažšom teréne. „Pre nižších vodičov je istou nevýhodou, že nedosiahnu na otvorenie zadného čela auta. „Meriam 179 centimetrov a čelo otvorím, iba keď sa natiahnem na špičky. Nižší musia mať k dispozícii rebrík.“ Sám však uznáva, že je to drobnosť, ktorá je vyvážená svetlosťou podvozka a tým aj priechodnosťou. Dodáva, že si bude musieť zvyknúť na zložitejšiu multifunkčnú páku pri volante, v ktorej je zároveň ovládanie smeroviek, ostrekovača, cyklovača stieračov, klaksóna a je na nej aj prepínač diaľkových svetiel. Zvyknúť si bude musieť aj na hluk v kabíne. Teda, skôr na „nehluk“. „S rámusom vo V3S-ke sa to nedá porovnať. Minimálny hluk v kabíne je nižší aj ako v starších Aktisoch.“ Za výhodu označuje tiež vyhrievané spätné zrkadlá. „Pre nás chemikov je mimoriadne výhodné, že na rozdiel od nákladiakov, ktoré sme používali predtým, má nová tatra filtroventilačné zariadenie. V krízovom nasadení by nám aj v zamorenom priestore prúdil do kabíny prefiltrovaný vzduch a ak by sme mali nasadenú masku, budeme mať dvojité ochrany...“ dodáva slobodník Jonáš.

Veliteľ 22. mechanizovaného práporu Michalovce podplukovník Ľubomír Rapco rozhodol, že 6 nových tatroviek a nový Aktis prideli v rámci útvaru mechanizovanej rote a čate opráv a prepráv. Teda jednotkám, ktoré sa pripravujú v budúcom roku na zaradenie do síl rýchlej reakcie NATO (NRF). „Jednotky budeme certifikovať na Lešti už tento rok v júni, takže nové autá prejdú aj krstom v teréne. Ešte nám síce ostáva šesť vétriesiek, ale novým autám sa veľmi teším, pretože konečne budú naši profesionáli jazdiť na vozidlách, ktoré zodpovedajú súčasnosti,“ uzavrel pplk. Rapco.





Amerika cvičí Irak

Na podporu úsilia bagdadskej vlády v boji proti militantom z al-Káidy poskytnú Spojené štáty protiteroristický výcvik až 10 000 príslušníkom irackých špeciálnych jednotiek. Washington a iracký premiér Núrí Málikí pracujú na konečnej podobe bezpečnostnej zmluvy, ktorá bude tvoriť základ protiteroristického výcviku 8 až 10-tisíc príslušníkov irackých špeciálnych jednotiek v Jordánsku. Iracká armáda v západnej provincii Anbár bojuje od konca decembra s militantmi z organizácie Islamský štát v Iraku a Levante (ISIL), ktorá je napojená na al-Káidu. Podľa oficiálnych údajov v bojoch už zahynulo vyše 300 ľudí. Americké jednotky sa z Iraku stiahli v decembri 2011. Hlavnou výcvikovou základňou na Blízkom východe sa stalo Jordánsko, kde viac ako 1 000 príslušníkov amerických špeciálnych jednotiek a vojenských poradcov v rokoch 2004 – 2006 vycvičilo vyše 35 000 príslušníkov irackých bezpečnostných síl.

Foto: U.S. Army



Vojenská škôlka v Prahe

Nie pre budúcich príslušníkov ozbrojených síl – hoci možno aj pre nich – je určená prvá materská škola českého rezortu obrany, ktorú 14. januára v Prahe – Bubenči v secesnej vile uprostred diplomatickej štvrte slávnostne otvoril český minister obrany Vlastimil Pícek. I keď v nej pôsobia kvalifikovaní pedagógovia, zatiaľ nemá akreditáciu ministerstva školstva a pôsobí ako „firemné zariadenie“ pre deti príslušníkov českej armády i zamestnancov rezortu obrany. Navštevuje ju 24 detí, maximálna kapacita je takmer trojnásobná. Autorkou projektu je plukovníčka v. v. Michaela Cavanová. Po polročnom skúšobnom období rezort projekt vyhodnotí. Ak bude úspešný, „vojenské“ škôlky by mali postupne pribudnúť vo všetkých českých posádkových mestách. Podobné zariadenia pre deti predškolského veku už v Českej republike pre svojich zamestnancov zriadili rezorty zahraničia a sociálnych vecí.

Foto: MO ČR – Miroslav Šindelář

Poľsko urýchľuje odchod

Poľsko sa rozhodlo urýchliť sťahovanie svojich vojakov z Afganistanu. Do mája tohto roka by sa mal počet príslušníkov poľského kontingentu v krajine znížiť na zhruba 500. Oznámil to poľský minister obrany Tomasz Siemoniak. Podľa neho je urýchlenie odsunu jednou z hlavných priorít poľského rezortu obrany. „Do mája sa do Poľska vráti aj ťažká technika vrátane helikoptér a obrnených transportérov,“ oznámil Siemoniak na tlačovej konferencii. Zdôraznil, že Varšava prijala príslušné rozhodnutie po konzultácii so spojencami. Doterajší plán počítal so znížením počtu poľských vojakov v Afganistane zo súčasných asi 1 740 na 1 000 do konca roka 2014.

Menej príplatkov za riziko

Pentagón začiatkom roka približne o tretinu zredukoval počet lokalít, v ktorých americkí vojaci dostávajú príplatok za hroziace nebezpečenstvo. Na zozname lokalít, kde vojaci čelia zvýšenému nebezpečenstvu, sa už nenachádzajú Saudská Arábia, Bahrajn, Kuvajt, Katar či Omán. To isté platí aj pre Kirgizstan a Uzbekistan. Opatrenie sa týka aj vzdušného priestoru a vôd príslušných krajín. Americkí vojaci pôsobiaci napríklad v Afganistane, Iraku, Izraeli, Azerbajdžane, či zálive Guantánamo na Kube, kde sa nachádza americké vojenské väzenie, budú príplatky dostávať aj naďalej. V roku 2012 dosiahli výdavky na príplatok za hroziace nebezpečenstvo 500 miliónov dolárov (367 miliónov eur). Najnovším opatrením by sa výdavky mali znížiť o 100 miliónov dolárov (73 miliónov eur) ročne.

Maďari chránia nebo nad Slovinskom

V rámci jednotnej ochrany vzdušného priestoru Severoatlantickej aliancie prevezmú bojové lietadlá Gripen maďarských ozbrojených síl zodpovednosť aj za bezpečnosť vzdušného priestoru Slovinska. V prípade porušenia leteckých pravidiel v slovinskom vzdušnom priestore by tak už nemali vzlietnuť talianske stíhacie lietadla, ako to bolo doposiaľ, ale maďarské. Slovinsko nemá vlastné stíhačky. Kontrolu slovinského vzdušného priestoru budú stroje maďarskej armády vykonávať z maďarskej základne, komplikovanejšia bude úloha ochrany vzdušného priestoru pobaltských štátov od roku 2015. Na to bude totiž potrebné štyri gripeny aj s posádkami poslať do Litvy a prevádzkovať ich tam tak, aby maďarské úlohy v ochrane vzdušného priestoru boli aj naďalej nerušené plnené.

Tragický rok v Iraku

Misia Organizácie Spojených národov v Iraku uviedla, že násilnosti v krajine si v roku 2013 vyžiadali životy 7 818 civilistov, čo je najviac za uplynulé roky. Iba v decembri 2013 bolo zabitých 759 ľudí, z toho 661 civilistov a 98 príslušníkov bezpečnostných síl. Celkový počet obetí z radov civilistov a bezpečnostných síl za uplynulý rok dosiahol 8 868. Násilie v Iraku prudko narástlo v apríli po tom, ako šiitmi vedená vláda ostro zakročila proti sunnitskému protestnému tábore. Sektárske násilie v Iraku a občiansku vojnu v susednej Sýrii využila na svoju obrodu iracká vetva al-Káidy, ktorá v koordinovaných útokoch cieľi na civilistov, predovšetkým v šiitských oblastiach Bagdadu.

Čína lieta nad mach desať

Čína úspešne otestovala svoje prvé hypersonické zariadenie určené na prepravu jadrových hlavíc. Čínske ministerstvo obrany označilo tento krok za vedecký a nezameraný proti žiadnej cudzej krajine. Vyhlásenie ministerstva potvrdilo skoršiu správu o tom, že nad územím Číny zaznamenali hypersonický klzák (HGV) dosahujúci desaťnásobok rýchlosti zvuku. Americký rezort obrany potvrdil, že o čínskych testoch vedel. Čína sa tak stala po Spojených štátoch iba druhou krajinou sveta, ktorej sa podarilo realizovať úspešné skúšky hypersonického zariadenia schopného niesť jadrové hlavice rýchlosťou presahujúcou mach desať, čo predstavuje 12 359 kilometrov za hodinu.



NOVINKY • TRENDY • VÍZIE



Vraj pracoval pre svetový mier. Zbraň, ktorú zostrojil, považujú za nepresnú a veľmi ťažkú, no je prakticky nezničiiteľná. Nielen pre konštrukciu, ktorá odoláva extrémnym výkyvom počasia i podmienkam, ale tiež preto, že sa stala jednou z najpoužívanějších zbraní na svete. Michail Kalašnikov, ktorého priezvisko sa stalo synonymom pre najznámejšiu strelnú zbraň sveta, zomrel 23. decembra 2013 vo veku 94 rokov v ruskom Iževsku.



**Michail
Timofejevič
Kalašnikov (10.
november 1919
– 23. december
2013)**

Zbraň pre obyčajného vojaka

Michail Kalašnikov, ktorý ešte po deväťdesiatke pôsobil ako hlavný konštruktér zbrojovky v Iževsku, pochádzal z osemnástich detí, dospelosti sa však dožili iba šiesti bratia a dve sestry. Keď mal jedenásť rokov, bol jeho otec označený za kulaka, skonfiškovali mu majetok a s rodinou ho deportovali na Sibír. „Všetci sa živili ako roľníci, zbraniam vôbec nerozumeli. Iba ja som sa vydal touto cestou,“ spomínal na chudobné detstvo Kalašnikov v rozhovore pre slovenský denník Pravda. Do armády mladého Kalašnikova povolali v roku 1938; po napadnutí Sovietskeho zväzu Nemeckom v roku 1941

narukoval ako veliteľ tanku. Už po pár mesiacoch bol však v bojoch vážne zranený. Práve toto zranenie sa stalo základom pre jeho najznámejší vynález.

Na nemocničnom lôžku totiž vytvoril Kalašnikov prvé nákreсы zbrane, ktorá by v armáde nahradila dovtedy používané samopaly a nepresné pušky. Zbraň AK-47, ktorej názov vzišiel zo skratky Automat Kalašnikov a roku, keď bola schválená jej výroba, kombinovala predovšetkým veľkú rýchlosť streľby s dosahom pušky. Kalašnikov však myslel aj na to, aby sa dali kalašnikové vyrábať v jednoduchých pomeroch oprávnenských dielní na obyčajných strojoch. „Robil



som ju pre prostého vojaka, aby s ňou mal čo najmenej starostí a aby ho nesklamala v mraze, prachu ani blate,“ vysvetľoval v spomínanom rozhovore.

Meno Kalašnikov predáva

AK-47 sa začal vyrábať dva roky po jeho schválení, teda v roku 1949. Odvtedy sa tento model a jeho nasledovníci nachádzajú vo výzbroji viac ako stovky armád po celom svete. V Mozambiku je dokonca kalašnikov vyobrazený v štátnej vlajke. „Pre nich je to symbol národného oslobodenia, ktorým sa právom hrdia. Práve s AK si vybojovali slobodu a nezávislosť. Stretol som sa s mozambickým ministrom obrany a ten mi povedal, že po vojne, keď sa demobilizovaní vojaci vracali domov, svojim prvorodeným synom dávali z vďaky meno Kalaš,“ povedal Kalašnikov pre Pravdu.

Z kalašnikova, či už jeho prvej verzie, alebo neskorších modifikácií, sa vyrobilo dodnes podľa odhadov viac ako 100 miliónov kusov. Ide o odhady aj preto, že výrazná



**Vladimír Putin
na pohrebe M. T.
Kalašnikova**

časť bola vyrobená mimo Sovietskeho zväzu neoprávnené. Zbraň si Iževská zbrojovka patentovala až v roku 1999.

Sám Michail Kalašnikov vraj po patente netúžil, nevyhľadával ani slávu, ktorú mu jeho konštrukcia priniesla. Časom sa však ukázalo, že meno Kalašnikov dokáže výborne zarábať. V roku 2003 prepožičal konštruktér svoje priezvisko nemeckej firme Marken Marketing International, ktorú prevádzkuje jeho vnuk Igor. Zarábať tak začal napríklad na vodke Kalašnikov, ale aj na daždníkoch, hodinkách či nožoch nesúcich jeho meno.

To, že meno predáva potvrdil aj pár mesiacov pred Kalašnikovou smrťou ruský vicepremiér Dmitrij Rogozin, ktorý v auguste 2013 podporil fúziu zbrojovky Ižmaš a Iževskej mechanickej továrne pod menom Koncern Kalašnikov. Ako sám povedal: „Ižmaš a Ižmech nie sú značkami, zatiaľ čo Kalašnikov ňou jednoznačne je.“ Cieľom tohto spojenia a zmeny mena malo tiež byť obmedzenie nelicencovanej výroby rôznych modifikácií kalašnikovov. Mimochodom, vo fabrike pôsobí aj syn konštruktéra, Viktor Kalašnikov, ktorý sa v stopách svojho otca venuje vývoju ručných zbraní.

Nefutoval

Kalašnikova údajne výčitky svedomia nikdy netrápili, tvrdil, že zbraň zostrojil najmä na obranu vlasti. Napriek tomu sa vyjadril, že ho trápi, keď vidí dieťa s jeho zbraňou v rukách a tiež, že ho nepreslávila nejaký menej smrtonosný vynález. „Keby nebolo vojny, asi by som konštruoval nejaké poľnohospodárske stroje,“ spomínal.

„Ak sa zbraň, ktorá nesie moje meno alebo mená iných konštruktérov, zneužíva na niečo iné, nemôžu za to jej tvorcovia, ale politici neschopní riešiť konflikty mierovou cestou. Nie zbraň zabíja, ale ľudia, takže spím pokojne,“ povedal pre Pravdu Kalašnikov, okrem iného aj autor šiestich básnických zbierok. „Bol to naozajstný vlastenec, ktorý myslel na nás všetkých a pracoval pre mier v celom svete,“ vyjadril sa na adresu Kalašnikova po jeho smrti riaditeľ koncernu Kalašnikov Konstantín Busygin.



Krátko po smrti Kalašnikova ruský denník Izvestija zverejnil list, ktorý údajne pred rokom a pol napísal moskovskému patriarchovi Kirillovi. „Moja duševná bolesť je neznesiteľná. Je to stále nedoriešená otázka: Koľko ľudí pripravil môj automat o život a som ja, Michail Kalašnikov, starý 93 rokov, syn roľníka a vierou pravoslávny kresťan, vinný zo smrti týchto ľudí, aj keď boli nepriateľmi?“ písal Kalašnikov. Autenticita listu, ktorý bol vytlačený z počítača a konštruktérom iba podpísaný, však bola spochybnená jeho dcérou Jelenou, ktorá sa starala o otcovu korešpondenciu. Podľa nej otec vôbec nebol hlboko veriacim kresťanom.

Plné sklady AK-74

Slávny model AK-47 bol neustále modifikovaný, od konca päťdesiatych rokov sa Kalašnikovove novinky označovali AKM (Automat Kalašnikova modernizovaný), od sedemdesiatych rokov sovietske vojská používali model AK-74. „Budem prvou osobou, ktorá potrasie rukou tomu, kto vytvorí lepšiu pušku,“ vyhlásil niekoľkokrát Kalašnikov.

V posledných rokoch si získala obľubu najmä puška Saiga, ktorá je civilnou verziou kalašnikova a ktorá sa po prvotnom neúspechu v sedemdesiatych rokoch začala v Ižmaše vyrábať opäť v deväťdesiatych rokoch.

Pred dvoma rokmi predstavili v dnešnom Kalašnikovovom koncerne tiež model útočnej pušky AK-12, ktorý však prekvapivo ruská armáda, vôbec po prvý raz, odmietla. Dôvodom bolo preplnenie armádnych skladov, ktoré sú ešte zo sovietskej éry zavalené miliónmi zbraní AK-74 a podľa Ministerstva obrany Ruskej federácie tak nákup nových útočných pušiek nemal zmysel.



S Dmitrijom Medvedevom



Na pohrebe sa strieľalo

V posledných rokoch života stále aktívneho Kalašnikova trápiť zdravotné problémy. V roku 2013 bol hospitalizovaný celkovo tri razy. Niekoľko mesiacov pred smrťou navštívil konštruktéra aj ruský prezident Vladimir Putin, ktorý s ním hovoril o vývoji nových zbraní pre armádu. Aj on sa zúčastnil na Kalašnikovom štátnom pohrebe, ktorý nebol v Iževsku, ako si želala rodina, ale vo viac ako tisíc kilometrov vzdialenej Moskve.

Štátny pohreb bol prvým v centrálnej aleji nového pantéonu na predmestí Moskvy Mytišči, ktorý nahradil Červené námestie ako pohrebisko najvýznamnejších Rusov. Pri poslednej rozlúčke zazneli aj čestné salvy. Strieľalo sa, ako inak, z kalašnikovov.



Kalašnikova pochovali s vojenskými poctami na vojenskom pamätnom cintoríne v Mytišči pri Moskve

Text: Filip Drábek



Interiér
Mi-17 CT

Svetové trenčianske simulátory

Málo slovenským firmám sa podarilo preniknúť na náročný americký trh. Trenčianska Virtual Reality Media, a. s. (VRM), ktorá pôsobí v oblasti vývoja a výroby simulačných technológií, to dokázala. Výrobky dodáva prostredníctvom americkej armády aj pre ozbrojené sily Iraku a Afganistanu.

Minulý rok získala už tretí kontrakt od armády USA na dodávku štyroch moderných leteckých simulátorov vrtuľníka Mi-17 v dvoch rôznych technických prevedeniach a v celkovej hodnote viac ako 10 miliónov dolárov. Dva sú určené pre afganskú a dva pre americkú armádu.

Začalo sa to v Iraku

Generálny riaditeľ a člen predstavenstva spoločnosti VRM Vladimír Šimanský pripomína, že prvý letový simulátor vrtuľní-

ka Mi-17 vyrobili ešte v roku 2005. „Pravdupovediac, vtedy sme netušili, že bude vo svete taký záujem práve o vrtuľníky Mi-17. Vojnové konflikty v Iraku a Afganistane a záujem užívateľov práve o takýto typ vrtuľníka, ktorý sa dá využívať aj v náročných klimatických podmienkach Afriky, Latinskej Ameriky a Ázie, ukázali, že to bola dobrá voľba (jeden letový simulátor Mi-17 využívajú aj naše ozbrojené sily v prešovskom vrtuľníkovom krídle, simulátory L-39 a MiG-29 zasa na Sliachi).“

Cestu k spomínanému úspešnému trendu spoločnosti VRM vydláždil prvý kontrakt pre americkú armádu. Bol to simulátor vrtuľníka Mi-17 určený na výcvik irackých pilotov, lietajúcich pre špeciálne operačné krídlo na základni Taja.

Podľa Vladimíra Šimanského trenčianska firma prišla so svojim technickým riešením. „Neboli sme najlacnejší, ale ponúkli sme za tie peniaze najlepšiu kvalitu. Vyhrali sme a získali kontrakt. Podaril sa nám prienik na americký trh, zvýšilo sa renomé našej firmy vo svete, najmä v USA,“ hovorí generálny riaditeľ VRM.

Prvý úspech aj bezproblémová prevádzka simulátora v Iraku priniesli ďalšie objednávky amerických ozbrojených síl. Išlo o celkovo šesť výcvikových zariadení pre afganskú armádu: trenažér G-222 FLT a simulátory G-222 FTD pre dopravné vojenské lietadlo G-222 (C-27) a simulátory pre vrtuľníky Mi-17. Tak ako pri irackom kontrakte spoločnosť VRM spojila sily s americkou Fidelity Technologies Corporation, ktorá ju zastrešovala. Na výrobe trenažéra G-222 FLT spolupracovali aj Letecké opravovne Trenčín.

Už predtým dodali Trenčania zariadenia pre podobné prírodné a klimatické podmienky (vysoké teploty a prašnosť) do severnej Afriky, ktoré sa tam osvedčili.



Simulátory pre Alabamu

A tak prišiel v minulom roku tretí kontrakt pre americkú armádu. V tomto roku dodá štyri letecké simulátory v dvoch rôznych technických vyhotoveniach pre výcvik pilotov. Dva budú umiestnené po prvý raz priamo na území USA, na základni Fort Rucker v Alabame a ďalšie dva v Afganistane.

Projektový manažér Juraj Lauš, ktorý riadil inštaláciu simulátorov v severnej Afrike, Iraku i v Afganistane pripomína, že trenažér je okrem iného určený na nácvik postupov pred vzletom (predletovú prípravu v kabíne), nácvik mimoriadnych situácií, vyššej techniky pilotáže, výcvik letov VFR (za viditeľnosti) aj IFR (lety podľa prístrojov). Ale aj na výcvik lietania s použitím reálnych prístrojov nočného



Pohľad na terén
v okolí základne
KAIA v Kábuľe



Zapájanie kariet
elektroniky

videnia, výcvik navigačných letov, výcvik lietania s podvesenými bremenami (napríklad požiarnym vakom a nácvik hasenia požiarov).

Trenčianske simulátory umožňujú aj výcvik letov v bojovej formácii, výcvik použitia zbraňových systémov a výcvik letov leteckej pátracej záchranej služby s využitím vyhľadávacích svetlometov. Dá sa na nich precvičiť aj taktika pri záchranných operáciách, ale aj súčinnosť s pozemnými silami a inými druhmi vzdušných síl. Veľmi zaujímavou a žiadanou je aj možnosť nácviku pristátia vo vysokohorskom teréne či na vodnej hladine a v prašnom teréne. Piloti môžu simulovať aj využitie prostriedkov vlastnej ochrany či využitie prostriedkov termovízie.

Výzvu je aj Latinská Amerika

Dodávajú aj komplexný vizualizačný systém, na ktorom je zobrazovaný 3D terén krajiny, respektíve bojiska vrátane rôznych objektov a síl nepriateľa. Vybavenie kokpitu simulátora a systém vizualizácie umožňujú pilotom pri výcviku využívať svoj štandardný výstroj ako napríklad helmu so svojím prístrojom nočného

videnia. Môže cvičiť jednotlivé letové úlohy. Dokonca pri jednotlivých mesačných fázach. Pri nočnom videní je veľmi dôležité, v akých fázach sa Mesiac práve nachádza, či je obloha úplne zatiahnutá, alebo jasná. VRM robí spoločne s partnermi aj terénne databázy (napr. Iraku a Afganistanu), čo je z hľadiska výcviku veľmi prospešné.

„Vytvárame a dodávame aj vlastné tzv. generátory obrazu, čo je ďalší softvérový produkt, ktorý nám zabezpečuje zobrazovanie rôznych efektov pri výcviku. Napríklad aj zníženú viditeľnosť v dôsledku víriaceho prachu pri pristávaní na piesku a podobne. Je známe, že býva dosť nehôd vrtuľníkov práve v prašnom prostredí. Naš simulátor pomáha pilotom, aby sa vedeli pripraviť aj na takéto podmienky. Usilujeme sa, aby celková vizualizácia čo možno najvernejšie zodpovedala realite situácii,“ zdôrazňuje Juraj Lauš.

Vladimír Šimanský pripomína, že spoločnosť VRM sa zúčastňuje na tendroch po celom svete. „Približne pred rokom sme uspeli aj v Egypte v konkurencii z rôznych krajín vrátane Ruska. Máme podpísaný kontrakt v Etiópii a pripravujeme ponuky do ďalších medzinárodných tendrov. Všade nám pomáhajú referencie z amerického trhu a to, že sme sa stali dodávateľom pre americkú armádu. Budeme sa usilovať uspieť aj v Latinskej Amerike, kde je v súčasnosti veľký dopyt wpo vrtuľníkoch Mi-17,“ konštatuje predstaviteľ úspešnej slovenskej firmy.

Text: Jozef Žiak
Foto: autor a VRM

Inštalácia simulátora
Mi-17V5 na základni KAIA
(Kábul)





Útok
starých
Maďarov

Slávne bitky histórie

Na rieke Lech

V roku 907 pri Bratislave vojsko staromaďarských kmeňov a ich spojencov zviedlo veľkú bitku s armádou Východofranskej ríše, ktorú údajne podporovali aj veľkomoravskí Slovania. Frankovia utrpeli krutú porážku, pričom definitívne zanikla i Veľká Morava a starí Maďari potom niekoľko desaťročí nemilosrdne plienili strednú i západnú Európu.

Tieto vpády až v auguste 955 ukončila bitka pri rieke Lech neďaleko Augsburgu na hraniciach Švábska a Bavorska. Jej víťazom a záchrancom západoeurópskej civilizácie sa stal východofranský kráľ Otto I. Veľký, ktorý sa neskôr (962) stal aj cisárom rímsko-nemeckej ríše.

Pôvod starých Maďarov

Pravlasť starých Maďarov sa nachádzala pod Uralom na tzv. Pontskej (kaspickej) stepi, odkiaľ sa okolo roku 830, tlačení silnejšími nomádskymi kmeňmi Pečenehov a Bulharov, vydali na západ. Išlo o zväz desiatich turkických, tzv. onogurských kmeňov, z ktorých však len dva mali ugrické mená Megyer-Megyer a Nyék. Vôbec teda nemožno hovoriť o nejakom etnicky homogénnom spoločenstve ako o predchodcovi neskoršieho moderného maďarského národa. Takisto neobstoja úvahy o príbuzenstve týchto kmeňov s Hunmi, ktorí koncom 4. storočia prišli do Európy až z kórejského polostrova. Ich žalosťné zvyky sa totiž po porážke na Katalaunských

poliach (451) a nasledujúcej morovej epidémii (453) síce stiahli z Panónie do kaspických stepí, ale tam splynuli s miestnym obyvateľstvom už niekoľko storočí predtým, ako sa starí Maďari objavili na scéne. Viaceré historické zdroje tiež tvrdia, že vládnuću vrstvu starých Maďarov a väčšinu ich náčelníkov tvorili turkitskí Chazari a navyše, títo kočovníci si v čoraz väčšej miere brali za manželky príslušníčky podrobených kmeňov a národov, väčšinou Slovanky, čo ešte viac „riedilo“ ich pôvodnú etnicitu. Aj napriek tomu, hoci postupne preberali niektoré nové zvyky a obyčaje, vrátane slov a výrazov, zachovali si svoj divý nomádsky naturel aj aglutinujúci jazyk, pôsobiaci v indoeurópskom jazykovom prostredí absolútne cudzo.

Treba uznať, že starí Maďari boli v útokoch na strednú a západnú Európu úspešní. V troch ťaženiach, v rokoch 895 až 898,



Otto I. Veľký



Otto der Große. 936—973.

899 až 900 a 900 až 902 obsadili Karpat-skú kotlinu, pričom z Panónie vytlačili východných Frankov (Bavorov) a podrobili si tamojších Slovanov. Po tom, čo Frankov na hlavu porazili v bitke pri Bratislave (907), začali útočiť i na južný Balkán, Itáliu a na franské územia v dnešnom Nemecku a Francúzsku a v roku 942 prenikli až do severného Španielska.

Zbrane, zbroj a taktika

Základ vojska starých Maďarov tvorili húfy jazdcov vyzbrojených šablami s jed-nosečnou čepeľou dlhou až 80 cm, kopi-jami so železným listovým hrotom dlhým 25 až 30 cm pri celkovej dĺžke okolo 250 cm a bojovými sekerami (fokošmi), ktoré sa tvarom i veľkosťou dosť podobali na veľkomoravské bradatice, ale ostrie ich železnej hlavice bolo viac zahnuté sme-rom k asi 100 cm dlhej drevenej rúčke. Ich najúčinnnejšou zbraňou však bol reflexný luk ázijského pôvodu, z ktorého dokázali s neuveriteľnou kadenciou vystreľovať asi 80 cm dlhé šípy avarskeho typu s trojhran-ným železným hrotom so spätnými háčik-mi až do vzdialenosti 200 m. Práve tieto spätné háčiky, na rozdiel od európskych šípov s jednoduchým listovým hrotom, znemožňovali vytiahnuť šípy z rany, a aj keď nezasiahli životne dôležité orgány, spôsobovali mimoriadne vážne zranenia.

Na ochranu tela starí Maďari väčšinou používali kožené kazajky posité roho-vinovými gombíkmi alebo bronzovými platničkami a len niektorí sa odievali do ukoristenej krúžkovej či šupinovej zbro-jе orientálneho typu. Hlavu si chránili kónickou prilbou takisto orientálneho pôvodu, často s chocholom z konského chvosta, alebo rôznymi čiapkami z hrubej hovädzej kože či plsti.

Na aktívnu ochranu, teda na zachytá-vanie nepriateľských šípov a vykrývanie úderov kopijí, mečov, sekier či palčátov im slúžili okrúhle prútené alebo drevené štíty s priemerom 70 až 80 cm, potiahnuté



Odev i zbrane starých Maďarov boli zmesou vplyvu mnohých národov

hrubou kožou a len výnimočne spevnené kovovými prvkami.

Ochranná zbroj starých Maďarov ne-bola príliš účinná a tomu prispôbili aj svoju taktiku. V stretoch s európskymi vojskami, v ktorých začala dominovať dobre obrnená jazda v krúžkovej či šupi-novej zbroji s dlhými kopijami a ťažkými dvojsečnými karolínskymi mečmi, ako aj ťažká pechota s veľkými okovanými štítmí mandľového tvaru, sa úzkostlivo vyhýba-li boju zblízka. V prvých fázach útoku sa snažili nepriateľa demoralizovať a oslabiť najmä hustými salvami šípov, striedajúc pritom útoky s ústupom a rôznymi ob-chvatnými manévrami. Len keď nadobud-li prevahu, riskovali priamu zrážku. V nej potom boli mimoriadne krutí a nemilosrd-ní a zajatcov brali málokedy.

Bitka pri Augsburgu

Z porážky svojho vojska pri Bratislave v roku 907 sa Východofranská ríša dlho nevedela spamätať. Z východu, prechá-dajúc podozrivo slobodne aj cez územie kniežatstva českých Přemyslovcov, ju ne-usťále napádali staromaďarské vojská, na severe sa začali búriť kmene polabských Slovanov a navyše v nej zúrili i vnútorné rozbroje. Po smrti zakladateľa saskej pa-novníckej dynastie Henricha I. Vtáčnika v roku 936 totiž žezlo prevzal jeho syn Otto I., hoci nebol najstarším. To pochopiteľne pobúrilo jeho bratov, ktorí sa museli uspo-kojiť s lénami v podobe menej význam-ných vojvodstiev, a tak začali proti Ottovi intrigovať. Keď však v roku 955 bavorský vojvoda Berthold požiadal o vojenskú po-moc starých Maďarov a tí vpadli do Bavor-ska a Švábska, pričom začali ohrozovať významné biskupské sídlo Augsburg, po-hár Ottovej trpezlivosti pretiekol a zvolal vojsko. Zhromaždil vyše 8-tisíc bojovný-kov, väčšinou ťažko obrnených jazdcov, medzi ktorými bolo 3-tisíc Bavorov, 2-tisíc Švábov, po tisícke Frankov a Sasov, ako aj tisícčlenný kontingent Čechov, vyslaný

přemyslovským kniežaťom Boleslavom I. Vojsko starých Maďarov malo údajne až 17-tisíc bojovníkov, väčšinou ľahkých jazdcov, pod vedením náčelníkov Bulčua, Léla a Šúra.

Starí Maďari sa vzhľadom na charakter svojho vojska vyhýbali obliehaniu opev-nených miest, ale pri Augsburgu urobili výnimku. A kým sa Ottovo vojsko priblí-žilo, podarilo sa im strhnúť i časť hradieb! Viac však už nestihli, pretože ráno 10. au-gusta 955 sa rozpútala rozhodujúca bitka. Ako prví sa zrazili Bavori s jadrom vojska starých Maďarov na čele s Bulčuom a Šúrom, zatiaľ čo Lélove kabarsko-sekul-ské pomocné oddiely obchvatom napadli franský tábor chránený Čechmi a rozprá-šili ich. Na pomoc sa im vrhli švábske a franské oddiely a zabránili tak ešte väčšej masacre. Medzitým bavorská ťažká jazda obrátila na útek aj zvyšok síl starých Ma-ďarov.

Straty Ottovho vojska sa odhadujú na 3 až 3,5-tisíc mužov, najmä bojovníkov z Čiech. Starých Maďarov padlo v samotnej bitke, na úteku a pri neskoršom ústupe na východ podľa trpezlivých odhadov asi 5-tisíc. Najväčšou stratou pre nich však bolo zajatie náčelníkov Bulčua, Léla a Šúra, ktorých víťazi dali popraviť.

Epilóg

Starí Maďari sa po porážke pri Augsbu-rgu stiahli do Panónie, ale napriek stratám zďaleka nezostali bezmocní. Ich nájazdy na západnú Európu sa síce skončili, no v nasledujúcich rokoch podnikli ešte niekoľko útokov na Byzanciu, posled-ný v roku 970. Keďže ich popravení ná-čelníci nezanechali následníkov, moc prevzal rod Arpádovcov. Z neho vzišiel prvý uhorský kráľ Štefan I. (pôvodným menom Vajk), ktorý starých Maďarov napokon priviedol ku kresťanstvu a civi-lizovanejšiemu spôsobu života.

Staromaďarský jazdec





Saab dodá stíhačky Brazílii

Švédsky zbrojársky koncern Saab získal v Brazílii lukratívny kontrakt na dodávku 36 stíhačiek. Hodnota kontraktu sa odhaduje na 4,5 miliardy USD (3,27 miliardy eur). Kontrakt patrí k najväčším na rozvíjajúcich sa trhoch, pričom švédska spoločnosť čelila konkurencii od amerického Boeingu a francúzskej firmy Dassault Aviation. Boeing však asi poškodili spory Brazílie a USA v dôsledku kauzy odpočúvania prezidentky Dilma Rousseffovej, ako aj špionáže voči brazílskej ropnej spoločnosti Petrobras americkou Národnou bezpečnostnou agentúrou (NSA). Pre Boeing je to už druhý neúspešný kontrakt v poslednom čase. V novembri prehral v súboji o miliardový kontrakt dodávky stíhačiek pre Južnú Kóreu s konkurenčnou spoločnosťou Lockheed Martin.

Česi ukázali nástupcu Albatrosov

Česi uvažujú o ďalšom nástupcovi slávnych Albatrosov. Nové lietadlo z Aero Vodochody by mohlo niesť označenie L-169, a ak skutočne vznikne, malo by šancu aj na svetových trhoch. Ešte nie je jasné, či by nové lietadlo bolo novým modelom, ktorý vychádza z predchádzajúcich strojov L-39 a L-159, alebo iba modernejšou verziou starších lietadiel. Keďže sa však uvažuje o dvojmiestnom stroji, lietadlo by zrejme malo slúžiť najmä na výcvik. Predchádzajúci model L-159 Alka podľa odborníkov nesplnil očakávania firmy. Bol pridrahý, keďže sa svojim vybavením podobal na nadzvukové stíhačky. Česi uvažujú, že väčšia časť elektroniky nového lietadla by mala byť domáceho pôvodu. Práve americké komponenty komplikovali predaj predchádzajúceho modelu Alka, keďže Spojené štáty blokovali predaj strojov s ich zariadeniami do kontroverzných krajín.



Dve ponorky od deda Mráza

Druhú ruskú ponorku triedy Borej, vyzbrojenú balistickými raketami, uviedli v decembri lanského roka do služby, hoci rezort obrany v novembri avizoval, že po zlyhaní raketového systému počas testov sa uvedenie odkladá na rok 2014. Nové rakety typu Bulava, vyvinuté pre ponorky triedy Borej, zlyhali osemkrát v 19 alebo 20 skúškach. Ponorka Alexander Nevský, dlhá takmer ako dve futbalové ihriská, je schopná niesť 16 rakiet typu Bulava. Každá z ich je vybavená desiatimi, nezávisle od seba navádzateľnými jadrovými hlavicami. Plavidlá tejto triedy budú tvoriť hlavný pilier strategickej ponorkovej flotily. Do roku 2020 Rusko plánuje spustiť na vodu osem ponoriek triedy Borej. Skúšky tretieho plavidla Vladimir Monomach sa mali začať ešte v decembri. Ruské námorníctvo oficiálne prevzalo koncom roka 2013 aj viacúčelovú útočnú jadrovú ponorku Severodvinsk, patriacu k Projektu 885 Jaseň. Jej stavba sa v spoločnosti Sevmaš začala už v roku 1993, ale na vodu ju pre nedostatok financií spustili až v roku 2010.

Impulzné EM delo vypne motor auta

Britská spoločnosť E2V predviedla prototyp zariadenia schopného zastaviť autá a iné vozidlá pomocou elektromagnetických impulzov. RF Safe-Stop využíva rádiové frekvenčné impulzy na „zmätenie“ elektronických systémov vozidla. Tie indukujú prúd v elektrických vodičoch vozidla a rušia činnosť elektroniky. Ide najmä o riadiacu jednotku ECU (engine control unit) a imobilizér. Ochranné funkcie potom vypnú motor. Pulzy sa vysielajú v intervale piatich sekúnd, motor sa vypne približne do troch sekúnd. Zariadenie je primárne určené pre armádu, má poslúžiť na obranu chránených zón v prípade, ak prichádzajúce vozidlo odmieta zastaviť. Záujem oň prejavila aj polícia. Podľa magazínu Engineer zariadenie s hmotnosťou 350 kg vysiela rádiové frekvenčné pulzy v pásmach S a L a jeho dosah je asi 50 m. Podľa spoločnosti E2V sa o zariadenie zaujímajú bezpečnostné zložky z 18 krajín.

Bude K5 novodobý Robocop?

K5 je 136 kg ťažiaci bezpečnostný autonómny robot vybavený kamerami, s najrôznejšími senzormi a mal by sa objaviť v obchodoch, školách i na uliciach. K5 dokáže rozpoznať tvár, skenovať biometrické dáta a rozoznať podozrivé správanie. Ak treba, vie privolať políciu. Robota navrhli a vyrobili v spoločnosti Knight-scope. Bude si ho môcť zakúpiť a prenajať akákoľvek vláda a organizácia vrátane zahraničných. Dáta, ktoré robot získava, sa budú ukladať a bude možné ich podľa potreby vysielať. Robot kontroluje okolie bez výnimky, nie je možné nastaviť, aby ignoroval konkrétneho človeka – rovnako, ako v prípade dnešných bezpečnostných kamier. K5 sa objaví na verejnosti možno už počas futbalových majstrovstiev sveta v Brazílii.

Ruský železničný raketový komplex

Rusko pripravuje vyzbrojenie vlakov raketami s jadrovými hlavicami. Ide o potenciálnu reakciu na americkú koncepciu Rýchleho globálneho úderu (PGS), oznámil veliteľ ruských Raketových vojsk strategického určenia Sergej Karakajev. Práce budú v réžii Moskovského inštitútu tepelných technológií, ktorý vyvinul pre ruské ponorky aj rakety Bulava s jadrovými hlavicami. Posledné takéto jadrové strely sovietskej éry SS-24 Scalpel boli vyradené v roku 2005. Železničný raketový komplex má byť pripravený do roku 2020. Vybavený bude medzikontinentálnymi balistickými raketami na tuhé palivo, odvodenými od rakiet RS-24 Jars, ktoré ponesú viacero bojových hlavíc. Dĺžka rakety nemá prekročiť 22,5 metra a jej štartovacia hmotnosť bude do 47 ton. Dosah nebude menší ako 10 tisíc km.



TAKÍ SME BOLI

V ROKU 2005

Od roku 2005 začala tlačiť mesačník Ministerstva obrany SR 5. kartoreprodukčná základňa Nemšová. Obrana vychádzala na 36 stranách pod redakčným vedením Pavla Vitka. Redaktormi boli Jozef Žiak a npor. Vladislav Vavrínek. Ako vedúci vydania a jazykový redaktor pôsobil Michal Kriško, fotoreportéra Petra Dvinu počas roka

vystriedal Michal Burza.



Ústrednými témami 23. ročníka **Obrany** boli:

- nový náčelník Generálneho štábu OS SR generálmajor Ľubomír Bulík do novovytvorenej funkcie hlavného poddôstojníka OS SR vymenoval 14. januára 2005 štábného nadrotmajstra Rastislava Macejka.
- Slovenská televízia odvysielala prvé vydanie armádneho magazínu Profesionál.
- novým zástupcom náčelníka GŠ OS SR sa 3. februára stal brigádny generál Peter Gajdoš
- siedmeho marca umrel vo veku nedožitých 65 rokov

bývalý minister obrany Jozef Stank

- slávnostným nástupom ukončila v Jelšave pôsobenie 5. delostrelecká brigáda. Novým pôsobiskom delostrelcov sa stali Michalovce, raketometný oddiel sa v júni premiestnil do Rožňavy.
- britská nezávislá certifikačná spoločnosť BVQI udelila Nemocnici ministerstva obrany v Bratislave certifikát kvality ISO 9001-2000.
- pri cvičnom lete neďaleko Sabinova 10. mája havaroval vrtuľník Mi-24D. Zahynuli všetci traja členovia posádky.
- 29. júna vláda schválila právne úpravy súvisiace s prechodom na plne profesionálnu armádu. Minister obrany SR Juraj Liška zverejnil 15. júla na hudobnom festivale Pohoda v Trenčíne rozkaz o zastavení povolávania odvedencov na základnú vojenskú službu.
- Ozbrojené sily SR dostali 8. septembra k dispozícii zrekonštruované testovacie a výcvikové centrum radiačnej, chemickej a biologickej ochrany v Zemianskych Kostolánoch.
- víťazom medzinárodného výberového konania na mobilný komunikačný systém MOKYS sa v decembri stala spoločnosť BAE Systems Information and Electronics Systems.
- prezident SR udelil 6. decembra medailu za statočnosť kpt. Michalovi Forgáčovi, ktorý v marci 2005 v operácii Iracká sloboda odvrátil útok povstalcov na americkú vojenskú kolónu.
- prápor okamžitej reakcie v Martine sa stal prvou jednotkou Pozemných síl OS SR schopnou samostatne pôsobiť mimo územia Slovenska v medzinárodných zoskupeniach pod vedením NATO.
- vo štvrtok 22. decembra 2005 sa s vojenčinou rozlúčili poslední vojáci povinnej služby. Ozbrojené sily SR sa stali plne profesionálnymi.

„Nové profesionálne prostredie pre ozbrojené sily.“ Tak formuloval svoje krédo čerstvý náčelník Generálneho štábu OS SR generálmajor Ľubomír

Bulík v rozhovore pre januárové vydanie **Obrany**. Vyjadril aj presvedčenie, že pracovné vzťahy v profesionalizovanej armáde by mali byť kolegiálne, založené na vzájomnej dôvere a nezaťažované zbytočnou byrokraciou.

O novinkách, ktoré prináša novela zákona o sociálnom zabezpečení, v tom istom čísle rozprával poradca štátneho tajomníka Mário Nicolini.

Stálou rubrikou sa v roku 2005 stali Ženy v rezorte. Seriál medailónov príslušníčok ozbrojených síl otvoril článok o majorke Ingrid Tomekovej, pracovníčke tlačového a informačného centra UNFICYP. V marcovom vydaní tému posilnil veľký článok Ženy na palebnej čiare o frekventantkách základnej výcvikovej školy v Martine. V apríli nasledoval pohľad na ženy, ktoré tvorili väčšinu v základnom kurze košickej Odbornej výcvikovej školy

letectva a v júli zasa na prácu žien v spojovacej rote ružomberského spojovacieho práporu pozemných síl.

Keď sme v máji 2005 písali, že cenu Vojenský čin roka v kategórii Záchrana života získal za záchranu zraneného poľského vojaka v operácii Iracká sloboda vojak Miroslav Staník, nemohli sme tušiť, že toho istého, ale už rotného Miroslava Staníka zachránil pred

vážnym poranením vreckový nožik, od ktorého sa v júli 2013 v Kandaháre odrazila strela afganského teroristu.

O nezvyčajné prvenstvo sa postarali nadporučíka Ľubomíra Kulifajová so svojím priateľom Marekom, keď sa ako prví nechali zosobašiť biskupom ordinárom

Františkom Rábekom počas vojenskej púte do Lúrd.

Augustové číslo **Obrany**, venované koncu povolávania brancov na povinnú vojenskú službu, bolo netradičné. Nielen pre reportáž z poslednej rukovačky, súhrny a prehľady histórie povinnej vojenskej služby, ale najmä pre spomienky na základnú službu

prezidenta Ivana Gašparoviča,

kardiochirurga Viliama Fishera a ďalších osobností.

Prirodzene, po celý rok **Obrana** pozorne sledovala slovenských vojakov na zahraničných misiách v Afganistane, na Cypre, v Kosove či Bosne a Hercegovine. (aš)



Vážení čitatelia, rok 2014 je aj rokom 75. výročia začiatku druhej svetovej vojny a pripomenieme si tiež 70. výročie Slovenského národného povstania. V OBRANE v tejto súvislosti prinesieme niekoľko príbehov, na ktoré by sme nemali zabudnúť. Príbeh Emila Farkaša je spomienkou na jedného z prvých povojnových výsadbárov v Žiline, ktorý len pár rokov predtým takmer prišiel o život v koncentračnom tábore. Dodnes stále spoločensky aktívny dôchodca, ktorému ide na deväťdesiatku, žije v izraelskom meste Haifa. Aj na jeho počesť – a na počesť pamiatky obetí holokaustu, stojí od roku 2004 v priestoroch 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline pamätník Cesta bez návratu. Nachádza sa na mieste, kde úrady vojnového Slovenského štátu zriadili 21. marca 1942 zberné stredisko pre deportáciu Židov.

Koncentrák a dve armády

Súčasná história 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline sa začala písať spolu so vznikom Slovenskej republiky v roku 1993. No obyvatelia tohto mesta sa mohli s armádnymi výsadbármi stretnúť už oveľa skôr. Do novovzniknutej jednotky narukoval v roku 1949 aj čerstvý absolvent elektrotechnickej školy v Prahe Emil Farkaš s vytetovaným väzenským číslom 119512.

Emil Farkaš sa narodil v Žiline v roku 1929 v rodine Karola a Matildy Farkašovcov, ktorí do mesta prišli v roku 1919 z podkarpatskej dedinky Valentin. Hoci nepatrili medzi majetnejších, v žilinskom prostredí sa im bývalo dobre, lebo mesto bolo vtedy známe vysokou vzájomnou kultúrnou a náboženskou toleranciou.

Považovaný za mŕtveho

Po uchopení moci nacistami v Nemecku v roku 1933 nastalo postupné prenasledovanie Židov a politicky nepohodlných osôb. Tragédia holokaustu vyvrcholila v Európe počas druhej svetovej vojny. Zo Slovenska bolo deportovaných počas vojny vyše 60-tisíc Židov a deportácie neobišli ani Žilinu. Do vyhladzovacích táborov deportovali aj Emilovu sestru Pepi s manželom Maxom a ich jedenapolročnú dcéru Erikú. Emila s jeho bratom Deziderom a rodičmi depor-

tovali najskôr do židovského pracovného tábora Nováky. Tam boli až do 30. augusta 1944, keď ho obsadili partizáni. Farkašovi sa schovávali v Lehotě pod Vtáčnikom. Nemci postupne obsadzovali Slovensko, likvidovali Povstanie a sledili po Židoch. Dezider ušiel k partizánom, ale neskôr ho chytili a deportovali do Serede. Otec bojoval s partizánmi až do konca vojny. Malého Emila s matkou gestapo zatklo a deportovali ich do Serede. Potom bratov Emila a Dezidera deportovali do koncentračného tábora Sachsenhausen severne od Berlína. Emil po príchode dostal väzenské číslo 119512, Dezider mal o číslo vyššie. S bratom boli spolu len jeden deň. Emila potom deportovali do Lubecku. Dostal „pracovné“ oblečenie s bielo-modrými pásmi a sandále – drevačky s popruhom, aby nepadali z nôh. Stravu dostávali raz denne – mrkvovú polievku, ale ani raz v nej mrkvu nevidel. Zakrátko veľmi prechladol a ochorel na hnisavú angínu. Na „apelplatzi“ si ho všimol český lekár a politický väzeň Jaroslav Nedal. Zobral ho potajomky na ošetrovňu, kde mu bez umŕtvenia rozrezal zapálené mandle. Vďaka tomu prežil.

Sachsenhausen nebol typ vyhladzovacieho koncentračného tábora, ale aj tak tam bolo zavraždených asi 20-tisíc väzňov.



Prevažná väčšina boli sovietski zajatci. Po niekoľkých mesiacoch však asi tisíc väzňov zo Sachsenhausenu, medzi ktorými bol aj Emil, deportovali do koncentračného tábora Bergen-Belsen pri Hannoveri. Ten patril medzi najhoršie. Sústreďovali v ňom vyhladnutých, chorých a slabých zajatcov z okolitých táborov. V tábore neboli krematóriá, ale vyhlbené jamy, do ktorých ukladali mŕtve telá na seba do výšky niekoľko metrov. Potom ich pálili. Veliteľom tábora bola nacistická beštia Josef Kramer.

Aby sa vyhladovaný a na kosť vychudnutý Emil, pred vojnou športovec, úplne psychicky nezrútil, každé ráno cvičil a umýval sa v snehu. Jedno ráno zacítil úder palicou cez plece. Otočil sa a za chrbtom stál nemecký dôstojník. Hoci ho Emil nepoznal, hneď sa dovŕpil, že je to veliteľ Kramer. Ten spolu s ďalšími esesákmi každé ráno behával a cvičil. Kramer sa ho opýtal, prečo si nešiel čiapku z hlavy. Emil mu odpovedal, že ho nevidel. Kramer bil Emila až do bezvedomia. Prv, ako zamdlel, počul vysloviť po nemecky „tot“ (mŕtvy). Ďalší väzni ho „odpratili“ na hromadu mŕtvol. Až neskoro v noci počas výdatného dažďa sa prebral z bezvedomia. V ťažkých bolestiach sa doplazil do najbližšieho baraku. Absurdná krutosť systému sa prejavila, keď pri počítaní väzňov v baraku jeden prevyšoval. Nemecká „presnosť“ sa nemohla mýliť, a tak službukonajúci dôstojník vytiahol pištoľ a strelil najbližšie stojaceho väzňa do hlavy...



S izraelskými vojenskými výsadbármi v roku 1950

Vedúci cvičenia na Makabiáde



Tábor Bergen-Belsen bol smutne známy aj lekárskymi experimentmi na väzňoch. Medzi obeťami bol aj Emil. Podľa archívnych záznamov z tábora Bergen-Belsen ohavné „lekárske“ experimenty prežili len dvaja chlapci, z ktorých jedným bol práve on. Potom ho deportovali už do piateho tábora – Dachau, neďaleko Mníchova. Tu, úplne bezvládný a vyčerpaný na smrť, sa 29. apríla 1945 dočkal oslobodenia americkými vojakmi. Vo februári 1945 mal 15 rokov, a keď sa predsa len dožil slobody, vážil iba 28 kg.

Vojak dvoch armád

V deň oslobodenia väzni kričali: „Američania, idú Američania“. Ale on už Američanov nevítal. Ležal bezvládne na zemi. Nad sebou zbadal veľmi vysokého dôstojníka, ktorý sa ho pýtal po nemecky: „Odkiaľ si?“ „Z Československa.“ „A prečo si tu?“ „Lebo som Žid.“ Dôstojník ukázal prstom na seba a povedal: „Ja som tiež Žid“. Osobne si Emila zobral na starosť. Previezli ho do amerického vojenského tábora. Dávali mu jesť len postupne, lebo inak by mohol zomrieť. Keď bol v lepšom stave, odviezli ho autom do Plzne. Do Prahy už pokračoval vlakom. V kancelárii, kde sa hlásili navrátilci z koncentračných táborov, sa stretol s milovanou mamou. Päť dní cestovali z Prahy do Žiliny. Keď otvoril dvere na dome, od vyčerpania odpadol. Otec ho privítal ho slovami: „Hádam si neprišiel domov zomrieť?“ Po vojne sa dozve-

del, že ďalších bratov Vojtecha a Arpáda zavraždili krátko po príchode do Osvienčimu. Sestru Pepi s malou Erikou zabili hneď prvý deň. Neprežil ani jej mladý manžel Max. Z rodiny sa zachránil ešte Dezider.

Po vojne sa Emil rozhodol pre štúdium na elektrotechnickej škole v Prahe. Vrátil sa nelen do školských lavíc, ale aj do obľúbeného Sokola. Počas prázdnin absolvoval v Žiline kurz bezmotorového lietania, súčasťou ktorého bol aj základný výsadkársky kurz. V roku 1949 narukoval ako vojak československej armády do žilinských kasární, kde vytvorili výsadkársku jednotku. V priebehu služby sa Emil Farkaš prihlásil do jednotky dobrovoľníkov, ktorí išli brániť novovzniknutý štát Izrael. Vojaci boli začlenení do československej jednotky Hagana. Už ako občan štátu Izrael pôsobil v tamojšej armáde päť rokov. Napriek náročnej službe nezačínal na svoj obľúbený šport – gymnastiku. Netrvalo dlho a obliekol si reprezentačný dres. Na prvých povojnových svetových hrách židovskej mládeže – Makabiáde, ktorá sa uskutočnila v roku 1953, vyhral súťaž jednotlivcov. Aj vďaka tomu prišla pozvánka študovať na Vysokej telovýchovnej škole v Tel Avive. Napriek tomu, že sa musel rozlúčiť s dobre platenou prácou vo vojsku, rozhodol sa pre ďalšiu životnú výzvu. Po skončení školy pracoval až do dôchodku ako učiteľ telocviku na Vysokej škole technickej v Haife. Popri práci bol aktívny aj ako medzinárodný rozhodca športovej gymnastiky. Kontakt si udržal aj s izraelskou armádou. V osemdesiatych rokoch sa podieľal na príprave jej kondičného programu.

Doma (aj) v Žiline

Emil Farkaš sa okrem iného zúčastňuje na smútočnej spomienke v nacistickom koncentračnom tábore Sachsenhausene, kam ho pozýva vláda Nemeckej spolkovej republiky. Do rodnej Žiliny sa opäť vrátil v roku 1993. Odvtedy tam bol niekoľkokrát. Rád spomína na detstvo a spolucvičencov zo Sokola. Bol medzi nimi aj Jaromír Perútka, neskorší univerzitný profesor Fakulty telesnej výchovy a športu v Bratislave. Nezabúda ani na Jána Budíka, priekopníka bezmotorového lietania v Žiline, na svojich

výsadkárske inštruktorov – a pamätník v areáli 5. pluku špeciálneho určenia je spomienkou aj na neho.

Emila Farkaša sme sa spýtali, či sa do počul o tom, že v Afganistane zahynuli v decembri dvaja slovenskí vojaci, ktorí ako kedysi aj on slúžili v Žiline. Povedal nám: „Izraelská štátna televízia o tom priniesla informáciu. Smrť každého je smutnou uda-



lostou. Mojich krajanov zo Žiliny mi je ľúto, súcitím s ich rodinami. Bojovali proti terorizmu, pričom štát Izrael sa musí s terorizmom vyrovnávať od svojho vzniku, preto je to pre nás veľmi citlivá záležitosť. Svet až teraz začína vnímať to, čo my v súboji s terorizmom a ohrozením prežívame už generácie...“ Emil Farkaš, čatár – inštruktor vo výslužbe dodal, že naďalej vníma aj dianie v ich armáde, pričom v Izraeli sa vedie živá diskusia, akým smerom sa má uberať. Napríklad aj do akej miery má byť vzhľadom na medzinárodnú situáciu a počet obyvateľstva sprofesionalizovaná. „Ostávame pri všeobecnej brannej povinnosti, ktorá sa tohto roku rozšírila aj na ortodoxných mužov...“ dodal.

Text: Peter Bučka

Foto: Archív pb a Mário Pažický



Výsadkársky výcvik

Súťaž v ťahaní
automobilov, vpravo štábný
nadrotmajster Martin Holko

Slováci v Texase

Poddôstojnícka akadémia amerických ozbrojených síl USASMA na základni Fort Bliss v texaskom El Pase bola založená v júli 1972. Prví absolventi opustili jej brány v roku 1973. Odvtedy akadémiu absolvovalo viac ako 120 tisíc vojakov v rôznych poddôstojníckych kurzoch. Medzi nimi aj 14 Slovákov.

V súčasnosti sa v tejto inštitúcii vzdelávajú ďalší dvaja. Veliaci poddôstojník banskobystričského útvaru Vojenskej polície štábný nadrotmajster Martin Holko a veliaci poddôstojník ružomerskej základnej mobilných KIS nadrotmajster Ján Čmelík.

Poddôstojnícka univerzita

USASMA (United States Army Sergeants Major Academy) vzdeláva a zároveň vytvára osnovy pre všetky úrovne poddôstojníckeho vzdelávacieho systému americkej armády. Zohráva kľúčovú úlohu vo výchove lídrov od desiatnika až po štábného nadrotmajstra.

Vrcholom tohto vzdelávania je Kurz štábných nadrotmajstrov, v ktorom sú aj obaja Slováci. „Kurz poskytuje nástroje na rozvoj kritického, ale aj kreatívneho myslenia a súčasne sa zameriava na zdokonaľovanie rozhodovacích zručností frekventantov. Osvojujú si vedomosti a zručnosti, pomocou ktorých sú schopní rozvíjať a zlepšovať pozitívne charakterové vlastnosti, sebakvalifikáciu a schopnosť pracovať v tíme. Kurz pomáha v rozvoji lo-



Nadrotmajster Ján Čmelík (vľavo) a štábný nadrotmajster Martin Holko pred areálom USASMA

gického, praktického a kreatívneho myslenia, ktoré je nevyhnutné na riešenie problémov a krízových situácií. Študenti analyzujú problémy na základe dostupných informácií, navrhujú logické riešenia a rozhodnutia. Kurz je rozdelený do piatich oddelení. Od armádnych operácií, cez vojenskú históriu, spoločné operácie, vodcovstvo až po logistiku,“ objasňuje štábný nadrotmajster Holko. Podľa neho sa pri výučbe kladie veľký dôraz na prezentácie formou power-pointu a písanie esejí. Samotnému kurzu predchádzal tzv. prípravný kurz určený pre zahraničných študentov. Jeho zmyslom bolo pripraviť ich na písanie spomínaných esejí vo formáte American Psychological Association (APA). Zaujala ho aj náročnosť preskúšania z fyzickej pripravenosti a forma jeho uskutočnenia.

Náročné kritériá

„Napätie medzi ostatnými spolužiakmi akadémie bolo cítiť už niekoľko dní pred preskúšaním. Dôvodom napätia bola hrozba vylúčenia z akadémie v prípade nesplnenia kritérií preskúšania a potom dokonca prepustenie zo služobného pomeru,“ hovorí štábný nadrotmajster Holko.

Svoju osobnú skúsenosť pripája aj nadrotmajster Ján Čmelík. „Už pred odletom do USA som očakával, že kurz bude náročný, ale realita prekonalala moje očakávania. Nestačí ovládať kuchynskú angličtinu, treba sa pripraviť na zvlád-



Pohľad do auly
poddôstojníckej
akadémie

nutie odbornej problematiky a vojenskej terminológie s dôrazom na skratky. Američania vypustia salvu skratiek a zrazu zistíte, že máte problém... Prvé týždne som sa sponzorke (každý medzinárodný študent má prideleného amerického spolužiaka) takmer neustále pýtal, čo znamená tá či oná skratka. Po niekoľkých dňoch to bolo dosť frustrujúce, ale bola to zároveň jediná cesta ako zostať v obraze,“ priznáva nadrotmajster Čmelík (hoci má za sebou pôsobenie v štruktúrach NATO v SHAPE v Monse). Pokračuje: „Dost ma prekvapilo aj americké preskúšanie z fyzickej pripravenosti. Každý americký vojak je povinný po nástupe absolvovať vstupné preskúšanie z fyzickej pripravenosti (APFT). To isté v podstate robíme aj v našej Poddôstojníckej akadémii v Martine. Veď sme sa inšpirovali americkým vzorom. Ale Američania ešte predtým vypočítavajú vojakovi tzv. Body Mass Index (BMI), teda index telesnej hmotnosti. A keď nespĺňa normu, nasleduje meranie tuku v tele. Pokiaľ ju vojak prekročí, musí sa podrobiť špeciálnemu programu zameranému na chudnutie. Potom nasleduje samotné preskúšanie, ktoré obsahuje kľuky počas dvoch minút, sed-lah opäť počas dvoch minút a najobávanejší je beh. Pre zahraničných študentov je to preskúšanie nepovinné, ale keďže ma zaujímala jeho náročnosť, rozhodol som sa ho absolvovať. Náročnosť preskúšania sa ukázala práve vo vytrvalostnom behu. Bežia sa dve míle, čo je 3200 metrov a podľa vekovej kategórie sa predlžuje čas, za ktorý sa má daná vzdialenosť ubehnúť, na rozdiel od OS SR, kde čas zostáva a s vekovou kategóriou sa skraca vzdialenosť.“

Skúsenosti z celého sveta

Obaja slovenskí zástupcovia hneď po príchode zistili, že americkí spolužiaci majú bohaté skúsenosti z pôsobenia v bojových konfliktoch v mnohých končinách sveta. Najmä však z Iraku a Afganistanu. Ochotne sa o ne a o zážitky podelia. Ale nielen oni. Aj študenti z ostatných krajín. Napríklad jeden afganský poddôstojník, ktorého s jednotkou napadol oddiel Talibanu. Jeho kolegovia zahynuli. Jemu sa podarilo ukryť v korunke stromu a neskôr privolať posily ISAF, ktoré protivníka zneškodnili. Poddôstojník kolumbijskej armády zasa opísal skúsenosti z boja proti narkomafii vo vlastnej krajine. Kolegovia z Bosny a Hercegoviny, Chorvátska, Slovinska a Srbska pripomenuli skúsenosti z bojov na Balkáne. Ďalším poznáním bolo, že prakticky všetky pozície v akadémii zastávajú jej bývalí absolventi, najlepší poddôstojníci z amerických ozbrojených síl.

Do júna tohto roka keď budú slovenskí zástupcovia v USASMA končiť svoju prípravu, ich čaká ešte množstvo práce.

Prvými Slováckmi, ktorí akadémiu štábnych nadrotmajstrov v Texase absolvovali, boli v roku 2003 prvý hlavný poddôstojník OS SR štábny nadrotmajster Rastislav Macejko a jeho nástupca štábny nadrotmajster Richard Fabrícius.

Text: Jozef Žiak
Foto: archív M. H.



Štábny nadrotmajster Martin Holko pri nesení bremena

• Základný vojenský výcvik v Martine absolvuje 156 čakateľov prípravnej štátnej služby.

Brány Práporu výcviku sa po prvý raz v roku 2014 otvorili 13. januára pre 156 čakateľov, ktorí absolvujú základný vojenský výcvik a Kasárne 4. čs. brigády Martin sa im stanú na deväť týždňov domovom. Medzi čakateľmi je deväť žien. Po úspešnom absolvovaní všetkých predpísaných prijímacích procedúr a vystrojení boli nováčikovia zaradení do výcvikových čiat, v ktorých sa okamžite začal výcvik. Príprava budúcich profesionálnych vojakov sa uskutoční na základe novelizovaných programov. Po úspešnom absolvovaní budú v marci 2014 slávnostne vyradení.

• V dňoch 14. a 15. januára 2014 navštívil nový veliaci poddôstojník Veliteľstva brigády bojového zabezpečenia štábny nadrotmajster Mgr. Milan Pavlík priamo podriadené útvary brigády a to Dopravný prápor, Multifunkčný prápor v Hlohovci a Oprávarenský prápor v Martine. Stretol sa s veliacimi poddôstojníkmi práporov štábnym nadrotmajstrom Mgr. Jozefom Mižákom, štábnym nadrotmajstrom Michalom Czôdôrom, nadrotmajstrom Petrom Lomenom a ďalšími poddôstojníkmi poddôstojníckej podpornej štruktúry velenia. Cieľom návštevy bolo oboznámiť sa s hlavnými spôsobilosťami jednotlivých práporov, s problematikou plnenia úloh vo výcvikovom roku 2014 a stanoviť agregované úlohy pre poddôstojnícku podpornú štruktúru velenia.

• Profesionálni vojaci zo Základne mobilných KIS v Ružomberku prostredníctvom nadácie Pomoc deťom v ohrození zorganizovali dobrovoľnú finančnú zbierku pre Barborku Orolínovú z Valašskej Dubovej. Dievčatko trpí detskou mozgovou obrnou a je odkázané na invalidný vozík. Pravidelne absolvuje finančne náročné rehabilitačné procedúry s cieľom postaviť sa na vlastné nohy. Zástupcovia základne Barborkiným rodičom slávnostne odovzdali sumu 470 eur. Dúfajú, že aj takto pomôžu Barborke urobiť ďalší krôčik za vytúženým cieľom.

• V nitrianskej protiletadlovej raketovej brigáde sa konal spoločný odborný výcvik príslušníkov pripravujúcich sa do vojenskej operácie UNFICYP. Zúčastnilo sa na ňom 91 príslušníkov OS SR. Ďalší dvadsiati sa zúčastnili na záverečnom taktickom cvičení a výberoch, pretože spoločný a odborný výcvik už absolvovali s predchádzajúcou rotáciou. Výcvik sa zameriaval na prípravu štábu, strážnej rotý a podporných prvkov. Účastníkov má oboznámiť so situáciou v mieste vyslania, históriou ostrova, naučiť reportovací systém a nacvičiť riešenie možných incidentov či iných situácií

• Slovenská Poradenská skupina pre špeciálne operácie SOAG, zložená z príslušníkov 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline zhlásila 16. januára plnú operačnú pripravenosť v mieste nasadenia v Afganistane. S dvadsiatimi štyrmi profesionálnymi vojakmi sa prišiel 1. januára na letisko v Bratislave pred odletom rozlúčiť 2. zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajor Pavel Macko spolu s pridelencom obrany USA v Slovenskej republike podplukovníkom Matthewom D. Atkinom. V nasledujúcich dňoch sa jednotka presunula do miesta pôsobenia na severe Afganistanu. Spolu s príslušníkmi predsunutej skupiny, ktorá do operácie pricestovala už v novembri minulého roka, aby pripravila podmienky na pôsobenie v operácii, vytvorili kompaktnú jednotku SOAG. Nasadenie bolo poznamenané tragickou udalosťou, keď 27. decembra minulého roka pri útoku zahynuli dvaja vojaci predsunutej skupiny SOAG. Napriek tomu sú príslušníci SVK SOAG pripravení plniť bojové úlohy bez obmedzení.



Tichá abeceda

Ako kvalitne je pripravené družstvo – najmenšia jednotka útvaru – tak kvalitne je pripravený celý útvar. Preto sa aj v levickom mechanizovanom prápore od prvých dní tohto výcvikového roka rozbehol v priestoroch posádkového cvičiska výcvik mechanizovaných družstiev.

Intenzívny výcvik zažívali predovšetkým príslušníci druhej mechanizovanej rot. Podľa veliteľa práporu podplukovníka Petra Bagačku ide o jednu z najlepších jednotiek útvaru. Jej veliteľ kapitán Peter Živčák patrí medzi najkúsenejších dôstojníkov. Celý výcvik sa začal ešte v priestoroch kasární. Jeho súčasťou bol aj peší presun do posádkového cvičiska.

Presun ako výcvik

Podľa zástupcu veliteľa rot nadporučíka Ladislava Gurského vojaci počas presunu vlastne plnia úlohy pochodového zaistenia. Zvyšuje sa tým aj ich fyzická a psychická odolnosť. Počas štvorkilometrového presunu jednotliví velitelia čiat rozohrávajú rôzne

situácie. Navodzuje sa útok nepriateľa, delostrelecký či vzdušný prepad. „Na ne musia velitelia družstiev so svojimi podriadenými adekvátne reagovať,“ konštatuje nadporučík Gurský.

Využívajú formu takticko-poradového cvičenia. Veliteľ čaty môže činnosť zastaviť, vyhodnotiť čo robia dobre, čo zle, prípadne ju zopakovať. Až dovtedy, kým ju družstvo zvládne. Počas presunu sa zameriavajú na identifikáciu nebezpečných miest. Predstavovali ich križovatky ciest, okraje lesa, otvorené plochy, mosty, brody vodných tokov. Zladžovali svoju činnosť v používaní tzv. tichej abecedy“. Teda komunikácie prostredníctvom dohovorených znakov vrátane odovzdávania povelov. V prípade napadnutia nepriateľom a kontaktu s ním velitelia družstiev precvičovali riadenie paľby či



vydávane palebných úloh. No a čo na cvičisku? Veliteľ čaty palebnej podpory poručík Martin Makuša objašňuje, že mìnometné družstvo precvičuje napríklad vjazd do palebného postavenia, jeho zaujatie a prípravu zbrane na vedenie strelby.

Chýbajú velitelia družstiev

Keďže velitelia družstiev chýbajú, pomáhajú si, ako sa dá. Napríklad veliteľa protitankového družstva zastupuje desiatnik Peter Ivanič, v mìnometnom zasa slobodník Ján Hazucha. Družstvá robia na posádkovom cvičisku neďaleko Levíc prieskum priestoru, pochodovej osi. Počas prieskumu narazili na nepriateľa. Ukázalo sa, že je silný. Velitelia družstiev sa preto rozhodnú zaujať obranu v dotyku s ním, vyhľadať pri tom najvýhodnejší terén na jej zaujatie. Cvičia sa aj v podávaní situačných hlásení. Veliteľ druhej mechanizovanej rotý kapitán Peter Živčák pozorne sleduje ich počínanie. Aj druhej čaty, ktorej velí poručíčka Monika Saganová. Len minulý rok ukončila štúdium v Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši. Krátko pôsobila aj v martinskom mechanizovanom prápore. „Získava postupne praktické skúsenosti. Snaha jej nechýba. Je na správnej ceste, aby sa stala dobrou veliteľkou,“ hovorí na jej adresu veliteľ roty. V rote má aj ďalšie ženy. Na pozícii strelca i operátora protitankového družstva. „Učím sa, získavam skúsenosti na každom praktickom zamestnaní. Práca s ľuďmi je dosť náročná, ale zaujímavá. Najskôr sa musíme dôkladne spoznať. Aby som vedela, čo môžem od každého v čate očakávať pri plnení úloh v poľných podmienkach,“ hovorí poručíčka Saganová.

Veliteľa trápi, že v poslednom čase sa obmedzili hodiny výcviku, najmä výcvik s technikou. „V minulom roku sme absolvovali napríklad strelby z BVP-2 na strelnici v Devičanoch či výcvik vedenia bojových vozidiel na našom posádkovom cvičisku. Chýbali nám klasické vyvedenia na Lešť. A práve tam by sa najlepšie preverila kvalita vycvičenosti vojakov a veliteľov. Menej sa jazdí s technikou. Aj keď v našejrote máme výhodu, že väčšina vodičov je skúsených a z minulosti vyjazdených. Majú návyky, lenže treba ich obnoviť,“ zdôrazňuje veliteľ roty. Kapitán Peter Živčák poznamenáva, že všetko sa odvíja od naplnenosti personálu, najmä poddôstojníckych miest. Chýbajúci velitelia družstiev a ich zástupcovia sa síce dajú dočasne nahradiť skúsenými poddôstojníkmi, ale nie je to trvalé riešenie. Podľa veliteľa roty by bolo dobré, keby príslušníci roty získali skúsenosti v zahraničných operáciách. Bola by to pre nich cenná skúsenosť, ktorá by ich odbornú i psychickú pripravenosť zasa posunula ďalej. Vie, o čom hovorí. Po ukončení vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši v roku 2003 pôsobil vo vtedajšom martinskom prápore okamžitej reakcie. To bol prvý plne profesionálny útvar v pozemných silách. „Bola to dobrá škola, cenná skúsenosť. Cvičilo sa dosť. V roku sme trávili aj 100 dní na Lešti,“ spomína kapitán Živčák. V rokoch 2006 – 2007 bol v operácii Iracká sloboda. Starší príslušníci



roty majú tiež zahraničné skúsenosti. Najmä z KFOR. Ale tým, ktorí nastúpili krote po rokoch 2008 – 2009, citeľne chýbajú,“ pripomína veliteľ roty.

Pomáhali aj pri záplavách

Príslušníci levicekej druhej mechanizovanej roty v minulom roku plnili aj úlohy pomoci obyvateľstvu pri záplavách. Zasahovali pri Štúrove, v Ipeľskom Sokolci či na sútoku Ipľa a Dunaja. Veliteľ roty chváli svojho veliaceho poddôstojníka nadrotmajstra Petra Trnovca, ako aj veliacich poddôstojníkov čiat. „Začali sme v rámci nového výcvikového roka etapu výcviku družstva. Zamerali sme sa teraz na činnosť bez techniky. Teda pochodové zaistenie, hlavné bojové činnosti: obranu, útok. Zatiaľ je vidieť v týchto činnostiach aj nedostatky, ale teší ma prístup vojakov a veliteľov k výcviku. Od neho sa odvíja všetko ostatné. Keď je snaha a iniciatíva, netreba nikoho do výcviku nútiť, tak je to dobré. Dá sa na tom stavať aj pri plnení náročnejších úloh,“ s uspokojením konštatuje veliteľ roty kapitán Peter Živčák.

Text a foto: Jozef Žiak



Očovský bača

Slovenská letecká skupina Očovskí Bačovia je jedinou na svete, ktorú od roku 2003 tvorí vlečné lietadlo Z-137 T Turbo Čmelák a štyri vetrone (L-13, L-23 Blaník). Vznikla v roku 1981 a na svojom konte má dodnes takmer 200 vystúpení doma i vo svete.

Od vzniku skupiny je jej členom Ľuboslav Tomašovič, v súčasnosti starší technik-špecialista špecializovaných mechanizmov leteckej dopravy zmiešaného krídla Sliač. Rodák z Lučenca vyrastal neďaleko zvolenského rušňového depa. Často sa tam so spolužiakmi motal.

Rušne a lietanie

Po ukončení železničnej školy sa stal rušňovodičom. Na dlhých 40 rokov. Aj náhradnú vojenskú službu absolvoval v železničnom vojsku ako rušňovodič. Postupne získal oprávnenie na riadenie až 22 typov rušňov. Jeho druhou láskou bolo lietanie. V očovskom aeroklube začal ako 16-ročný lietať na bezmotorových lietadlách. O dva roky neskôr už lietal na motorových lietadlách. Dotiahol to až do reprezentačného družstva vtedajšej ČSSR v leteckej akrobacii. Po roku 1968 vojen-

ské letectvo vytváralo prostredníctvom Zväzarmu letky na športových lietadlách pre letecko-chemický prieskum. Po absolvovaní cvičení bol do takejto letky zaradený v hodnosti podporučík v zálohe aj Ľuboslav (dotiahol to až na nadporučíka v zálohe).

„Medzi moje najkrajšie zážitky okrem mnohých národných a medzinárodných súťaží v leteckej akrobacii patrilo, keď som si ako 25-ročný člen reprezentácie išiel prevziať do Moravanu Otrokovice nový akrobatický špeciál Z-526 AFS. Mal imatrikulačnú značku OK ERS,“ spomína. Dovedna lietal na 18 typoch lietadiel. Má na nich nalietaných vyše 2 200 hodín.

Očovskí Bačovia šíria dobré meno Slovenska na svojich vystúpeniach v zahraničí už vyše 33 rokov. Za ten čas Ľubomír a jeho kolegovia svojím letovým umením očarili návštevníkov leteckých dní v Ne-

mecku, Taliansku, Rakúsku, Poľsku, Slovinsku, a najmä v susednom Česku. Skupina je držiteľom čestného diplomu medzinárodnej leteckej federácie FAI so sídlom vo švajčiarskom Laussane za prínos v skupinovom lietaní.

Tri metre od seba

„V skupine sme sa zišli rôzne profesie. Ja pracujem v ozbrojených silách, máme medzi sebou lekára, technika, majiteľa autodiely, dopravného pilota i obchodného zástupcu,“ vyratúva profesie svojich kolegov Ľavé krídlo zostavy Ľuboslav Tomašovič. Po štarte, zvyčajne štvorvlekom za lietadlom Z 137 T Turbo Čmelák celá skupina vystúpi do výšky 1 200 metrov. Po vypnutí vlečných lán predvádzajú piloti klzákov svoje umenie vo vzduchu. Lietanie v rôznych pôsobivých formáciách. Pri lete používajú dymové efekty a spomínané „figú-





ry“ predvádzajú pri rýchlostiach od 90 do 250 kilometrov za hodinu. Celá zostava je zakončená efektným preletom klzákov pri maximálnej rýchlosti vo výške niekoľkých metrov nad plochou letiska. Pri ňom robí Ľuboslav Tomašovič ako prvý zo zostavy premet. „Aby bolo pre diváka celé vystúpenie, ktoré trvá zhruba sedem minút, čo najefektnejšie, snažíme sa lietať čo možno najbližšie pri sebe. Vzdialenosti medzi jednotlivými lietadlami sú asi tri metre. Za týmito efektnými zostavami je množstvo hodín prípravy,“ pripomína zakladajúci člen Očovských Bačov a inšpektor bezmotorového lietania Ľuboslav Tomašovič.

Záujem o ich originálne vystúpenia neustúcha, veď takých akrobatických skupín vo svete veľa nie je. Už dnes majú na stole niekoľko pozvánok na vystúpenia na leteckých dňoch v tomto roku v Poľsku, Českej republike i doma na Slovensku (mali pozvania aj do USA, Indonézie, Veľkej Británie či Kórey, ale všetko závisí od finančných možností).

Text: Jozef Žiak
Foto: archív LT

Vzájomné obohacovanie pracovného a rodinného života



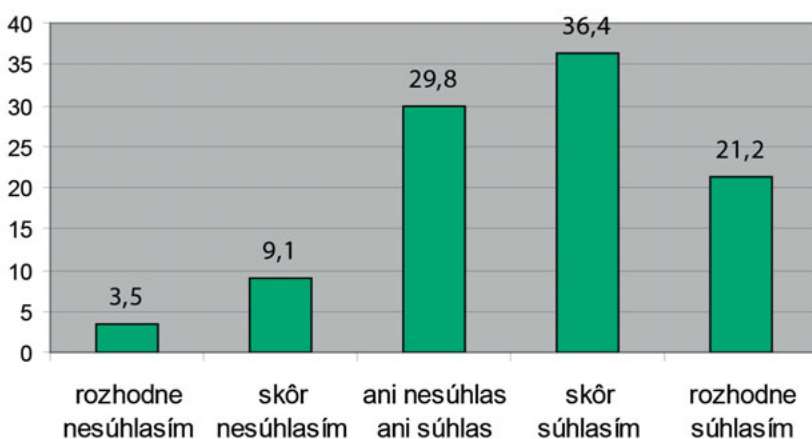
Práca a rodina vplývajú na osobne pociťované šťastie a spokojnosť so životom každého z nás. Problematika rozdelenia času medzi pracovnú a súkromnú sféru sa prejavuje najmä prostredníctvom sociálnej politiky vojenskej organizácie. Najjednoduchšou formou je poskytovať zamestnancom dostatok voľného času na zabezpečenie rodiny aj na činnosti potrebné na regeneráciu duševných a fyzických síl. Voľný čas profesionálneho vojaka patrí medzi časový blok (dňa, týždňa, a podobne), keď môže vytvárať podmienky na existenciu rodiny, a zároveň sa môže na základe vlastného rozhodnutia venovať činnostiam, ktoré nemajú charakter povinnosti alebo záväzku, tešia ho a uspokojujú. Obe oblasti majú vlastné vnútorné prežívanie a aj dynamiku. Pracovné prostredie, podmienky i samotná práca sa neustále vyvíjajú, menia a v rodinnom prostredí tiež prebiehajú nepretržité zmeny. Okrem hľadania optimálneho individuálneho časového prerozdelenia je užitočné nájsť oblasti, v ktorých by obe sféry mohli byť prínosom. Napríklad ak sa určitý spôsob riešenia rodinných situácií ukazuje ako efektívny, prichádza na rad otázka, či by

sa takýto postup mohol pozitívne uplatniť na pracovisku.

Podľa výsledkov sociologického prieskumu, zameraného na túto problematiku, sa preukázalo, že rodina v značnej miere obohacuje prácu. Vplyv rodiny na pracovnú oblasť profesionálnych vojakov priaznivo pôsobí najmä cez jej emocionálnu stránku. Šťastie, veselosť či dobrá nálada, panujúca v rodinnom kruhu, pomáha vojakom stať sa lepšími zamestnancami – uviedlo to 57,6 % zo 198 opýtaných (graf). Jedna tretina vojakov (33,1 %) potvrdila kvalitnejšie vykonávanie úloh na pracovisku pomocou zužitkovania vedomostí a osvojených zručností v rodinnej sfére. Dovedna sa vyjadrilo 197 vojakov, pričom potvrdili, že angažovanie v rodine im pomáha získavať vedomosti, zručnosti a rozširovať vedomosti, čo z nich robí lepších zamestnancov. Schopnosť časového rozdelenia a plánovania úloh a povinností v rodine má priaznivé využitie aj na pracovisku, kladne sa takto vyjadrilo 27,4 % profesionálnych vojakov zo 198 opýtaných.

Text: Michaela Vyhnalová
Oddelenie psychologických a sociologických činností,

Angažovanie v rodine ma dostane do dobrej nálady, robí ma šťastným, veselým a to zo mňa robí lepšieho zamestnanca – profesionálneho vojaka (v %) N = 198



Dukla lepšie ako vlani

V 21. ročníku celoštátnej novinárskej ankety Športovec roka získali reprezentanti VŠC Dukla Banská Bystrica viac prestížnych ocenení ako vlani. Minulý rok mali medzi top desiatkou jednotlivcov a troma najlepšimi kolektívmi spolu tri umiestnenia. V piatok 20. decembra 2013 si v novej budove Slovenského národného divadla v Bratislave prevzali až päť ocenení.

V kategórii kolektívnych športov podobne ako minulý rok získali reprezentanti (aj) rezortu obrany bronz. Minulý rok to bol štvorkajak, ktorého členom bol tiež člen Dukly Peter Gelle a Martin Jankovec. Tento rok získala medzi kolektívmi tretie miesto hliadka 3xC1 vodných slalomárov. Na víťazných majstrovstvách sveta aj Európy bol jej člen Alexander Slafkovský (na fotografii v strede). Michal Martikán bol jej člen len na majstrovstvách sveta. V kategórii kolektívov zvíťazili basketbalistky Good Angels Košice. V kategórii jednotlivcov mala Dukla vlani v prvej desiatke vodného slalomára Michala Martikána (5. miesto) a zjazdárku Veroniku Velez Zuzulovú (9. miesto). Tento rok bola Zuzulová tretia. Na 7. mieste skončila biatlonistka Anastasia Kuzminová, na 8. chodec Matej Tóth a na 10. mieste vodný slalomár Alexander Slafkovský. V kategórii jednotlivcov zvíťazil cyklista Peter Sagan.

Keďže Slafkovský aj Tóth mali medzi top desiatkou športovcov premiéru, spýtali sme sa na ich pocity. Hovorí Alexander Slafkovský, strieborný v kanoe jednotlivcov na majstrovstvách sveta v Prahe a člen zlatej hliadky 3xC1: „Aj preto, že obaja rodičia boli aktívni športovci, vedel som že vodný slalom ma bude veľmi baviť a veril som, že raz prídu aj výsledky. Dosť dlho som bol blízko vrcholu, no po tohtoročných úspe-



choch som dúfal, že sa mi podarí do TOP 10 na Slovensku prebojovať. Je mi cťou, že som sa zaradil medzi také osobnosti slovenského športu, ktoré sa dnes predstavili na pódiu.“ Trojnásobný olympionik Matej Tóth, ktorý bol vlani tretí na európskom pohári (20 km v Dudinciach) a piaty na majstrovstvách sveta (50 km v Moskve), nám povedal: „Ešte v Nitre som mal výborného trénera Petra Mečiara, ktorý mi už v detstve prízvukoval, že mám na to stať sa svetovým

chodcom. Vtedy mi to pripadalo nereálne, hoci som si dal za cieľ stať sa profesionálnym športovcom. Oboje sa mi aj vďaka dobrým podmienkam vo VŠC Dukla Banská Bystrica plní. Hoci športujem pre výsledky, nie pre umiestnenie v anketách, verím, že spomedzi desiatky najlepších športovcov Slovenska ani po tejto sezóne nevypadnem. Stále sa mám v čom zlepšovať.“

Text a foto: Pavol Vitko

Atlét roka Matej Tóth

Tridsaťročný chodec VŠC Dukla Banská Bystrica získal v ankete 547 bodov a zvíťazil so 103-bodovým náskokom pred kladivárom Marcelom Lomnickým z AC Stavbár Nitra. Na tretiu priečku dosadilo 55 hlasujúcich trénerov, funkcionárov a novinárov trojskokanku Danu Veldákovú, víťazku ankety z roku 2011.

V prvej desiatke sa umiestnilo šesť športovcov VŠC Duka Banská Bystrica. Šiesty skončil chodec Anton Kučmín, ôsma kladivárka Martina Hrašnová, deviata diaľkarka Jana Veldáková a desiaty chodec Dušan Majdán.

„Moje výsledky boli v roku 2013 jednoznačne najlepšie v kariére. Škoda dvoch zranení vo februári a júni, ktoré ma pribrzdili. Mohlo to dopadnúť možno ešte lepšie,“ hodnotil Tóth uplynulú sezónu. Na augustových MS v Moskve skončil v chôdzi na 50 km piaty, čo je najlepšie umiestenie slovenského chodca v ére samostatnosti na svetovom šampionáte. Okrem toho bol tretí v Dudinciach v Európskom pohári na 20 km a aj v prestížnom chodeckom seriáli IAAF. Na jar si v Poděbradoch zlepšil osobný rekord na 20 km na 1:20:14 h a v každej jarnej dvadsiatke, ktorá sa počítala do seriálu IAAF, skončil najhoršie tretí (2x 1. miesto, 1x 2. miesto, 2x 3. miesto).



Tóthov model pre rok 2014 je takmer totožný ako pre minulý. Na jar je jeho priorita 20 km s vrcholom na Svetovom pohári, v lete sa sústreďí na 50 km s vrcholom na ME v Zürichu. „Verím, že keď budem zdravý, budem môcť bojovať o medailu,“ skonštatoval Tóth.

Ocenenie Tréner roka 2013 získal Tóthov dlhoročný kouč Juraj Benčík (po sezóne sa však rozišli), ktorý si zopakoval prvenstvo v ankete z roku 2006.

Foto: TASR

ŠTYL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

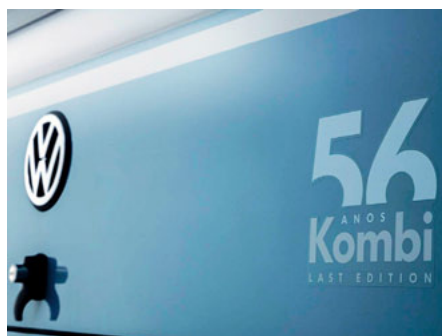


Legenda odchádza (s podmienkou)

Začiatky úžitkového vozidla nemeckej automobilky Volkswagen sa datujú rokom 1947. Holandský importér vtedy vytvoril náčrtky plošinového vozidla na podvozku armádneho automobilu Kdf 82. V roku 1949 sa začala výroba prototypov, ktoré dostali prezývku Bulli. O rok sa rozbehla sériová výroba VW Transporter (T2). Vozidlo malo jednoduchú konštrukciu, bolo priestorné a spoľahlivé. Poháňal ho štvorvalcový štvortaktný vzduchom chladený benzínový motor Boxer, prevzatý z modelu VW Chrobák. V roku 1954 vyrobili stotisíce kus, o osem rokov milióny. Vozidlo začali vyrábať aj v Južnej Afrike, Mexiku, Argentíne i Brazílii. V USA sa stalo najobľúbenejším dopravným prostriedkom príslušníkov hnutia hippies. Druhá generácia Transporteru, predstavená v roku 1967, je v Európe dávno minulosťou. V Brazílii však schádza pod názvom VW Kombi stále z výrobných liniek, a to nepretržite od roku 1976. V Argentíne zastavili jeho produkciu už v roku 1986 a v Me-

xiku o desať rokov neskôr. Brazília je teda poslednou baštou T2. No aj tu sa mala výroba skončiť. Dôvodom sú bezpečnostné predpisy, ktorým polstoročná konštrukcia nevyhovuje. Poslednou rozlúčkou legendy mala byť limitovaná edícia VW Kombi Last Edition s belaso-bielym lakom karosérie a množstvom retro prvkov. Vozidlo poháňa na rozdiel od originálu vodou chladený radový 4-valec s objemom 1,4 litra, upravený na spaľovanie etanolu E85. Aj preto má brazílsky T2 vpredu chladič. Spolu so 4-stupňovou manuálnou prevodovkou dosahuje maximálnu rýchlosť 135 km/h. V Brazílii sa predáva za 85 000 realov, čo je približne 27 200 eur. Brazílska vláda si však uvedomila, že nové predpisy by neúmerne zvýšili ceny áut, čo by malo negatívne následky na predaj a celú ekonomiku. VW Kombi tak pravdepodobne dostane šancu v podobe výnimky z bezpečnostných predpisov. Škoda, že len v Brazílii...

Foto: Volkswagen





Kôš plný jablík

Odpadkový kôš, Popolník či Mimoszemšťan – aj takými to menami častuje verejnosť novú vlnkovú loď spoločnosti Apple v segmente špičkových stolových počítačov. Nový Mac Pro má tvar čierneho valca, vysokého 25,1 cm, s priemerom 16,7 cm a hmotnosťou 5 kg. Má 4 porty USB 3, 6 portov Thunderbolt 2, dva porty Gigabit Ethernet a jeden port HDMI 1,4 UltraHD. Nechýba bezdrôtové pripojenie Wi-Fi 802.11ac a Bluetooth 4.0. Mac Pro sa spolieha na duálne riešenie AMD FirePro, procesorový výkon zabezpečuje serverový čip Intel Xeon E5, ktorý v najvyšších konfiguráciách ponúkne až 12 fyzických jadier. V porovnaní s predchádzajúcou generáciou si nový Mac Pro pýta o 70 % menej energie, pochváliť sa môže aj účinným chladením a nízkym hlukom. Mac Pro môže byť vybavený 4, 6, 8 alebo 12 jadrovým procesorom Xeon. Cena základnej zostavy so štvorjadrovým procesorom Intel Xeon E5 s taktom 3,7 GHz, 12 GB operačnej pamäte a 256 GB SSD je 2 999 eur. Parametre sa dajú prispôsobiť aj výberom grafiky, operačnej pamäte RAM (do 64 GB) či priestoru pre dáta (SSD do 1 TB). Ceny sú vysoké, ale zodpovedajú použitému komponentom a technológiám. Za zmienku stojí, že počítače nevyrábajú v Číne, ale v Spojených štátoch.



FILM



Na život a na smrť

Americký herec, scenárista a režisér Peter Berg pokračuje v ceste, na ktorú sa vydal komerčnými filmami s vojnovou či vojenskou tematikou – Kráľovstvo (2007) a Bojová loď (2012). V dráme Na život a na smrť (Lone Survivor), ktorú nakrútil podľa vlastného scenára, rozpráva príbeh elitného oddielu SEAL, ktorý mal v roku 2005 uprostred nepriateľského územia zlikvidovať významného predstaviteľa Al-Kájdý. Skupina vybraných najlepších vojakov však narazila na tvrdý odpor. Mala to byť dobre pripravená vojenská operácia, napokon ale prežil len jeden vojak. Film vznikol podľa skutočných udalostí, ktoré v rovnomennej knihe z roku 2007 opísal hlavný aktér Marcus Luttrell. Hrá ho Mark Wahlberg, spoluúčinkujú Ben Foster, Taylor Kitsch, Emile Hirsch, Eric Bana a ďalší.

VIDEO



Rivali

Niki Lauda a James Hunt - dokonalý profesionál verzus neodolateľný playboy. Jedno však mali spoločné: neškrotnú túžbu po víťazstvách v pretekoch plných zvratov, rizika a blízkosti smrti. O 70. rokoch minulého storočia sa hovorí ako o zlatej ére Formuly 1. Práve sem vlnil situoval režisér Ron Howard svoj nový film Rivali (Rush). Sleduje v ňom skutočný príbeh vzťahu dvoch brilantných pretekárov a odvekých rivalov Nikiho Laudu (Daniel Bruhl) a Jamesa Hunta (Chris Hemsworth), a to ako v ich profesionálnom, tak aj v osobnom živote. Lauda sa spamätáva z takmer smrteľnej nehody a vracia sa späť do hry, aby si to s britským playboyom rozdal v pretekoch o titul svetového šampióna. Jeden z najúspešnejších a najlepšie hodnotených filmov minulého roka k nám prichádza v digitálnej podobe, obohatený o nepoužité zábery a rozhovory s tvorcami.



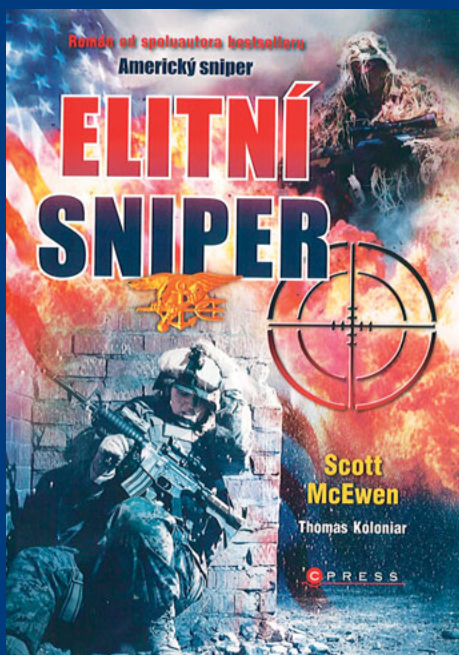
Mobil s poriadnym foťákom

Spoločnosť Samsung uviedla na slovenský trh kompaktný fotoaparát typu CSC s označením Galaxy NX. Kompakt beží na operačnom systéme Android 4.2 Jelly Bean, doplnenom o grafickú nadstavbu Touchwiz. Snímač APS-C má rozlíšenie 20,3 MPix, k dispozícii sú výmenné objektívy. O presné spracovanie obrazu sa stará procesor DRiME IV. Pokročilý systém hybridného automatického zaostrovania zabezpečí presnú detekciu fázy a kontrastu. Uzavierka s rýchlosťou 1/6000 s a snímanie s rýchlosťou 8,6 snímky za sekundu umožnia dobre zachytiť snímajúcu akciu v celom jej priebehu. Z ďalšej výbavy treba spomenúť mobilnú konektivitu 3G/4G či bezdrôtové siete Wi-Fi 802.11 a/b/g/n a Bluetooth vo verzii 4.0. Problémom môže byť cena. Samsung Galaxy NX totiž na Slovensku stojí až 1 449 eur, za čo sa dá kúpiť aj profesionálna zrkadlovka.

KNIHA

Boj o život

V rozpore s nariadením prezidenta sa Gil Shannon, jeden z najnebezpečnejších ostreľovačov z jednotiek SEAL, vydáva spolu s tímom bojovníkov SEAL a Delta Force oslobodiť pilotku vrtuľníka zo zajatia povstalcov Talibanu v Afganistane. Akčný románový thriller Elitný sniper realistickým spôsobom predstavuje misiu, pri ktorej sa Gil Shannon môže spoľahnúť len na svoju železnú vôľu a skúsenosti. Scott McEwen ponúka čitateľovi strhujúcim dejom a urputnými bojmi nabitú knihu, ktorá nám predstavuje nového amerického hrdinu. Jeho železná vôľa a majstrovské ovládanie ostreľovačskej pušky Remington Modular kalibru 308 je jediné, čo rozhodne o slobode či smrti americkej vojnovéj zajatkyně.



VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

FEBRUÁR



1. február

1644 Vojská sedmohradského kniežata Juraja I. Rákociho (na obrázku) prenikali na východné Slovensko; začalo sa tretie protihabsburské povstanie (zo šiestich), ku ktorému sa na Slovensku pridalo tritisíc vojakov. Jeho výdobytím bola náboženská sloboda aj pre poddaný ľud.



2. február

1849 V rámci zimnej výpravy sa tisíc slovenských dobrovoľníkov pod vedením zborového veliteľa Bernarda Janečka pripojilo k cisárskym vojskám Baltazára Šimuniča pri obliehaní pevnosti Leopoldov.

4. február

1524 Uhorský kráľ Ľudovít II. Jagelovský listom napísaným v Bratislave požiadal pápeža Klementa VII. a všetkých kresťanských vládcov o pomoc proti Turkom.

5. február

1849 V bitke pri horskom priechole Branisko boli cisárske jednotky porazené uhorskými revolučnými jednotkami, v rámci ktorých pôsobila zvolenská garda so Slovákmi.

9. február

1934 Grécko, Turecko, Rumunsko a Juhoslávia podpísali Balkánsky pakt na udržanie geopolitického status quo v tomto regióne po 1. svetovej vojne.

1994 Slovenská republika sa oficiálne zapojila do programu Partnerstvo za mier.

11. február

1934 V Rakúsku brutálne potlačili socialistické povstanie proti kancelárovi Dollfusovi po tom, ako bol vydaný dekrét zakazujúci všetky politické strany.

14. február

1919 Bola podpísaná čs.-francúzska dohoda o podriadení čs. vojska najvyššiemu dohodovému veleniu, na čele s francúzskym maršalom Ferdinandom Fochom.

15. február

1989 Sovietske jednotky sa úplne stiahli z Afganistanu.

17. február

1979 Čína vtrhla do Vietnamu ako odpoveď na vietnamskú „agresiu“ za predchádzajúci polrok.

20. február

1999 Z kozmodrómu Bajkonur v Kazachstane odštartovala kozmická raketa Sojuz TM-29 s medzinárodnou slovensko-francúzsko-ruskou posádkou, ktorej členom bol pplk. Ivan Bella.

1944 Americké letectvo podniklo masívne nálety na centrá nemeckého vojenského priemyslu (do 27. 2).

22. február

1969 Severný Vietnam a Vietkong začali novú sériu útokov na Južný Vietnam. Vietnamský konflikt prebiehal v r. 1964 – 1975.

25. február

1919 Bol podpísaný čs.-poľský vojenský dohovor o hraniciach na Těšínsku.

26. február

1849 Slovenský dobrovoľnícky zbor Bórika, začlenený pod cisárske jednotky, utrpel porážku pri Muráni od miestnych občianskych gárd zorganizovaných podžupanom Gemerskej stolice.

Zostavila: Mária Stanová, VHÚ

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU



? Aké aktuálne dokumenty v rezorte obrany upravujú bezpečnosť a ochranu zdravia?

! Aktuálny prístup k plneniu úloh vyplývajúcich z uznesenia vlády a štátnej stratégie bol ťažiskovým podnetom pre prípravu Stratégie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v rezorte obrany do roku 2020 a programu jej realizácie na roky 2013 až 2015 s výhľadom do roku 2020, ktorú schválil minister obrany 26. novembra 2013 pod číslom ÚRŠŠ/OdRŠŠ-4-3/2013. Rezortná stratégia bola uverejnená v rámci edičného programu vo forme služobnej pomôcky a rozoslaná všetkým organizačným zložkám rezortu obrany na prerozdelenie bezpečnostným technikom, vedúcim zamestnancom a ostatným zamestnancom pôsobiacim v odvetví BOZP. Uplatnenie rezortnej stratégie, plnenie priorít a programu jej realizácie podlieha priebežnej kontrole rezortnej Komisie BOZP, ktorá je poradným orgánom zamestnávateľa pre prípravu a koordináciu zámerov v oblasti BOZP. Zároveň je rezortným gestorom spracovania a predkladania informácií Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny o stave plnenia úloh vyplývajúcich z uznesenia vlády SR č. 391 z 10. júla 2013. Vláda Slovenskej republiky totiž na 67. zasadnutí 10. júla 2013 prijala uznesie č. 391 k Stratégii bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v Slovenskej republike do roku 2020 a programu jej realizácie na roky 2013 až 2015 s výhľadom do roku 2020. Gestorovi stratégie, ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny, ako aj ministrom ostatných rezortov, orgánom štátnej správy a iným ustanovizniám, ukladá zabezpečiť plnenie úloh stratégie v súlade s príslušnými zámermi. V tejto súvislosti je v našich rezortných podmienkach dôležitá pripravovaná novelizácia nariadenia ministra obrany č. 58 z 10. júna 2008 o komisii BOZP v súlade so smernicou MO SR č. 60 z 5. septembra 2013 o interných predpisoch MO SR. Predloha novelizovaného nariadenia je zaradená do rezortného pripomienkového konania a po schválení bude publikovaná vo Vestníku Ministerstva obrany SR.

JUDr. Jozef Krajčovič
hlavný štátny radca BOZP

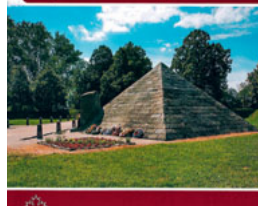
Úrad riadenia špecializovanej štátnej správy

Pamätníky a pomníky

Na Slovensku je mnoho pamätníkov a pomníkov, ktoré sú svedectvom dejinných udalostí. Publikácia Jana Laci-ku Pamätníky a pomníky je prehľadom najvýznamnejších architektonických diel a skulptúr, tak trochu prechádzkou v čase. Jej cieľom je poskytnúť čitateľovi predstavu o oslavnom či pietnom fenoméne v našich mestách a dejinách. Prináša prehľad najzaujímavejších a najvýznamnejších pamätníkov a pomníkov od najstarších po súčasnosť. Mnohé z nich sú pietnymi miestami a zaslúžia si nielen obdiv, ale aj krátke zastavenie a rozjímanie o životných hodnotách, ktoré symbolizujú.

Kultúrne
Krásy Slovenska

Pamätníky
a pomníky



Symbolika našich predchodcov

Viete aké rukávové označenie mal čatár alebo podplukovník československých légii v Rusku, Taliansku alebo vo Francúzsku? Alebo že čs. legionár Úderného práporu v Rusku v hodnosti vojak mal na červenom rukávovom znaku zobrazený symbol smrtky s prekríženými hnatmi? Veľa ďalších informácií ponúka Vojenský historický ústav práve v čase, keď si pripomíname výročie vypuknutia prvej svetovej vojny a zároveň budovanie čs. légii. Imrich Purdek sa v publikácii Československá vojenská symbolika v rokoch 1914 – 1939 venuje zástavám, znakom, rovnosťatám, označeniam či vyznamenaniam v čs. armáde aj v medzivojnovom období. Odborné poznatky prezentuje v širších historických súvislostiach, zrozumiteľne ich tlmočí aj nezasvätenej časti verejnosti. Pútavosť textov podporujú desiatky fotografií z bojísk či z výcviku. Ťažisko spočíva na komplexnom zdokumentovaní vojenskej symboliky z uvedeného obdobia. Farebné zobrazenie medailí, hodností a ďalších symbolov dopĺňajú nielen textové opisy, ale tiež začlenenie do širšieho kontextu. Profesor Leon Sokolovský na adresu 164-stranového diela napísal: „Ide o prácu, ktorá ako syntetický pohľad na problematiku doteraz u nás na Slovensku, ale ani v Čechách nemá obdobu.“



Zabudnutí vojaci

„Len“ tri deci vína alebo pol litra piva sa malo prideľovať denne zajatým dôstojníkom v rakúsko-uhorských zajateckých táboroch po sprísnených pravidlách, ktoré vychádzali z nariadenia ministerstva vojny zo 7. mája 1915. Aj napriek tomu sa však dostávali na veliteľstvá správy, že zajatí dôstojníci sa opíjali, alebo navštevovali nevestince... Nuž, niekedy bolo zrejme byť lepšie zajatcom, ako padnúť v prvej línii...

Jana Zaťková v publikácii Zabudnutí vojaci – Zajatci Vojenského veliteľstva Bratislava 1914 – 1918 píše aj o nútených prácach zajatcov (dôstojníci pracovať nemuseli), o útekoch či epidémiách chorôb. V takmer 180-stranovej knihe, ktorú k stému výročiu vypuknutia 1. svetovej vojny vydal Vojenský historický ústav v spolupráci s občianskym združením Pro Militaria Historica prináša autorka zaujímavé informácie z každodenného života zajatcov aj sumarizujúce fakty. Je dobré, že Vojenský historický ústav a Pro Militaria Historica na „zabudnutých“ vojakov nezabudli, a že autorka nám ich dokázala predstaviť tak erudovane a zároveň ľudsky.



(pv)



Submachine guns (SMG) are automatic or semi-automatic weapons that fire pistol-caliber ammunition. The concept dates back to World War One; the trench warfare of this war required effective and compact weapons for short-range fighting; additionally, a lightweight and maneuverable fully automatic weapon was desirable to complement light machine guns in both defensive and offensive scenarios. Although the grandfather of the SMG was the Italian-made Villar-Perosa, the first true submachine gun was the Bergmann/Schmeisser MP.18 developed in 1917 on request from Imperial German Army. Early prototypes were tested with double-row box magazines which held 20 rounds, but Army insisted on adoption of a 32-round snail-drum magazine. At least 30 000 of MP.18s were built before armistice in 1918, and at least 10 000 of those reached German troops at the fronts. This shoulder-fired weapon set the basic pattern for all following weapons of its class.

MILITARY ENGLISH

Submachine guns

Pripravila Nadežda Kochmanová

The period between the two World Wars gave birth to a number of submachine concepts: every major power seemed to field their own SMG to the frontlines. Submachine guns rose to prominence as a front line close-quarters combat weapon during World War II. It was the Red Army that made the submachine gun a primary infantry weapon -- although Wehrmacht supplied MP-38 and MP-40 SMGs to its troops, they were relegated to a secondary role in favor of bolt-action assault rifles. WWII further advanced the development of SMGs, producing the war-winning British Sten series, the famous Soviet Shpagin PPSH-41 and the reliable American M1 Thompson that became the gun of choice for US gangsters in the 1920s and 1930s. While the Thompson earned an iconic status in the minds of most people, it was officially replaced by the much simpler (and cheaper) M3 Grease Gun by the time of the Korean War, and saw its last days of glory in 1991 during the Desert Storm operation. The Colt M4 assault carbine replaced the M3 officially in the mid-90's.

After the war the SMG has largely fallen from grace, due to the balkiness and the poor accuracy of the weapon beyond 50-100 meters. Most militaries adopted assault rifles instead. However, submachine guns retained widespread use in police SWAT and domestic counter-terrorist forces for dealing with hostage crises in tight quarters, and compact SMG models such as H&K MP5, Uzi, Agram or Scorpion became weapons of choice for modern special

military units worldwide mostly due to their massive short-range firepower and portability. Of these, the Israeli made Uzi has become the most popular with over 10 million pieces sold since it was first introduced in 1954. The UZI gained international attention during the attempted assassination of President Reagan in 1981, when the US Secret Service agents pulled out UZIs (the Secret Service uses FN P90s today).

The other SMG that made history was the H&K MP5. It was developed in 1964 for the West German Border Police, but in the 70s it became a part of the GSG9 counter-terrorism unit armory, after the terrible events at the Munich Olympic Games. It was used in the daring 1977 rescue of all 86 hostages from the Flight 181 Lufthansa in Mogadishu. The MP5 was developed in

over 23 forms, with the MP5A3 (collapsible stock), MP5A3SD (collapsible stock built-in suppressor), MP5K (PDW version), and MP5N (the US Navy version) are the four most popular. When H&K re-chambered the MP5 for .40 S&W and 10 mm for the FBI HRT teams and special agents, the FBI bought 1 400 MP5s for their armories.

There is a puritanical school of thought which claims SMG as a category has become obsolete and should be replaced by PDWs (Personal Defense Weapons), a combination of a fully-auto submachine gun and a battle rifle that chambers a specially designed high-velocity round able to defeat body armor. Others have opted for assault carbines or the even shorter, 'commando' length weapons, since in urban warfare, on the street, the 9 mm SMG round lacks the punch and range to be an effective tool in open combat. However SMGs are still around and still favored by various professionals around the world.

GLOSSARY

- **armistice** [ˌɑːmɪstɪs] – prímerie; • **armory** [ˌɑːməri] – zbrojnica; • **assault rifles** [əˈsɔːlt ˌraɪflz] – útočné pušky; • **bolt-action** [bəʊlt ˌækʃən] – opakovacia puška s valcovým záverom; • **built-in suppressor** [ˌbɪlt ˈɪn səˈpresə] – vstavaný tlmič; • **close-quarters** [kləʊs ˌkwɔːtəz] – úzke priestory, boj zblízka; • **collapsible stock** [kəˈlæpsəbl stɒk] – sklenná opierka; • **complement** [ˌkɒmplɪmənt] – doplnenie, dodatok; • **daring** [ˌdeərɪŋ] – odvážny; • **desirable** [dɪˈzaɪərəbl] – žiaduci, požadovaný; • **double-row** [ˌdʌbl rəʊ] – dvojradový; • **obsolete** [ˌɒbsəliːt] – prekonaný, zastaraný; • **portability** [ˌpɔːtəˈbɪlɪti] – prenosnosť; • **prominence** [ˌprɒmɪnəns] – významnosť, význačné postavenie; • **puritanical** [ˌpjʊərɪˈtænɪkəl] – puritánsky; • **relegated** [ˈrelɪɡetɪd] – odsunúť, zosadiť, degradovať; • **semi-automatic** [ˌseml ˌɔːtəˈmætɪk] – poloautomatický; • **snail-drum magazine** [sneɪl drʌm ˌmæɡəˈziːn] – bubnový zásobník; • **to field** [tə ˈfiːld] – uviesť, zaviesť (do výzbroje); • **trench warfare** [ˈtrentʃ ˈwɔːfeɪ] – zákopový spôsob boja.



mjr. Mgr. Marek
Ignacik, PhD.
dekan vojenského
dekanátu VVzS Zvolen



DUCHOVNÉ SLOVO

Pred Veľkým pôstom

Zmysel pôstu nespočíva len v nejedení pokrmov zo živočíšnych produktov, ako si to mnohí myslíme, ale predovšetkým v hlbokom sebapoznávaní, pokání a boji s vášňami. „Ak sa mäsa zdržíme, no blízných pojedat' budeme, pôstu sa vysmejeme“ hovorí jedna z múdrostí.

Pozrime sa na to, čo o pôste hovoria svätí Otcovia. Napríklad svätý Vasil' Veľký hovorí: „Skutočný pôst je odstránením zlých skutkov. Odpusť bližnému urážky, odpusť mu jeho dlhy. Keď sa postíte, nesúďte sa a nesporte. Neješ mäso, no svojho blízného pojedáš. Zdržiavaš sa a víno nepiješ, no nezdržiavaš sa, keď krivdíš a urážaš. Čakáš do večera, aby si len raz za deň pokrm okúsil, no celý deň strácaš na súdoch.“ Svätý Ján Zlatoústý povedal: „Postíš sa? Nasýt' hladných, napoj smädných, navštív chorých a nezabudni na väznených. Poteš trpiacich a plačúcich, buď milosrdný, krotký, dobrý, tichý, trpezlivý, zbožný, pravdovravný, čestný a nepamätaj na zlé, aby Boh prijal tvoj pôst a hojne ti daroval plody pokánia.“

V úvode sme povedali, že jedným z hlavných prvkov pôstu je hlboké sebapoznatie. Teda keď sa každý z nás hlbšie do seba zahľadí, úprimne bude musieť povedať slová modlitby jedného z najväčších svätých, ctihodného Makarija Egyptského: „Bože, očisť ma hriešneho, lebo som pred Tebou nikdy nič dobré neurobil.“ Celá činnosť na ceste k spásu sa preto sústreďuje na poznanie svojich hriechov, svojej neohodnosti pre Božie kráľovstvo a vzápätí na potrebu neustále prosiť Pána slovami: „Pane, buď milostivý mne hriešnemu.“ Takto sa modliť nás učí Pán v podobenstve o mýtnikovi a farizejovi. Hriechmi sme všetci mýtnici, len nám chýba jeho pokora a pokánie. Zabudnime na všetky svoje dobré skutky. Mali by sme sa z celého srdca modliť presne tak ako on. Keď bol mýtnik za takúto modlitbu ospravedlnený zo všetkých svojich hriechov, je jasné, že Pán sa zmiluje aj nad nami, ak sa z celého srdca budeme modliť a nádejať sa na milosrdenstvo Božie. Z celého srdca prosme Pána o najväčší a najpotrebnejší zo všetkých darov, vidieť svoje hriechy a plakať pre ne. Kto má tento dar, má všetko. Vždy sa snažme pozorne a vnímať hovoriť slová modlitby.

To aký je skutočný pôst, je pekne opísané aj v textoch bohoslužieb Veľkého pôstu. Hneď v prvý deň pôstu na večernej bohoslužbe počujeme: „Postime sa pôstom príjemným a milým Pánovi. Takýmto pôstom je vyhýbanie sa hnevu, zdržanlivosť jazyka, odstránenie zlosti, prerušenie žiadostivosti, ohovárania, klamstva a krivej prisahy. Odvrhnutie toho všetkého je pôstom príjemným.“ Toto je pravý zmysel pôstu.

Oprášte bežky



Majstrovstvá OS SR v behu na lyžiach si počtom účastníkov už niekoľko rokov držia suverénne prvenstvo v individuálnych armádnych športových súťažiach. Všetkým ďalším, ktorí ešte nemali príležitosť postaviť sa na bežky, vrelo odporúčame tak urobiť čo najskôr.

Nielen pre nižšiu finančnú náročnosť, ale najmä pre zdravotné benefity je v zimnom období vhodné zaradiť beh na lyžiach ako výbornú alternatívu vhodnú pre záujemcov o kardiotrénning na čerstvom vzduchu. Odborníci mu z fyziologického hľadiska prisudzujú prívlastok jedného z najzdravších športov. Má aeróbny charakter, všestranne rozvíja funkčnú zdatnosť a priaznivo ovplyvňuje srdcovo-cievny systém. Zapájajú sa všetky svalové skupiny, spaľujú sa pri ňom tuky, nezatažuje kĺby, vykonáva sa na čerstvom vzduchu a prispieva k otužovaniu organizmu. Celkové množstvo vykonanej práce so zapojením svalov celého tela je také veľké, že maximálna spotreba kyslíka patrí u bežcov na lyžiach k najvyšším. Výstroj je oproti zjazdárskej lacnejšia, nie ste nútení cestovať do často vzdialených lyžiarskych stredísk, čakať v dlhých radoch na vleky a platiť za ne vysoké sumy atakujúce v tomto roku 40-eurovú hranicu. Ďalšími podpornými faktormi sú skromnejšie nároky na snehovú pokrývku a aj menšia časová náročnosť. Vybehnúť si môžete hoci aj po pracovnom čase na lúku za panelákom a intenzívnym pohybom v trvaní jednej až dvoch hodín spestriť niekedy nudné zimné trápenie vo fitnesscentre.

Na lyžiach môže behať každý bez ohľadu na vek. Nemusí sa ani dbať na čistú techniku, veď presuny na bežkách sú základnou



formou zimnej turistiky. Dokonca je vhodné absolvovať bežecký výcvik aj pre adeptov zjazdového lyžovania. Bežecká technika je oveľa podobnejšia bežnej chôdzi a behu, a tak prechod na zjazdové lyže býva plynulejší. Navyše niektoré činnosti ako odpichovanie palicami, zmena smeru jazdy odšľapávaním, zatáčanie a brzdenie sa zužitkuje aj na zjazdovkách.

Začiatočníkom odporúčame najskôr zvládnuť klasickú techniku striedavého dvojkročného a štvorkročného behu. Pri rýchlom sklze sa tiež používa technika behu s odpichom palicami súpaž jednokročným, alebo dvojkročným. Jedinou nevýhodou klasického štýlu oproti voľnému je potreba osvojenia si zásad voskovania stúpacími voskami. Čím sú teploty hlbšie pod nulou, tým je voskovanie jednoduchšie. Zložitejšie je to pri teplotách okolo nuly a na starom snehu v špinavej stope.

Technicky zdatnejší lyžiari môžu postupne na pohyb využívať aj korčuliarsku techniku. Lyže určené na tento štýl sú kratšie, tvrdšie a majú zaoblenejšiu špičku a odlišné sú aj použité topánky. Na pohyb vpred sa využíva odraz z vnútornej hrany odvrátenej lyže. Technika je síce koordinačne aj kondične náročnejšia, ale odpadajú starosti s voskovaním stúpacími voskami. Lyže sa voskujú len na sklz.

Veríme, že sa čoskoro dočkáme aj obnovenia zabudnutej slávy podujatí typu Bielej stopy SNP, kde tvorili príslušníci ozbrojených síl významnú časť štartového poľa. Absolvovanie takého typu podujatí by sa mohlo stať pre vojakov vecou prestíže, tak ako sa to v ostatnom období stalo v prípade vytrvalostných behov...

Text a foto : nrtm. PaedDr. Bc. Miroslav ŠTUBŇA
teľovýchovný pracovník vrtuľníkového krídla Prešov



PSYCHOLÓG RADÍ

kpt. Martin Bittner

„Auú, to bolí“ bolesti a duša I.

Neočakávaná bolesť je signál, ktorý nesmieme ignorovať. Ukazuje, že s nami nie je niečo v poriadku, je to posol, ktorého nemáme radi, ale bez ktorého sa náš organizmus nezaobíde. Ak máme bolesti, môže to byť prejavom organického poškodenia, duševnej poruchy alebo narušenia sociálnych vzťahov. Ak signálom akútnej bolesti nevynujeme dostatočnú pozornosť, môžu sa rozvinúť chronické bolesti. Sú to bolestivé stavy, ktoré trvajú alebo sa vracajú najmenej počas troch mesiacov od objavenia sa epizód akútnej bolesti.

Patria medzi ne napríklad bolesti chrbta a reumatické bolesti, opakovane sa vracajúca migréna alebo iné bolesti hlavy. Správanie takto postihnutých ľudí je silno ovplyvnené bolesťou a často sa sťažujú na psychické, sociálne a pracovné poškodenia. Reakcia na seba nenechá dlho čakať, rozvíja sa u nich depresívna symptomatika, ktorá bolesť spätne posilňuje. Na rozdiel od akútnych bolestí nemávajú chronické bolesti a ich intenzita takú jasnú a jednoznačnú súvislosť s poškodením tkanív a orgánov. Príčina bolesti totiž nespočíva v mieste bolesti, ale v mozgu, ktorý bolesť spracúva a ďalej vyvíja svoju vlastnú dynamiku. Pri ošetrovaní chronických bolestí je potom nevyhnutné najmä dosiahnuť zmenu v prežívaní bolesti, to znamená naučiť postihnutého zaobchádzať s bolesťou iným spôsobom a aj s ňou žiť. Lahko sa to hovorí, ale o to ťažšie sa realizuje. Chronická bolesť je totiž výsledkom spolupráce zmyslových buniek – snímačov: miechy ako dopravného systému a mýtnej brány a mozgu ako ústredne. Komunikácia medzi týmito súčasťami je nepretržitá, obojsmerná, s viacerými svetelnými križovatkami či kruhovými objazdmi. Ale napriek tomu psychologická terapia zvládania bolesti, v ktorej sa človek učí modifikovať svoje prežívanie bolesti psychologickými faktormi, významne prispieva k zlepšeniu kvality života.



Príprava rakúsko-uhorského mažiara kalibra 305 milimetrov na paľbu (dobová maľba)



Plukovník Franz Hill (1859 – 1914)

Narodil sa 29. júna 1859 v Bratislave. V roku 1878 ukončil štúdium na tamojšej kadetskej škole pechoty. Do roku 1898 slúžil pri viacerých jednotkách pechoty spoločnej rakúsko-uhorskej armády vrátane bratislavského pešieho pluku 71. Neskôr pôsobil ako dôstojník uhorskej vlastibrany. Dňa 18. apríla 1912 prevzal velenie nad bansko-bystrickým 16. vlastibranecským peším plukom. S poľným plukom tohto útvaru odišiel na ruský front, pričom už 29. augusta 1914 padol v bitke pri Komarówe. Napriek tomu, že tento dôstojník nebol Slovák, má svoje opodstatnené miesto vo vojenských dejinách Slovenska.

Bitka pri Komarówe

Bitka pri Komarówe bola záverečnou akciou letnej ofenzívy rakúsko-uhorskej armády na ruskom (severovýchodnom) fronte v roku 1914. Velenie armády touto útočnou operáciou mienilo zvýrazniť predchádzajúci úspech 1. rakúsko-uhorskej armády, dosiahnutý v bitke pri Krašniku. Jej realizácia bola zverená 4. rakúsko-uhorskej armáde pod velením generála Moritza von Auffenberga.

Pre vojenské dejiny Slovenska je podstatné, že v armáde tvorili „slovenské“ a „české“ jednotky väčšinu. V rámci tejto armády sa na bitke v pomerne exponovanom úseku frontu zúčastnil napríklad aj košický VI. zbor, ktorý bol dopĺňaný aj z územia dnešného stredného a východného Slovenska. Generál Auffenberg začal útok proti 5. ruskej armáde smerom na Cheľm už 25. augusta 1914 s cieľom preväpitiť nepriateľa. Rozkaz na útok bol vydaný napriek nedostatočným informáciám prieskumu o sile nepriateľa, únave jednotiek z predchádzajúcich pochodov a za situácie, keď mnohé z nich ani nezaujali východiskové pozície na útok. Von Auffenberg nasadil do prvého sledu sedem peších divízií troch zborov. Dôležitá úloha bola zverená práve košickému VI. zboru, ktorý postupoval v strede útočiacej zostavy smerom na obec Przewale.

Počas prvých dvoch dní bojov zaznamenali niektoré jednotky VI. zboru straty na živej sile až 30 – 50 percent. Pod zvyšujúcim sa tlakom rakúsko-uhorských jednotiek vydal veliteľ 5. ruskej armády – generál Pavel Plehve – 31. augusta 1914 rozkaz na ústup. Straty 4. rakúsko-uhorskej armády v tejto bitke pritom dosiahli k 1. septembru 1914 asi 50 000 mužov, košický VI. zbor stratil približne 15 000 mužov. Celkovo možno povedať, že velenie 4. armády a aj rakúsko-uhorský generálny štáb význam bitky pri Komarówe značne precenili. Išlo skôr o čiastkové víťazstvo taktického charakteru. 5. ruská armáda síce bola prinútená na ústup a mala veľké straty, no porazená v takej miere, ako to vysvetľovali rakúsko-uhorskí vojenský a politickí činitelia, rozhodne nebola. Už nasledujúce týždne ukázali, že táto bitka v podstatnej miere neovplyvnila vývoj vojnových udalostí na severovýchodnom fronte a nemala zásadný dosah na strategické zámery ruského hlavného velenia.

Mgr. Peter Chorvát, PhD.
Vojenský historický ústav Bratislava

Nemecký tank v Čs. armáde

Stredný tank T-40/75 s prírastkovým číslom 75/68 tvorí súčasť zbierky VHM Mo Svidník. Tank získalo do zbierok vtedajšie Dukelské múzeum prevodom 24. septembra 1968 z Východného vojenského okruhu Trenčín. Exponát tvorí súčasť tzv. Tankového taranu, symbolu ťažkých bojov v „Údolí smrti“ v období 25. – 27. 10. 1944, nachádzajúceho sa na rázcestí Kapišová – Lodomirová, už od roku 1959.

Možnosťou zavedenia nemeckých tankov Pz-IV do výzbroje tankového vojska sa velenie Čs. armády zaoberalo už koncom roka 1945. Veď plánovaný tabuľkový počet 630 tankov bol naplnený len do polovice. Hoci sa počítalo s dodávkami tankovej techniky z vtedajšieho Sovietskeho zväzu a z Veľkej Británie, ani tie problém okamžite neriešili.

Nahradili chýbajúce tanky

Preto sa MNO rozhodlo v rámci reparácií požadovať od Nemecka výzbroj pre dve tankové brigády, čo predstavovalo dovedna 165 stredných tankov Pz-IV. Spojenecká komisia sa k požiadavke nevyjadrila. Preto MNO odovzdalo zástupcom Červenej armády žiadosť o uvoľnenie nemeckej techniky pre potreby čs. armády, ktorá sa nachádzala v remízach Milovických kasární. Na základe kladného vybavenia žiadosti získala čs. armáda niekoľko desiatok kusov relatívne nepoškodenej obrnenej techniky rôznych typov vrátane tankov. Okrem toho bola vytvorená materiálna skupina, ktorá od roku 1946 uskutočňovala zber nemeckej techniky na území Československa. Na ukladanie takto získaného materiálu bol pri Automobilovej zbrojnici 1 v Prielouči vytvorený Sklad tankového materiálu Milovice. V ňom sa do konca leta 1947 sústredilo spolu 102 tankov Pz-IV, z ktorých bolo 80 opraviteľných. Predpokladanú opravu 60 vozidiel mala realizovať



Automobilová zbrojnica 1 Prielouč. Velenie zbrojnice upozornilo, že nemá na tento účel voľné opravárenské kapacity.

Preto MNO zadalo opravy tankov firme ČKD závod Praha Libeň. Výrobná kapacita bola zabezpečená na opravu 10 tankov mesačne. V auguste 1947 sa začalo s opravou prvých 10 tankov. Aby sa zabezpečil čo najplynulejší priebeh opráv, materiálna skupina Veliteľstva tankového vojska zaistila v Automobilovej zbrojnici 1 Prielouč a bývalej opravovni nemeckej armády Raupach vo Varnsdorfe kompletné súpravy výkresov, kusovníkov a dielenských prípravkov. Škodové závody boli vyzvané na opravu tankových kanónov KwK 40L/48 a potrebnej guľometnej výzbroje. Okrem toho z rozhodnutia veliteľa tankového vojska Automobilná zbrojnica 1 opravila a dodala záводу ČKD v Prahe Libni jeden opravený tank Pz-IV, ktorý slúžil ako vzorové vozidlo.

Tankové vojsko už začiatkom marca 1948 prevzalo všetkých desať opravených tankov. V mesiacoch marec – apríl 1948 sa zo skladu tankového materiálu v Miloviciach presunulo do opravy osem tankov, z ktorých štyri boli hotové už koncom júna 1948. Na základe nariadenia veliteľa tankového vojska prešli tieto tanky za účasti odborníkov z Vojenského technického ústavu (VTÚ) v septembri až novembri rôznymi skúškami. Podvozková i motorová časť tankov vyhovela požiadavkám. Vážnou slabinou vozidiel bolo ich riadenie. Preto špecialisti z VTÚ navrhovali ako jednu z možných alternatív namontovať do tankov už osvedčené riadenie systému ČKD. Navrhované opatrenie bolo zamietnuté s odôvodnením, že tanky tohto typu predstavujú len dočasné provizorium. Ďalšie tanky Pz-IV boli z Milovic do Libne prepravené do konca mája 1948. Od júla do decembra bolo opravených 24 tankov. Tie v dňoch 18. – 21. 12. 1948 prevzala komisia tankového vojska. V rámci odovzdávania sa vyskytli technické poruchy, najmä pri presune tankov z Prahy do VVT Jince a pri zastreľovaní tankových zbraní na strelnici v Bolevci. Firma ČKD Praha Libeň tieto poruchy do 28. 12. 1948 odstránila. Rýchlosť a kvalita opráv spôsobili, že preberacia komisia odstúpila od plánovaných doplnujúcich skúšok. Od konca januára 1949 sa rozbehli opravy ďalších 44 tankov.

Časť tankov skončila v Sýrii

Z týchto 29 kusov prevzala preberacia komisia tankového vojska zostávajúcich 15 tankov koncom decembra 1949. K 31. 12. 1949 malo tankové vojsko vo výzbroji celkovo 82 tankov Pz-IV, ktoré boli viac-menej zhodné s modelmi G, H a J. Všetky tanky dostali jednotné typové označenie „stredný tank T-40/75“. Organizačne tvorilo 80 tankov T-40/75 v rokoch 1949 až 1950 výzbroj 1. tankového pluku priamej podpory pechoty v Strašiciach. Zvyšné dva tanky dostal skúšobný oddiel tankového vojska, ktorý tvoril súčasť tankového učilišťa v Dediciach. Po zrušení 1. tankového pluku tvorili tanky T-40/75 časť výzbroje tankosamohybných útvarov peších divízií a neskôr strelleckých divízií. Postupne, ako do výzbroje prichádzali tanky T-34/85, bola väčšina tankov T-40/75 z útvarov stiahnutá a po opravách uložená v tankových základniach vo Vyškove na Morave a v Žiline. Začiatkom druhej polovice 50. rokov sa 14 tankov využilo na náhradné dielce, 45 tankov vyviezlo do Sýrie a zostávajúce tanky boli vo výzbroji 9. tankosamohybného pluku v Hlohovci a 10. tankosamohybného pluku v Humennom. Z výzbroje armády boli vyradené v roku 1959.

Text: Peter Turza, VHÚ-VHM Piešťany

Foto: Miroslav Mihálik

Takticko-technické údaje:

Posádka: 5 osôb

Hmotnosť: 25,9 t

Dĺžka s kanónom: 7,15 m

Šírka: 2,8 m

Výška: 2,68 m

Vzor kanóna: 75 mm KwK 40L/4

Vzor guľometu: 2 x 7,92 mm MG 34

Typ motora: 12-valcový, vodou chladený Maybach HL 120TRM,

Výkon motora: 220,8 kW

Maximálna rýchlosť na ceste: 42 km/h

Maximálna rýchlosť v teréne: 20 km/h

Dojazd na ceste: 320 km

Dojazd v teréne: 130 km



Stredný tank T-40 - 75 zo zbierok Vojenského historického múzea vo Svidníku